

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

I N F O R M A C I J A
O BANKARSKOM SISTEMU
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
30. 09. 2012.

Sarajevo, novembar/studeni 2012.

Agencija za bankarstvo Federacije BiH, kao regulatorna institucija koja obavlja superviziju (nadzor) banaka, sačinila je Informaciju o bankarskom sistemu Federacije BiH (stanje 30. 09. 2012. godine) na osnovu izvještaja banaka, te ostalih informacija i podataka koje su banke dostavile. Obuhvaćeni su i rezultati i podaci do kojih se došlo kontrolama na licu mjesta (on site) i analizama u Agenciji (off site finansijske analize).

I UVOD **1**

II POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BIH **2**

1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA	
1.1. Status, broj i poslovna mreža	2
1.2. Struktura vlasništva	3
1.3. Kadrovi	6
2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	
2.1. Bilans stanja	7
2.1.1. Obaveze	12
2.1.2. Kapital – snaga i adekvatnost	17
2.1.3. Aktiva i kvalitet aktive	21
2.2. Profitabilnost	30
2.3. Ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope	34
2.4. Likvidnost	37
2.5. Devizni rizik	45

III ZAKLJUČCI I PREPORUKE **47**

P R I L O Z I

I UVOD

Iako je u 2011. godini došlo do pozitivnih kretanja i poboljšanja određenih pokazatelja poslovanja bankarskog sektora, posebno u segmentu kreditiranja i profitabilnosti, te je nastavljen rast štednje stanovništva, pokazatelji u 2012. godini, kao što su pad bilansne sume, smanjenje novčanih sredstava i izvora finansiranja (depozita i kreditnih obaveza) i blagi rast kredita, pokazuju da je uticaj krize i dalje evidentan, što može imati negativne efekte na ključne pokazatelje poslovanja bankarskog sistema u Federaciji BiH.

Sa 30. 09. 2012. godine u Federaciji BiH bankarsku dozvolu imalo je 18 banaka, od čega je jedna banka bila pod privremenom upravom. Broj banaka u odnosu na 31. 12. 2011. godine je manji za jednu banku, Hercegovačku banku d.d. Mostar, kojoj je oduzeta bankarska dozvola. U bankarskom sektoru F BiH sa 30. 09. 2012. godine bilo je zaposleno 7.196 radnika što je za 2% ili 173 radnika manje nego sa 31. 12. 2011. godine.

Bilansna suma bankarskog sektora sa 30. 09. 2012. godine iznosila je 14,9 milijardi KM, što je manje za 2% ili 347 miliona KM nego na kraju 2011. godine. Prateći kvartalne podatke može se uočiti da je najveći pad od 3% ili 457 miliona KM zabilježen u prvom kvartalu, što je bio najveći kvartalni pad u posljednje tri godine, u drugom kvartalu dolazi do blagog rasta bilasne sume, da bi u trećem kvartalu ponovo došlo da neznatnog pada od 0,4% ili 51 milion KM.

Struktura aktive sa 30. 09. 2012. godine u odnosu na kraj prošle godine, imala je manje promjene vezane za dvije ključne imovinske stavke: povećanje učešća kredita sa 68,7% na 71,3% i smanjenje novčanih sredstava sa 28,8% na 25,8%. Povećanje učešća kredita u aktivi, rezultat je, prije svega, pada novčanih sredstava u aktivi i blagog kreditnog rasta koji je iznosio 1,4 % ili 154 miliona KM. Krediti su na kraju trećeg kvartala dostigli nivo od 10,6 milijardi KM.

Novčana sredstava su zabilježila značajan pad od 12% ili 531 milion KM i na 30. 09. 2012. godine iznosila su 3,85 milijardi KM. Ostvareni pad novčanih sredstava prevashodno je rezultat odliva depozita, te manjim dijelom blagog povećanja kredita i povećanja ulaganja u vrijednosne papire.

Iako su depoziti zabilježili pad od 2,9 % ili 326 miliona KM, sa iznosom od 10,8 milijardi KM i učešćem od 72,4% u strukturi pasive i dalje su dominantan izvor finansiranja banaka u Federaciji BiH. Kreditne obaveze, kao drugi najznačajniji izvor finansiranja banaka u F BiH, takođe su zabilježile pad od 9,5% ili 125 miliona KM i na kraju trećeg kvartala 2012. godine iznose 1,19 milijardi KM i sa učešćem od 8 % u strukturi pasive. U posljednje tri godine, zbog uticaja finansijske i ekonomske krize, banke su se znatno manje zaduživale u inostranstvu, a plaćanjem dospjelih obaveza, ovi izvori su značajno smanjeni (na kraju 2008. godine iznosili su 2,17 milijardi KM).

Štedni depoziti, kao najznačajniji segment depozitnog i finansijskog potencijala banaka u 2012. godini imali su rast od 4 % ili 215 miliona KM i sa 30. 09. 2012. godine iznosili su 5,58 milijardi KM.

Kapital je sa 30. 09. 2012. godine iznosio 2,2 milijarde KM, što je za 6% ili 128 miliona KM više nego na kraju 2011. godine, a rast je ostvaren najviše po osnovu tekućeg finansijskog rezultata - dobiti i dokapitalizacije i povećanja rezervi kod jedne banke.

Regulatorni kapital iznosio je 2,1 milijardu KM i povećan je za 1% ili 19 miliona KM u odnosu na kraj 2011. godine, uz manje promjene u njegovoj strukturi.

Stopa adekvatnosti kapitala bankarskog sistema, kao jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala banaka, sa 30. 09. 2012. godine iznosila je 17%, što je na istom nivou kao i na kraju 2011. godine i dalje je znatno više od zakonskog minimuma (12%), što predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sistema i jaku osnovu i temelj za očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti.

Na nivou bankarskog sistema u F BiH za devet mjeseci 2012. godine ostvaren je pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 111 miliona KM. Pozitivan finansijski rezultat od 117 miliona KM ostvarilo je 15 banaka, a gubitak u poslovanju u iznosu od šest miliona KM iskazan je kod tri banke.

II POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BIH

1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA

1.1. Status, broj i poslovna mreža

Na dan 30. 09. 2012. godine u Federaciji BiH bankarsku dozvolu imalo je 18 banaka. Broj banaka je manji u odnosu na 31. 12. 2011. godine, s obzirom da je 11. 07. 2012. godine oduzeta bankarska dozvola Hercegovačkoj banci d.d. Mostar, a nad Bankom pokrenut likvidacioni postupak. Posebnim zakonom regulirano je osnivanje i rad Razvojne banke Federacije BiH, Sarajevo, koja je pravni sljednik Investicijske banke Federacije BiH d.d. Sarajevo, od 01.07.2008. godine.

Privremenu upravu sa 30. 09. 2012. godine imala je jedna banka (Poštanska banka BH d.d. Sarajevo).

U devet mjeseci 2012. godine nije bilo bitnijeg širenja mreže organizacionih dijelova banaka. Nastavljen je trend širenja, ali u znatno manjem obimu nego prethodnih godina, čemu je osnovni uzrok finansijska kriza. Banke su vršile reorganizaciju svoje mreže poslovnih jedinica tako što su u većoj mjeri vršile promjene organizacionog oblika, organizacione pripadnosti ili adrese u sjedištu postojećih organizacionih dijelova, ali i spajanje i ukidanje nekih organizacionih dijelova, a sve u cilju racionalizacije poslovanja i smanjenja troškova poslovanja. Ovakvih promjena kod banaka iz Federacije BiH bilo je ukupno 108 (101 promjena na teritoriji Federacije BiH, osam u RS i jedna u Distriktu Brčko): osnovano je 7 novih organizacionih dijelova, 24 su ukinuta, a kod 77 su bile promjene.

Sa navedenim promjenama, banke iz Federacije BiH su sa 30. 09. 2012. godine imale ukupno 585 organizacionih dijelova, što je u odnosu na prethodnu godinu manje za 4,4%.

Broj organizacionih dijelova banaka iz Republike Srpske u Federaciji BiH (24) neznatno je promijenjen u odnosu na 31. 12. 2011. godine, kada su bila 22 organizaciona dijela, što je povećanje od 9,1%.

Sa 30. 09. 2012. godine sedam banaka iz Federacije BiH imale su 48 organizacionih dijelova u Republici Srpskoj, a osam banaka je imalo 11 organizacionih dijelova u Brčko Distriktu. Šest banaka iz Republike Srpske imale su 24 organizaciona dijela u Federaciji.

Dozvolu za obavljanje međubankarskih transakcija u unutrašnjem platnom prometu 30. 09. 2012. godine imale su sve banke, a osigurane depozite imalo je 16 banaka.

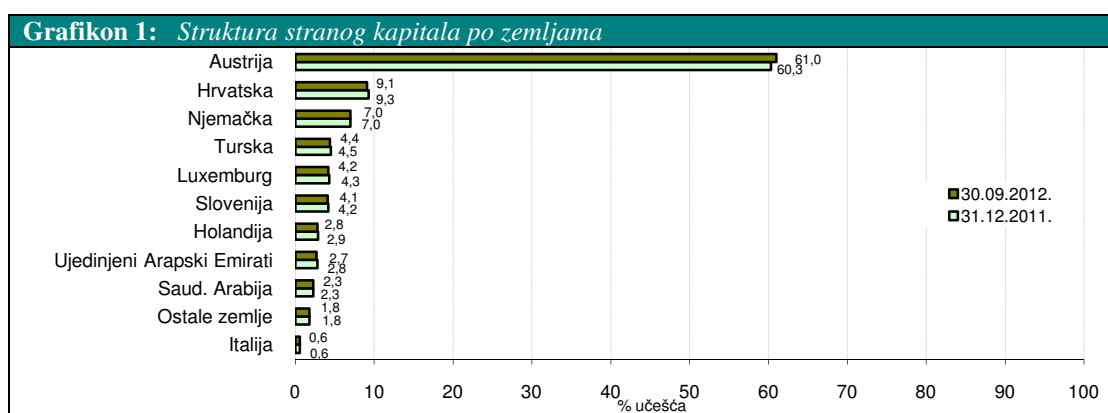
1.2. Struktura vlasništva

Struktura vlasništva nad bankama¹ sa 30. 09. 2012. godine, ocjenjena na osnovu raspoloživih informacija i uvida u samim bankama, je sljedeća:

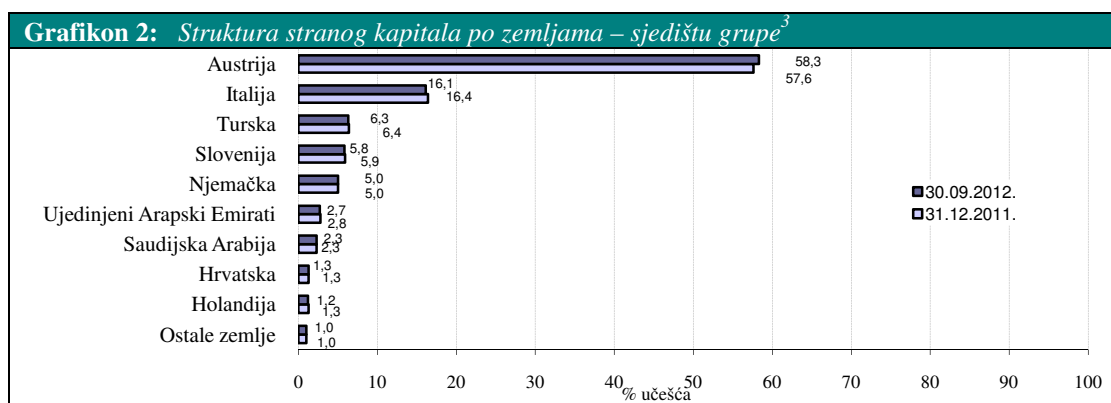
- U privatnom i pretežno privatnom vlasništvu 17 banaka (94,4%)
- U državnom i pretežno državnom vlasništvu² 1 banka (5,6%)

Od 17 banaka u pretežno privatnom vlasništvu, šest banaka je u većinskom vlasništvu domaćih pravnih i fizičkih osoba (rezidenata), dok je 11 banaka u većinskom stranom vlasništvu.

Ako se analizira samo strani kapital, po kriteriju zemlje porijekla dioničara, sa 30. 09. 2012. godine stanje je neznatno promijenjeno u odnosu na kraj 2011. godine, kao rezultat dokapitalizacije jedne banke u drugom kvartalu 2012.godine: učešće stranog kapitala u vlasništvu dioničara iz Austrije povećano je sa 60,3% na 61%, učešće dioničara iz Hrvatske je smanjeno sa 9,3% na 9,1%, dok su ostale zemlje imale pojedinačno učešće manje od 7%.

Međutim, ako se uzmu u obzir kapitalne veze, struktura stranog kapitala može se promatrati i po kriteriju zemlje sjedišta majke-matrice, odnosno grupe u čijem su većinskom vlasništvu (direktno ili indirektno preko članica iz grupe) banke u Federaciji BiH. Prema ovom kriteriju stanje je takođe neznatno promijenjeno u odnosu na kraj 2011. godine: učešće bankarskih grupa i banka iz Austrije je povećano sa 57,6% na 58,3%, slijede italijanske banke čije je učešće smanjeno sa 16,4% na 16,1%, dok su ostale zemlje imale pojedinačno učešće manje od 6,3%.

¹ Kriterij podjele banaka je vlasništvo na dioničkom kapitalu banaka.

² Državno vlasništvo se odnosi na domaći državni kapital BiH.

³ Pored zemalja sjedišta matice-grupacije čije su članice banke iz F BiH, uključene su i zemlje iz kojih su svi ostali strani dioničari banaka iz F BiH.

Struktura vlasništva može se promatrati i s aspekta finansijskih pokazatelja, odnosno prema vrijednosti ukupnog kapitala⁴.

-u 000 KM-

Tabela 1: Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu

BANKE	31.12.2010.		31.12.2011. ⁵		30.09.2012.		INDEKS	
	1	2	3	4	5	6	5 (3/2)	6 (4/3)
Državne banke	46.586	3%	50.499	2%	51.227	2%	108	101
Privatne banke	1.650.039	97%	2.029.566	98%	2.156.365	98%	123	106
U K U P N O	1.696.625	100%	2.080.065	100%	2.207.592	100%	123	106

U devet mjeseci 2012. godine ukupan kapital povećan je za 6% ili 128 miliona KM, najviše iz osnova tekućeg finansijskog rezultata-dobiti, te dokapitalizacije i povećanja rezervi kod jedne banke.

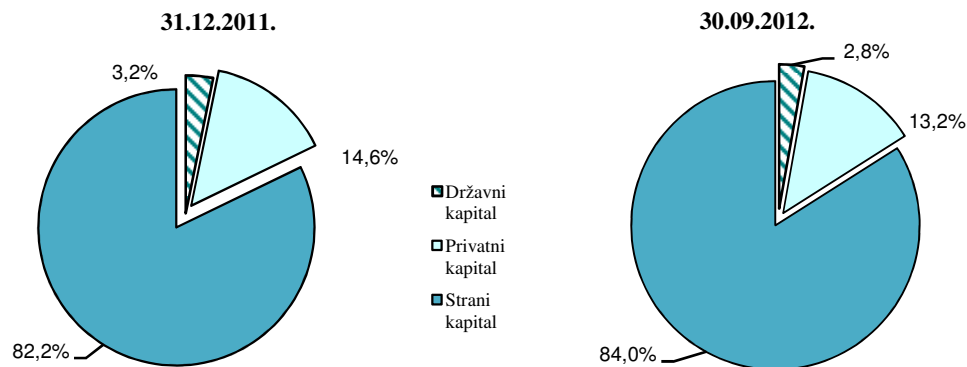
Posmatrano kroz učešće državnog, privatnog i stranog kapitala u dioničkom kapitalu banaka dobije se detaljnija slika o strukturi vlasništva kapitala banaka u Federaciji BiH.

- u 000 KM-

Tabela 2: Struktura vlasništva prema učešću državnog, privatnog i stranog kapitala

DIONIČKI KAPITAL	31.12.2010.		31.12.2011.		30.09.2012.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Državni kapital	41.860	3,6	38.072	3,2	33.096	2,8	91	87
Privatni kapital (rezidenti)	163.074	13,9	174.088	14,6	158.071	13,2	107	91
Strani kapital (nerezidenti)	968.363	82,5	981.412	82,2	1.002.199	84,0	101	102
U K U P N O	1.173.297	100,0	1.193.572	100,0	1.193.366	100,0	102	100

Grafikon 3: Struktura vlasništva (dionički kapital)

Dionički kapital banaka u Federaciji BiH u devet mjeseci 2012. godine je manji za 206 hiljada KM ili 0,02% u odnosu na kraj 2011. godine. Struktura dioničkog kapitala je neznatno promijenjena: državni kapital je smanjen za 4,9 miliona KM, privatni kapital (rezidenti) je smanjen za 16 miliona KM, a privatni kapital (nerezidenti) je povećan za 20,8 miliona KM u odnosu na kraj 2011. godine.

⁴ Iz bilansa stanja po shemi FBA: počev od 31.12.2011. godine, pored dioničkog kapitala, emisionog ažia, neraspoređene dobiti i rezervi, i ostalog kapitala (finansijski rezultat tekućeg perioda), u ukupan kapital se uključuju i rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti.

⁵ Svi podaci u Informaciji koji se odnose na 31.12.2011.godine su iz revidiranih finansijskih izvještaja banaka (revizija obavljena od strane vanjskog revizora kod 18 banaka u F BiH).

Analiza vlasničke strukture banaka s aspekta dioničkog kapitala detaljnije pokazuje promjene i trendove u bankarskom sistemu FBiH, i to u promjeni strukture vlasništva.

Udio državnog u ukupnom dioničkom kapitalu sa 30. 09. 2012. godine iznosi 2,8 % i manji je za 0,4 procentna poena u odnosu na 31. 12. 2011. godine.

Učešće privatnog kapitala (rezidenata) u ukupnom dioničkom kapitalu iznosi 13,2% i manji je za 1,4 procentna poena u odnosu na 31. 12. 2011. godine. Nominalno smanjenje od 16,0 miliona KM je rezultat smanjenja za cca 20 miliona KM zbog oduzimanja bankarske dozvole jednoj banci, te povećanja za 3,7 miliona KM po osnovu prometa sa državnim kapitalom.

Učešće privatnog kapitala (nerezidenti) u ukupnom dioničkom kapitalu povećano je za 1,8 procentnih poena. Nominalno povećanje od 20,8 miliona KM odnosi se na povećanje dokapitalizacijom od 20 miliona KM kod jedne banke, te neznatno po osnovu prometa.

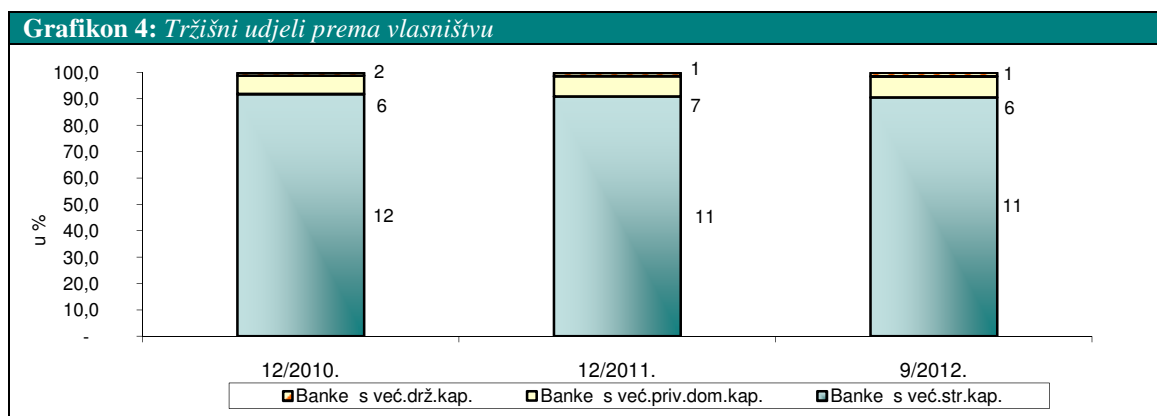
Tržišni udio banaka u većinskom stranom vlasništvu sa 30. 09. 2012. godine iznosio je visokih 90,6%, banaka s većinskim domaćim privatnim kapitalom 8,0%, a udio banaka s većinskim državnim kapitalom 1,4%.

- u %-

Tabela 3: Tržišni udjeli banaka prema vrsti vlasništva (većinskom kapitalu)

BANKE	31.12.2010.			31.12.2011.			30.09.2012.		
	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Banke s većinskim državnim kapitalom	1	2,7	1,1	1	2,4	1,3	1	2,3	1,4
Banke s većinskim privatnim domaćim kap.	7	12,2	7,0	7	10,3	7,7	6	10,6	8,0
Banke s većinskim stranim kapitalom	11	85,1	91,9	11	87,3	91,0	11	87,1	90,6
U K U P N O	19	100,0	100,0	19	100,0	100,0	18	100,0	100,0

Grafikon 4: Tržišni udjeli prema vlasništvu

1.3. Kadrovi

U bankama u F BiH na dan 30. 09. 2012. godine bilo je ukupno zaposleno 7.196 radnika, od toga u bankama s većinskim državnim kapitalom 2%, a u privatnim bankama 98%. U devet mjeseci 2012. godine broj zaposlenih je smanjen za 2% ili 173.

Tabela 4: Zaposleni u bankama FBiH								
BANKA	BROJ ZAPOSLENIH						INDEKS	
	31.12.2010.		31.12.2011.		30.09.2012.		3/2	4/3
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Državne banke	180	2%	177	2%	179	2%	98	101
Privatne banke	7.208	98%	7.192	98%	7.017	98%	100	98
UKUPNO	7.388	100%	7.369	100%	7.196	100%	100	98
Broj banaka	19		19		18		100	95

Tabela 5: Kvalifikaciona struktura zaposlenih									
STEPEN STRUČNE SPREME	BROJ ZAPOSLENIH						INDEKS		
	31.12.2010.		31.12.2011.		30.09.2012.		4/2	6/4	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Visoka stručna sprema	3.234	43,8%	3.401	46,1%	3.473	48,3%	105	102	
Viša stručna sprema	696	9,4%	706	9,6%	683	9,5%	101	97	
Srednja stručna sprema	3.406	46,1%	3.218	43,7%	3.003	41,7%	94	93	
Ostali	52	0,7%	44	0,6%	37	0,5%	85	84	
UKUPNO	7.388	100,0%	7.369	100,0%	7.196	100,0%	100	98	

Trend poboljšanja kvalifikacione strukture zaposlenih kroz povećanje učešća zaposlenih s visokom stručnom spremom nastavljen je i u tri kvartala 2012. godine, s jedne strane kao rezultat rasta ove kategorije za 2% ili 72 radnika, a s druge strane, znatno veći uticaj je imalo smanjenje broja zaposlenih sa srednjom stručnom spremom za 7% ili 215 radnika.

Jedan od pokazatelja koji utiče na ocjenu performansi pojedinačne banke i bankarskog sistema je efikasnost zaposlenih, iskazan kao omjer aktive i broja zaposlenih, odnosno iznos aktive po zaposlenom. Veći omjer je pokazatelj bolje efikasnosti poslovanja i banke i ukupnog sistema.

Tabela 6: Aktiva po zaposlenom									
BANKE	31.12.2010.			31.12.2011.			30.09.2012.		
	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.
Državne	180	167.263	929	177	191.881	1.084	179	204.058	1.140
Privatne	7.208	14.908.434	2.068	7.192	15.071.438	2.096	7.017	14.712.709	2.097
UKUPNO	7.388	15.075.697	2.041	7.369	15.263.319	2.071	7.196	14.916.767	2.073

Na kraju posmatranog perioda na nivou bankarskog sistema na svakog zaposlenog je dolazilo dva miliona KM aktive, što je isto kao i na kraju 2011. godine.

Tabela 7: Aktiva po zaposlenom po grupama				
Aktiva (000 KM)	31.12.2010.		31.12.2011.	
	Broj banaka		Broj banaka	
Do 500	0		0	
500 do 1.000	7		4	
1.000 do 2.000	6		9	
2.000 do 3.000	5		5	
Preko 3.000	1		1	
UKUPNO	19		19	

Analitički pokazatelji za pojedinačne banke kreću se u rasponu od 590 hiljada KM do 5,4 miliona KM aktive po zaposlenom. Šest banaka ima ovaj pokazatelj bolji od istog za bankarski sektor, a kod tri najveće banke u sistemu prelazi iznos od 2,3 miliona KM.

2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA BANAKA

Kontrola banaka putem izvještaja obavlja se korištenjem izvještaja propisanih od strane FBA i izvještaja drugih institucija, koji čine bazu podataka utemeljenu na tri izvora:

- 1) Informacije o bilansu stanja za sve banke koji se dostavlja mjesečno, sa dodatnim priložima tromjesečno, koji sadrže detaljnije informacije o novčanim sredstvima, kreditima, depozitima i vanbilansnim stavkama, te osnovne statističke podatke,
- 2) Informacije o solventnosti banaka, podaci o kapitalu i adekvatnosti kapitala, klasifikaciji aktive, koncentracijama određenih vrsta rizika, poziciji likvidnosti, izloženosti deviznom riziku, kamatnim stopama na kredite i depozite, a na osnovu izvještaja propisanih od strane FBA,
- 3) Informacije o rezultatima poslovanja banaka (bilans uspjeha po shemi FBA) i izvještaji o novčanim tokovima, koji se dostavljaju FBA tromjesečno.

Osim navedenih standardiziranih izvještaja, bazu podataka čine i informacije dobivene na osnovu dodatnih izvještajnih zahtjeva postavljenih od strane FBA, u cilju što kvalitetnijeg praćenja i analize poslovanja banaka, zatim izvještaji o reviziji finansijskih izvještaja banaka urađeni od strane vanjskog neovisnog revizora, kao i svi ostali podaci relevantni za ocjenu performansi svake pojedinačne banke i bankarskog sistema u cjelini.

U skladu sa odredbama Zakona o početnom bilansu stanja banaka, banke sa većinskim državnim kapitalom obavezne su izvještavati FBA na bazi “punog” bilansa stanja raščlanjenog na: pasivni, neutralni i aktivni podbilans. U cilju dobivanja realnih pokazatelja poslovanja banaka u Federaciji BiH u nastavku će se analiza bankarskog sistema temeljiti na pokazateljima iz aktivnog podbilansa banaka s većinskim državnim kapitalom⁶.

2.1. Bilans stanja

Bilansna suma bankarskog sektora sa 30. 09. 2012. godine iznosila je 14,9 milijardi KM, što je manje za 2% ili 347 miliona KM nego na kraju 2011. godine. Nakon pada od 3% ili 457 miliona KM u prvom kvartalu, što je bio najveći kvartalni pad u posljednje tri godine, u drugom kvartalu dolazi do blagog rasta bilasne sume od 1% ili 163 miliona KM, da bi u trećem kvartalu ponovo došlo do neznatnog pada od 0,4% ili 51 milion KM, što je kumulativno rezultiralo stopom pada od 2% za devet mjeseci 2012. godine. Iako je u 2011. godini došlo do pozitivnih kretanja i poboljšanja određenih pokazatelja poslovanja bankarskog sektora, posebno u segmentu profitabilnosti, te je nastavljen rast štednje stanovništva, s druge strane, pad bilasne sume, vrlo nizak kreditni rast, smanjenje izvora finansiranja (depozita i kreditnih obaveza) i posljedično novčanih sredstava u posmatranom periodu 2012. godine, pokazuju da je uticaj krize i dalje evidentan, što može imati negativne efekte na ključne pokazatelje poslovanja bankarskog sistema u Federaciji BiH.

⁶ Državne banke u “punom bilansu” iskazuju pasivne i neutralne stavke, koje će po izvršenju programa privatizacije preuzeti država. Sa 30.09.2012. godine kod jedne državne banke ove stavke su iznosile 672 miliona KM.

Tabela 8: Bilans stanja								
O P I S	31.12.2010.		31.12.2011.		30.09.2012.		INDEKS	
	IZNOS	Učešće %	IZNOS	Učešće %	IZNOS	Učešće %	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
A K T I V A (IMOVINA):								
Novčana sredstva	4.443.614	29,5	4.378.076	28,8	3.846.852	25,8	99	88
Vrijednosni papiri ⁷	375.252	2,4	458.465	3,0	519.458	3,5	122	113
Plasmani drugim bankama	145.007	1,0	79.940	0,5	143.137	1,0	55	179
Kreditni	9.981.911	66,2	10.487.671	68,7	10.641.365	71,3	105	101
Isppravka vrijed. ⁸	635.792	4,2	931.946	6,1	991.799	6,6	147	105
Kreditni- neto (kreditni minus isp.vrijed.)	9.346.119	62,0	9.555.725	62,6	9.649.566	64,7	102	101
Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	552.764	3,7	540.749	3,5	513.352	3,4	98	95
Ostala aktiva	212.941	1,4	250.364	1,6	244.402	1,6	118	98
UKUPNA AKTIVA	15.075.697	100,0	15.263.319	100,0	14.916.767	100,0	101	98
P A S I V A :								
O B A V E Z E								
Depoziti	11.232.830	74,5	11.124.675	72,9	10.798.820	72,4	99	97
Uzete pozajmice od drugih banaka	7.000	0,0	2.000	0,0	2.000	0,0	29	100
Obaveze po uzetim kreditima	1.403.451	9,3	1.319.299	8,6	1.194.287	8,0	94	91
Ostale obaveze	735.791	4,9	737.280	4,9	714.068	4,8	100	97
K A P I T A L								
Kapital	1.696.625	11,3	2.080.065	13,6	2.207.592	14,8	123	106
UKUPNO PASIVA (OBAVEZE I KAPITAL)	15.075.697	100,0	15.263.319	100,0	14.916.767	100,0	101	98

Tabela 9: Aktiva banaka prema vlasničkoj strukturi											
BANKE	31.12.2010.			31.12.2011.			30.09.2012.			INDEKS	
	Broj banaka	Aktiva (000 KM)		Broj banaka	Aktiva (000 KM)		Broj banaka	Aktiva (000 KM)		8 (5/3)	9(7/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Državne	1	167.263	1%	1	191.881	1%	1	204.058	1%	115	107
Privatne	18	14.908.434	99%	18	15.071.438	99%	17	14.712.709	99%	101	98
UKUPNO	19	15.075.697	100%	19	15.263.319	100%	18	14.916.767	100%	101	98

Kod 11 banaka aktiva je neznatno veća nego na kraju 2011. godine, dok je kod preostalih osam banaka aktiva smanjena, stopa pada se kretala u rasponu od 2,3% do 16%, s napomenom da je najveća banka u sistemu imala relativno značajan pad aktive od 8,3% ili 335 miliona KM.

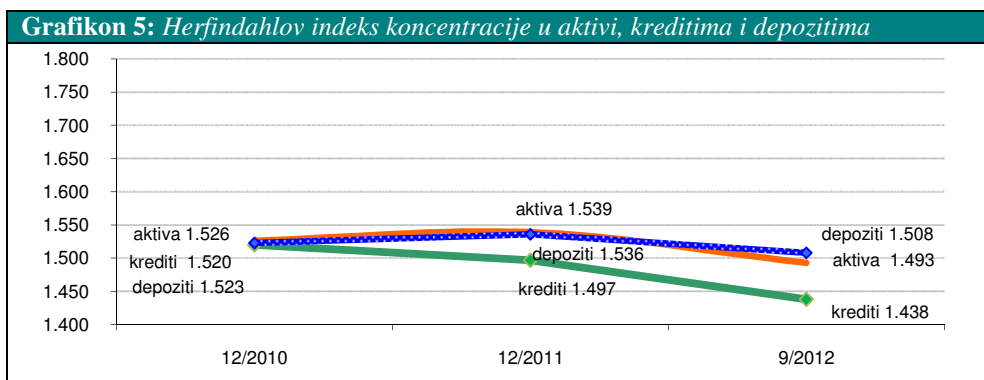
Pokazatelj koncentracija u tri najznačajnija segmenta bankarskog poslovanja: u aktivi, kreditima i depozitima je vrijednost Herfindahlova indeksa⁹.

⁷ Vrijednosni papiri za trgovanje, raspoloživi za prodaju i v.p. koji se drže do dospijeća.

⁸ U kol.2 podaci se odnose na rezerve za kreditne gubitke (RKG).

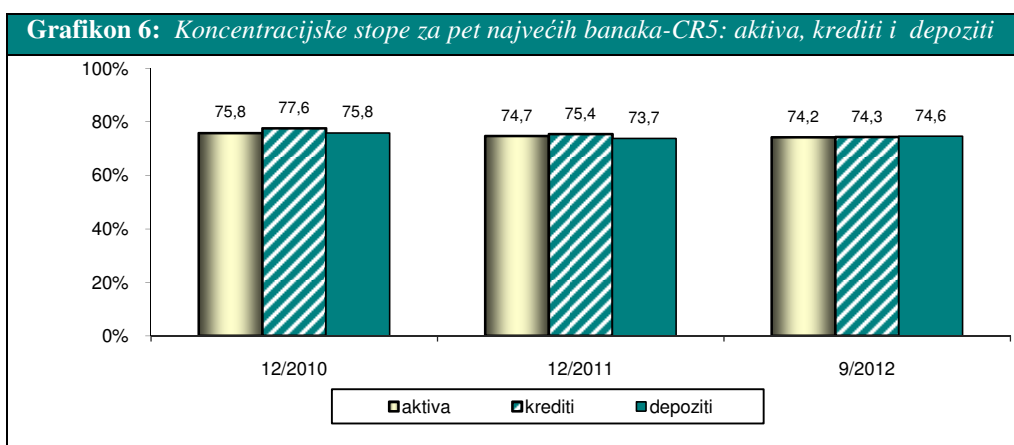
⁹ Naziva se još i Hirschmann-Herfindahlov indeks ili HHI, a izračunava se po formuli $HI = \sum_{j=1}^n (S_j)^2$,

a predstavlja zbir kvadrata procentnih udjela konkretne veličine (npr. aktive, depozita, kredita) svih tržišnih učesnika u sistemu. Treba napomenuti da indeks ne raste linearno, te da vrijednost od npr. 3000 ne znači da je koncentracija u sistemu 30%. U hipotetičnom slučaju postojanja samo jedne banke u sistemu, HHI bi bio maksimalnih 10000.

Na kraju trećeg kvartala 2012. godine Herfindahlov indeks koncentracije u sve tri relevantne kategorije (aktivi, kreditima i depozitima) imao je manje promjene vrijednosti: za aktivu je iznosio 1.493, kredite 1.438 i depozite 1.508 jedinica, što pokazuje umjerenu koncentraciju¹⁰. U odnosu na kraj 2011. godine, svi pokazatelji su smanjeni: aktiva za 46, kredite za 59 i depoziti za 28 jedinica.

Drugi pokazatelj koncentracije u bankarskom sistemu je omjer tržišne koncentracije, odnosno koncentracijska stopa¹¹ (dalje CR), koja pokazuje ukupno učešće najvećih institucija u sistemu u odabranim relevantnim kategorijama: u aktivi, kreditima i depozitima. CR5 je smanjen za tržišno učešće sa 74,7% na 74,2%, kod kredita sa 75,4% na 74,3%, dok je kod depozita povećan sa 73,7% na 74,6%. U posljednje dvije godine vrijednost CR5 je blago smanjena u sve tri kategorije, ali je i dalje evidentna dominacija pet najvećih banaka u sistemu koje „drže“ cca 74% tržišta, kredita i depozita.

Bankarski sektor može se analizirati i s aspekta nekoliko grupa, formiranih prema veličini aktive¹². Najveće promjene u odnosu na kraj 2011. godine odnose se na učešće četiri najveće banke (I i II grupe), zatim IV najbrojnije grupe od devet banaka, dok su promjene i u broju i učešću u V grupi rezultat oduzimanja bankarske dozvole jednoj banci iz ove grupe.

Učešće dvije najveće banke u sistemu (I grupa, obje banke s aktivom preko tri milijarde KM) u devet mjeseci 2012. godine smanjeno je sa 49,7% na 48,8%, dok je učešće II grupe (dvije banke

¹⁰ Ako je vrijednost HHI manja od 1000, smatra se da na tržištu nije prisutna koncentracija, za vrijednost indeksa između 1000 i 1800 jedinica na tržištu je prisutna umjerena koncentracija, a ako je vrijednost HHI iznad 1800, to je pokazatelj postojanja visoke koncentracije.

¹¹ Engl.: concentration ratio (CR), označava se prema broju institucija koje se uključuju u izračun.

¹² Banke su podijeljene u pet grupa zavisno od veličine aktive.

s aktivom između jedne i dvije milijarde KM) od 19,1% ostalo skoro nepromijenjeno. Kod III grupe (tri banke s aktivom između 500 miliona KM i jedne milijarde KM) zabilježen je neznatan pad učešća za 0,3 procentna poena, odnosno na 16,4%. Učešće IV grupe od devet banaka (s aktivom između 100 i 500 miliona KM banaka), povećano je za 1,5 procentnih poena i iznosi 14,9%. U posljednjoj V grupi (banke koje imaju aktivu manju od 100 miliona KM) smanjen je broj banaka sa tri na dvije, a učešće sa 1,3% na 0,8%.

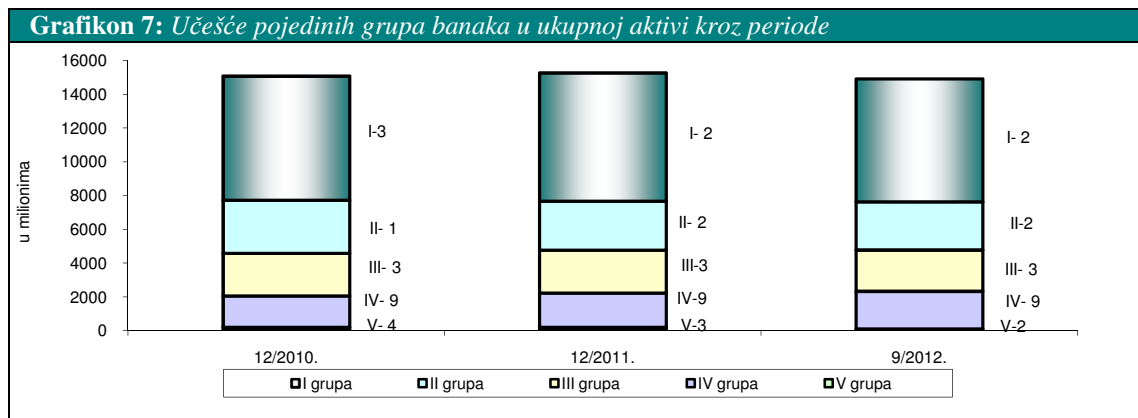
Iako je došlo do manjih promjena u učešću pojedinih grupa, evidentno je da četiri najveće banke i dalje imaju visoko tržišno učešće od 68%.

U sljedećoj tabeli daje se pregled iznosa i učešća pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivni kroz periode (iznosi su u milionima KM).

Tabela 10: Učešće pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivni kroz periode

IZNOS AKTIVE	31.12.2010.			31.12.2011.			30.09.2012.		
	Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka
I- Preko 2.000	7.348	48,8	2	7.596	49,7	2	7.280	48,8	2
II- 1000 do 2000	3.146	20,9	2	2.894	19,0	2	2.855	19,1	2
III- 500 do 1000	2.521	16,7	3	2.545	16,7	3	2.448	16,4	3
IV- 100 do 500	1.862	12,3	9	2.030	13,3	9	2.221	14,9	9
V- Ispod 100	199	1,3	3	198	1,3	3	113	0,8	2
UKUPNO	15.076	100,0	19	15.263	100,0	19	14.917	100,0	18

Grafikon 7: Učešće pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivni kroz periode

Pad bilansne sume od 2% ili 347 miliona KM, odnosno na nivo od 14,9 milijardi KM na kraju trećeg kvartala 2012. godine, najvećim dijelom rezultat je smanjenja depozita za 2,9% ili 326 miliona KM (ako se isključi uticaj banke kojoj je oduzeta dozvola, pad depozita iznosio je 2% ili 229 miliona KM), kreditnih obaveza za 9% ili 125 miliona KM, s napomenom da je aktiva smanjena i zbog oduzimanja dozvole jednoj banci (uticaj je cca 85 miliona KM, na depozite 97 miliona KM, a na ukupan kapital efekat je pozitivan u iznosu od 17 miliona KM). Na nivou sistema jedino je ukupan kapital imao rast od 6,1% ili 128 miliona KM.

Novčana sredstava, nakon pada od 12,1% ili 531 milion KM, na kraju posmatranog perioda iznosila su 3,85 milijardi KM. Ostvareni pad rezultat je odliva depozita, te blagog kreditnog rasta od 1,5% ili 154 miliona KM, tako da su krediti sa 30. 09. 2012. godine iznosili 10,64 milijarde KM. Na pad novčanih sredstava, manjim dijelom, uticalo je i povećanje ulaganja u vrijednosne papire od 13,3% ili 61 milion KM, koji sa 30. 09. 2012. godine iznose 519 miliona KM, što je učešće od svega 3,5% u aktivni.

Portfelj vrijednosnih papira raspoloživ za prodaju (mali dio se odnosi na portfelj za trgovanje) povećan je sa 300 miliona KM na 343 miliona KM, a vrijednosni papiri koji se drže do dospijeća

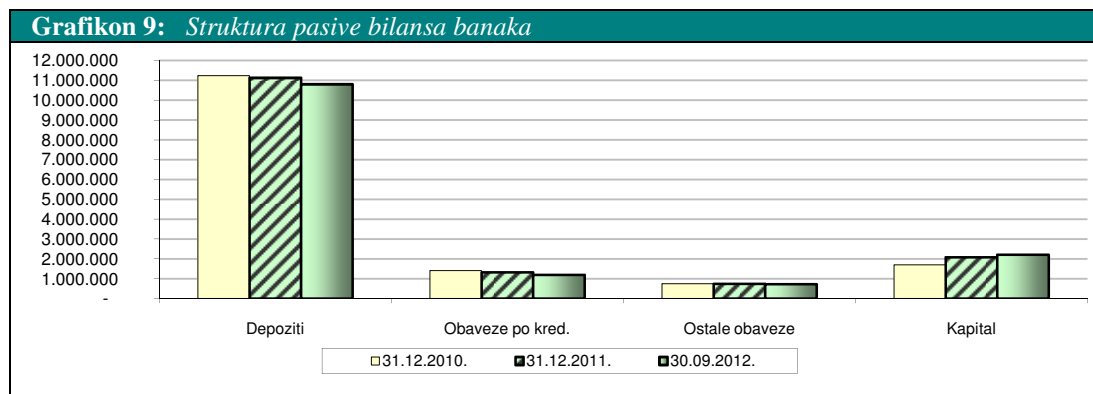
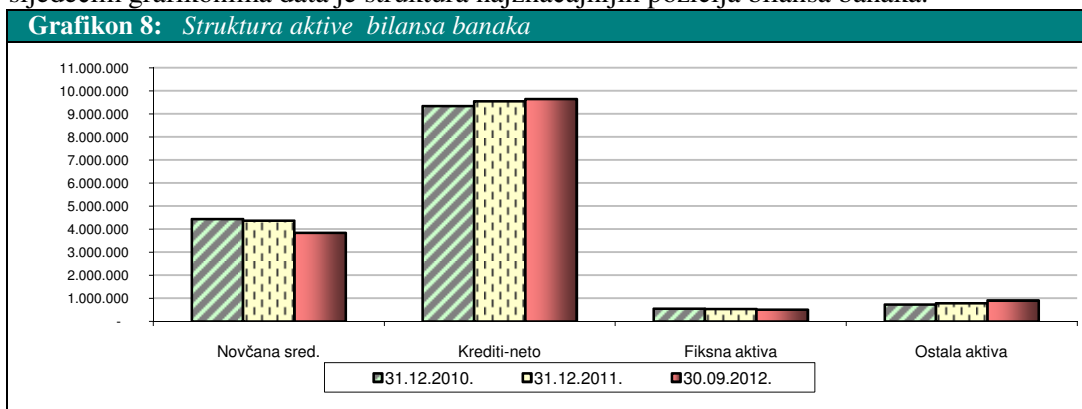
sa 158 miliona KM na 177 miliona KM. U oba portfelja nalaze se i vrijednosni papiri koje je emitovala Vlada F BiH¹³ ukupne vrijednosti sa 30. 09. 2012. godine od 163 miliona KM, te vrijednosni papiri emitenta Vlada Republike Srpske u iznosu od 28 miliona KM. Takođe banke u portfelju za trgovanje nalaze se i dionice čiji su emiteni domaća preduzeća ukupno u iznosu od 10 miliona KM.

U 2012. godini Vlada F BiH emitovala je trezorske zapise (tri tranše: u februaru, martu i aprilu, svi sa dospeljem šest mjeseci) nominalne vrijednosti 60 miliona KM (kupovna cijena iznosila je 59,3 miliona KM), od čega je 45 miliona dospjelo do 30. 09. 2012. godine. Takođe, emitovane su tri tranše obveznica (prva u maju u iznosu od 80 miliona KM, rok dospelja tri godine, druga u junu i augustu, ukupno 30 miliona KM, rok dospelja pet godina, te treća u septembru u iznosu od 20 miliona KM i s rokom dospelja dvije godine) ukupne nominalne vrijednosti 130 miliona KM. Banke su kupile obveznice u vrijednosti 122,8 miliona KM. Veći dio trezorskih zapisa i obveznica klasificiran je u portfelj raspoloživ za prodaju (114,6 miliona KM), a ostatak u portfelj koji se drži do dospelja. Ostali dio portfelja vrijednosnih papira kod banaka odnosi se najvećim dijelom na obveznice država iz EU.

Ako se ukupan portfelj vrijednosnih papira (519 miliona KM) analizira prema izloženosti po zemljama, najveće je učešće BiH (38,6%), zatim Rumunije (16,1%), Francuske (8,5%), Austrije (8,3%) itd.

Takođe, zabilježen je i rast plasmana drugim bankama od 79% ili 63 miliona KM i sa 30. 09. 2012. godine iznosili su 143 miliona KM. Banke i dalje nastoje da, u uvjetima smanjenog obima kreditiranja, ostvare dodatne prihode plasiranjem viška likvidnosnih sredstava, ulaganjem u vrijednosne papire i oročavanjem kod inobanaka i domaćih banaka.

U sljedećim grafikonima data je struktura najznačajnijih pozicija bilansa banaka.

¹³ Sve vrste vrijednosnih papira emitenta Vlada F BiH.

U strukturi pasive bilansa banaka depoziti su s iznosom od 10,8 milijardi KM i učešćem od 72,4% i dalje dominantan izvor finansiranja banaka u Federaciji BiH. Nakon pada od 9,5%, učešće kreditnih obaveza u iznosu od 1,19 milijardi KM, smanjeno je sa 8,6% na 8,0%, dok je učešće kapitala, koji je sa 30. 09. 2012. godine iznosio 2,21 milijarda KM, povećano sa 13,6% na 14,8%.

Struktura aktive, kao i izvora, imala je manje promjene vezane za dvije ključne imovinske stavke: povećanje učešća kredita sa 68,7% na 71,3% i smanjenje novčanih sredstava sa 28,8% na 25,8%.

- u 000 KM-

Tabela 11: Novčana sredstva banaka								
NOVČANA SREDSTVA	31.12.2010.		31.12.2011.		30.09.2012.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Gotov novac	370.414	8,3	371.309	8,5	337.950	8,8	100	91
RR kod CB BiH	2.592.920	58,4	2.351.811	53,7	2.095.314	54,5	91	89
Računi kod depoz.inst.u BiH	670	0,0	20.618	0,5	6.601	0,1	3077	32
Računi kod depoz.inst.u inostr.	1.479.322	33,3	1.633.479	37,3	1.406.547	36,6	110	86
Novč. sred. u procesu naplate	288	0,0	859	0,0	440	0,0	298	51
UKUPNO	4.443.614	100,0	4.378.076	100,0	3.846.852	100,0	99	88

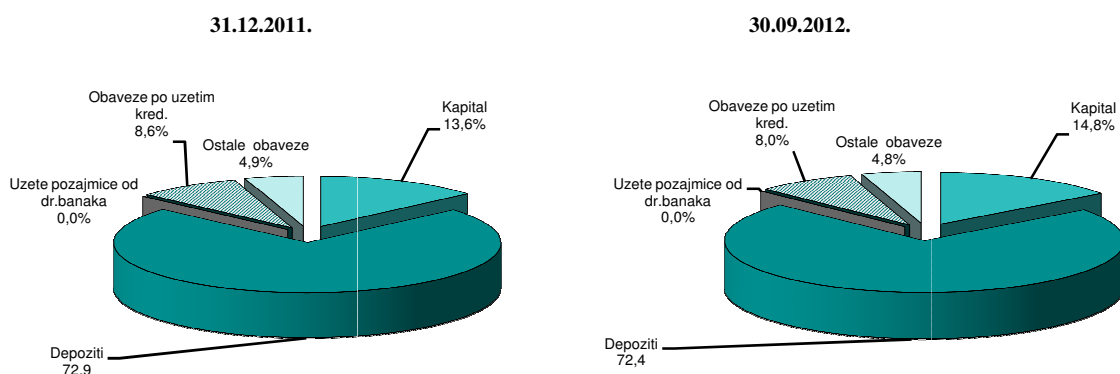
Novčana sredstva banaka na računu rezervi kod CB BH u posmatranom periodu smanjena su za 11% ili 256 miliona KM i sa 30. 09. 2012. godine iznosila su 2,1 milijardu KM ili 54,5% ukupnih novčanih sredstava, što je povećanje učešća od 0,8 procentnih poena u odnosu na kraj 2011. godine. Sredstva banaka na računima kod depozitnih institucija u inostranstvu su imala pad od 14% ili 227 miliona KM i iznosila su 1,41 milijardu KM ili 36,6% ukupnih novčanih sredstava (na kraju 2011. godine 37,3%). Banke su sa 30. 09. 2012. godine u trezoru i blagajnama imale gotovog novca u iznosu od 338 miliona KM, što je 8,8% ukupnih novčanih sredstava.

Navedena kretanja imala su uticaj na promjenu valutne strukture novčanih sredstava: učešće domaće valute u posmatranom periodu povećano je sa 59,3% na 60,7%, a za istu promjenu je smanjeno učešće sredstava u stranoj valuti.

2. 1. 1. Obaveze

Struktura pasive (obaveze i kapital) u bilansu stanja banaka sa 30. 09. 2012. godine daje se u sljedećem grafikonu:

Grafikon 10: Struktura pasive banaka

U posmatranom periodu došlo je do manjih promjena u učešću dva najznačajnija izvora finansiranja banaka: depozita i kreditnih obaveza, odnosno smanjenja učešća depozita sa 72,9% na 72,4% i kreditnih obaveza sa 8,6% na 8,0%.

Osnovni razlog smanjenja učešća depozita je njihov pad od 2,9% ili 326 miliona KM, tako da su na kraju posmatranog perioda iznosili 10,8 milijardi KM, te su i dalje najznačajniji izvor finansiranja banaka u Federaciji BiH. Drugi po visini izvor su kreditna sredstva u iznosu od 1,19 milijardi KM, koje su banke dobile najvećim dijelom zaduživanjem kod stranih finansijskih institucija. U posljednje tri godine, zbog uticaja finansijske i ekonomske krize, banke su se znatno manje zaduživale u inostranstvu, a plaćanjem dospjelih obaveza ovi izvori su značajno smanjeni (na kraju 2008. godine iznosili su 2,17 milijardi KM), a u tri kvartala 2012. godine pad je iznosio 9,5% ili 125 miliona KM. Ako se kreditnim obavezama dodaju i subordinirani krediti u iznosu od 127 miliona KM, koje su banke povukle u cilju jačanja kapitalne osnove i adekvatnosti kapitala, ukupna kreditna sredstva u izvorima imaju učešće od 8,8%.

Kapital je sa 30. 09. 2012. godine iznosio 2,21 milijardu KM, što je za 6,1% ili 128 miliona KM više nego na kraju 2011. godine, a rast je ostvaren najviše po osnovu tekućeg finansijskog rezultata-dobiti i dokapitalizacije i povećanja rezervi kod jedne banke.

Banke su sa 30. 09. 2012. godine imale najveće obaveze prema sljedećim kreditorima (sedam od ukupno 38), na koje se odnosi 73% ukupnih kreditnih obaveza: European Investment Bank (EIB), European fund for Southeast Europe (EFSE), EBRD, UniCredit Bank Austria AG, Central Eastern European Finance Agency (CEEFA), TC ZIRAAT BANKASI A.S. (Turska) i Council of Europe Development Bank.

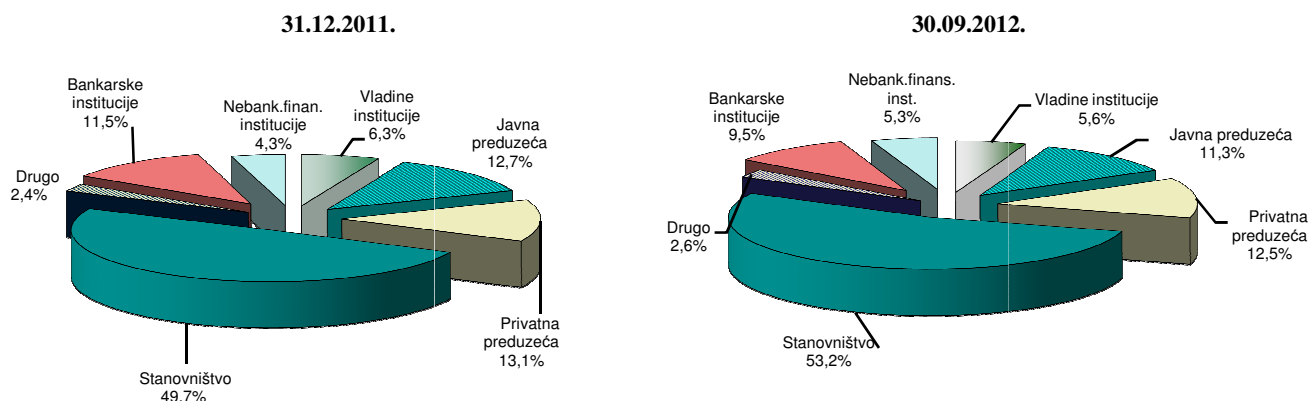
Prema dostavljenim podacima banaka, od ukupnog iznosa depozita na kraju posmatranog perioda 2012. godine samo se 6% odnosi na depozite prikupljene u organizacionim dijelovima banaka iz Federacije BiH u Republici Srpskoj i Brčko Distriktu.

- u 000 KM-

Tabela 12: Sektorska struktura depozita¹⁴

SEKTORI	31.12.2010.		31.12.2011.		30.09.2012.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vladine institucije	891.638	7,9	705.805	6,3	610.060	5,6	79	86
Javna preduzeća	1.332.748	11,9	1.413.686	12,7	1.216.702	11,3	106	86
Privatna preduzeća i druš.	1.487.509	13,2	1.462.767	13,1	1.346.735	12,5	98	92
Bankarske institucije	1.674.576	14,9	1.280.463	11,5	1.030.814	9,5	76	81
Nebankarske finans.instit.	432.045	3,9	483.504	4,3	568.941	5,3	112	118
Građani	5.144.607	45,8	5.530.461	49,7	5.744.161	53,2	107	104
Ostalo	269.707	2,4	247.989	2,4	281.407	2,6	92	113
UKUPNO	11.232.830	100,0	11.124.675	100,0	10.798.820	100,0	99	97

Grafikon 11: Sektorska struktura depozita

U posmatranom periodu 2012. godine došlo je do manjih promjena u sektorskoj strukturi depozita, koje su, s jedne strane, rezultat smanjenja sredstava bankarskih i institucija, privatnih i javnih preduzeća i vladinih institucija, a s druge strane, rasta depozita stanovništva i nebankarskih finansijskih institucija.

Kontinuitet rasta depozita stanovništva zadržan je i u prvih devet mjeseci 2012. godine, sa stopom rasta od 4% ili 214 miliona KM. Depoziti ovog sektora s iznosom od 5,74 milijarde KM, zbog pada depozita drugih sektora, povećali su učešće u ukupnim depozitima sa 50% na 53,2%, tako da su i dalje najveći izvor finansiranja banaka u F BiH.

Drugi po visini i učešću sektorski izvor su depoziti privatnih preduzeća, koji su u prvoj polovini 2012. godine imali visok pad od 16% ili 241 milion KM, odnosno sa 1,46 milijardi KM na 1,22 milijarde KM, što je bilo zabrinjavajuće. Međutim, u trećem kvartalu negativna kretanja su zaustavljena i depoziti ovog sektora ostvarili su rast od 6% ili 125 miliona KM. Kumulativno za devet mjeseci, to je ipak rezultiralo padom od 8% ili 116 miliona KM, odnosno na nivo od 1,35 milijardi KM, dok je učešće smanjeno sa 13,1% na 12,5%.

Depoziti javnih preduzeća, nakon bankarskih institucija, imali su najveći pad od 14% ili 197 miliona KM. Depoziti ovog sektora iznose 1,22 milijarde KM ili 11,3% ukupnih depozita.

Depoziti bankarskih institucija su od kraja 2007. godine pa sve do III kvartala 2011. godine bili po visini drugi sektorski izvor u depozitnom potencijalu banaka. Trend rasta bio je prisutan do sredine 2009. godine, kada su dostigli najveći iznos od 2,29 milijardi KM i učešće od 21,4% u ukupnim depozitima. Nakon toga, pod uticajem krize, smanjenog obima kreditiranja i viška likvidnosti, dolazi do povlačenja depozitnih sredstava matičnih grupacija, što rezultira i padom učešća. Međutim, nakon pada u IV kvartalu 2011. godine od 23% ili 368 miliona KM, došlo je i do pada učešća na 11,5%, što je bilo četvrto po visini sektorsko učešće na kraju 2011. godine. U 2012. godini nastavljen je trend pada sa stopom od 19% ili 250 miliona KM. Negativna kretanja u nivou sredstava ovog sektora najvećim dijelom su rezultat smanjenja zaduženosti, odnosno povrat sredstava grupacijama u čijem su vlasništvu banke u F BiH.

Na kraju trećeg kvartala 2012. godine depoziti bankarskih institucija iznosili su 1,03 milijarde KM, što je 9,5% ukupnih depozita. Ova sredstva su za 163 miliona KM manja od kreditnih obaveza, koje su, nakon depozita, drugi po značaju izvor finansiranja banaka u F BiH. Iz navedenih podataka može se zaključiti da je zaduživanje banaka iz F BiH u inostranstvu značajno smanjeno, posebno depozitna sredstva matičnih grupacija. S obzirom da je isti trend smanjenja prisutan i kod kreditnih obaveza, banke se ponovo suočavaju s problemom održavanja ročne usklađenosti, što je uzrokovano nepovoljnom ročnošću domaćih depozitnih sredstava, zbog čega moraju u narednom periodu osigurati kvalitetnije izvore po ročnosti, kako bi se nastavio trend rasta kreditnih plasmana.

Treba istaći da se 88% ili 905 miliona KM depozita bankarskih institucija odnosi na depozite banaka iz grupacije (uglavnom dioničara). Finansijska podrška grupacije prisutna je u osam banaka u F BiH, s napomenom da je ipak koncentrisana u četiri velike banke. Na ovaj način u ranijem periodu banke u većinskom stranom vlasništvu imale su finansijsku podršku i osiguran priliv novih sredstava za finansiranje od strane grupe čije su članice. Ako se ovim sredstvima dodaju i kreditne obaveze i subordinisani dugovi (stavke u dopunskom kapitalu), finansijska podrška banaka iz grupacije je veća (kod deset banaka), sa 30. 09. 2012. godine iznosi 1,4 milijarde KM ili 9,4% ukupne pasive bankarskog sektora. U ukupnim depozitima sredstva iz grupacije imaju učešće od 8,4% (smanjenje od 2,5 procentnih poena u odnosu na kraj 2011. godine), a u ukupnim kreditnim obavezama 29% su kreditne obaveze prema grupaciji (učešće je manje za 2,2 procentna poena). U odnosu na kraj 2011. godine ova sredstva su smanjena za 21,5% ili 383 miliona KM, najvećim dijelom po osnovu redovnih dospjeća (depoziti su

smanjeni za 25,1% ili 304 miliona KM, kreditne obaveze za 15,7% ili 65 miliona KM i subordinirani krediti za 8,9% ili 14 miliona KM).

S obzirom da su zbog ekonomske krize kreditne aktivnosti banaka znatno smanjene, što je rezultiralo visokom likvidnošću, te dobrom kapitaliziranošću većine banaka u F BiH koje su u vlasništvu stranih bankarskih grupacija, trend smanjenja izloženosti iz prethodne godine nastavljen je i u 2012. godini, i to u segmentu depozitnih izvora, dok se kreditni izvori smanjuju po osnovu redovnih plaćanja dospjelih obaveza. Zbog nepovoljnih dešavanja u ekonomijama zemalja iz kojih su vlasnici banaka iz F BiH i problema s kojima se suočavaju te zemlje, a posljedično i finansijski sistemi i bankarske grupacije, kao i mjere koje država Austrija poduzima u cilju jačanja održivosti poslovnih modela velikih međunarodnih aktivnih austrijskih banaka, a time i očuvanja kreditnog rejtinga zemlje¹⁵, može se očekivati da će buduća finansijska podrška matičnih grupacija biti restriktivnija, tako da će se kreditni rast u narednom periodu u F BiH morati više finansirati iz rasta domaćih izvora.

U uvjetima krize i otežanog pristupa tržištu novca i novim sredstvima, rasta likvidnosnog rizika kao rezultata pogoršanja naplativosti kredita i rasta nenaplativih potraživanja, nezadovoljavajuće ročne strukture domaćih depozitnih izvora, očekivanog daljeg smanjenja stranih izvora finansiranja, problem nepovoljne ročne strukture izvora finansiranja, primarno depozita, kao i njihovog rasta, u narednom periodu biće u fokusu kod većine banaka.

Depoziti ostalih sektora su takođe imali manje promjene u iznosu i učešću, a najveću promjenu imali su depoziti vladinih institucija, koji su u posmatranom periodu smanjeni za 14% ili 96 miliona KM. Na ovako visok pad značajan uticaj (od cca 57 miliona KM) imalo je oduzimanje dozvole jednoj banci. Treba istaći da je CB BiH krajem septembra na račune Federacije BiH doznačila sredstva prve tranše u iznosu od 79,3 miliona KM na osnovu stand-by aranžmana sa MMF. Depoziti vladinih institucija sa 30. 09. 2012. godine iznose 610 miliona KM ili 5,6% ukupnih depozita.

Valutna struktura depozita na kraju posmatranog perioda neznatno je promijenjena: depoziti u stranoj valuti (sa dominantnim učešćem EURO) u iznosu od 5,81 milijarda KM smanjili su učešće sa 55% na 54%, a depoziti u domaćoj valuti iznosili su 4,99 milijardi KM, što je učešće od 46%.

Štedni depoziti, kao najznačajniji segment depozitnog i finansijskog potencijala banaka, u 2012. godini imali su rast od 4% ili 215 miliona KM i sa 30. 09. 2012. godine iznosili su 5,58 milijardi KM.

Tabela 13: Nova štednja stanovništva po periodima					
BANKE	I Z N O S (u 000 K M)			INDEKS	
	31.12.2010.	31.12.2011.	30.09.2012.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Državne	47.148	50.259	52.857	107	105
Privatne	4.926.361	5.311.178	5.523.221	108	104
UKUPNO	4.973.509	5.361.437	5.576.078	108	104

¹⁵ Suština mjera je da kreditna aktivnost supsidijara austrijskih banaka u centralnoj, istočnoj i jugoistočnoj Evropi (CESEE) ubuduće bude uvjetovana pojačanim održivim finansiranjem iz domaćih izvora.

Grafikon 12: Nova štednja stanovništva po periodima

U tri najveće banke nalazi se 69% štednje, dok šest banaka ima pojedinačno učešće manje od 1%, što iznosi svega 3,5% ukupne štednje u sistemu.

Od ukupnog iznosa štednje 34% se odnosi na štedne depozite u domaćoj valuti, a 66% u stranoj valuti.

Tabela 14: Ročna struktura štednih depozita stanovništva po periodima

BANKE	I Z N O S (u 000 KM)						INDEKS	
	31.12.2010.		31.12.2011.		30.09.2012.		3/2	4/3
	1	2	3	4	5	6		
Kratkoročni štedni depoziti	2.581.767	51,9%	2.606.732	48,6%	2.589.444	46,4%	101	99
Dugoročni štedni depoziti	2.391.742	48,1%	2.754.705	51,4%	2.986.634	53,6%	115	108
UKUPNO	4.973.509	100,0 %	5.361.437	100,0 %	5.576.078	100,0 %	108	104

Ročna struktura štednih depozita je u odnosu na kraj 2011. godine blago poboljšana, što je rezultat rasta dugoročnih štednih depozita za 8% ili 232 miliona KM, zbog čega je došlo i do promjene učešća ovih depozita, odnosno povećanja sa 51,4% na 53,6%.

Dugogodišnji kontinuirani rast i pozitivni trendovi u segmentu štednje u bankama u F BiH, rezultat su, s jedne strane, jačanja sigurnosti i stabilnosti ukupnog bankarskog sistema za što je od ključnog značaja postojanje funkcionalne, efektivne i efikasne bankarske supervizije koju provodi FBA, a s druge strane, postojanje sistema osiguranja depozita, čiji je osnovni cilj povećanje stabilnosti bankarskog, odnosno finansijskog sektora i zaštita štediša. U cilju očuvanja i jačanja povjerenja građana u sigurnost i stabilnost bankarskog sistema u BiH, u decembru 2008. godine iznos osiguranog depozita povećan je na 20.000 KM. Nakon toga pokrenuta je inicijativa za povećanje osiguranog depozita, tako da je od 01. 04. 2010. godine isti povećan na 35.000 KM, a sve poduzete aktivnosti su usmjerene na smanjenje utjecaja globalne ekonomske krize na bankarski i ukupni ekonomski sistem F BiH i BiH.

Sa 30. 09. 2012. godine ukupno 16 banaka iz Federacije BiH je uključeno u program osiguranja depozita (imaju licencu Agencije za osiguranje depozita u BiH), a prema dostavljenim podacima u ovim bankama je deponovano 97% ukupnih depozita i 98% ukupne štednje.

Preostale dvije banke ne mogu aplicirati za prijem zbog neispunjavanja kriterijuma koje je propisala Agencija za osiguranje depozita BH: jedna zbog postojećeg kompozitnog ranga, a druga jer se nalazi pod privremenom upravom.

2.1.2. Kapital - snaga i adekvatnost

Kapital¹⁶ banaka u F BiH na dan 30. 09. 2012. godine iznosio je 2,1 milijardu KM.

-u 000 KM-

Tabela 15: Regulatorni kapital								
O P I S	31.12.2010.		31.12.2011.		30.09.2012.		INDEKS	
	1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)		
1.a.Osnovni kapital prije umanjnja	1.885.159		2.008.081		1.903.089		107	95
1.1. Dionički kapital-obične i trajne nekum.dion.	1.170.468		1.190.482		1.190.276		102	100
1.2. Iznos emisionih ažia	136.485		136.485		136.485		100	100
1.3.Rezerve i zadržana dobit	578.206		681.114		576.328		118	85
1.b.Odbitne stavke	313.321		353.960		178.567		113	50
1.1. Nepokriveni gubici iz ranijih godina	92.058		251.187		120.666		273	48
1.2. Gubitak iz tekuće godine	157.933		45.512		6.298		29	14
1.3. Trezorske dionice	81		81		156		100	193
1.4. Iznos nematerijalne imovine	63.249		57.180		51.447		90	90
1. Osnovni kapital (1a-1b)	1.571.838	76%	1.654.121	78%	1.724.522	81%	105	104
2. Dopunski kapital	489.986	24%	466.968	22%	415.688	19%	95	89
2.1. Dion.kapital-trajne prior.kumul.dion.	2.829		3.090		3.090		109	100
2.2. Opće rezerve za kreditne gubitke	209.612		212.248		213.629		101	101
2.3. Iznos revidirane tekuće dobiti	52.090		62.564 ¹⁷		7.303		120	12
2.4. Iznos subordinisanih dugova najviše do 50% iznosa osn.kap.	159.056		139.754		125.261		88	90
2.5. Stavke trajnog karaktera	66.399		49.312		66.405		74	135
3. Kapital (1 + 2)	2.061.824	100%	2.121.089	100%	2.140.210	100%	103	101
4. Odbitne stavke od kapitala	15.938		37.794		76.205		237	202
4.1. Ulozi banke u kap.dr.pravnih lica koji prelazi 5% osn.kap.	15.938		18.408		2.470		116	13
4.2. Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gub.po regulat.zahtjevu	-		19.386		73.658		N/a	380
4.3. Ostale odbitne stavke	-		-		77		N/a	N/a
5. Neto kapital (3- 4)	2.045.886		2.083.295		2.064.005		102	99

U tri kvartala 2012. godine kapital¹⁸ je povećan za 1% ili 19 miliona KM u odnosu na 2011. godinu, a promjene u osnovnom i dopunskom kapitalu su uticale na izmjenu strukture regulatornog kapitala. Osnovni kapital je povećan za 4% ili 70 miliona KM, a učešće je povećano sa 78% na 81%, a dopunski smanjen za 11% ili 51 milion KM.

Rast osnovnog kapitala je najvećim dijelom po osnovu uključivanja ostvarene dobiti za 2011. godinu. Nakon provođenja zakonske procedure donošenja i usvajanja odluka od strane skupštine banaka, ostvarena dobit za 2011. godinu u iznosu od 127 miliona KM (16 banaka, dok su tri banke ostvarile gubitak u iznosu od 45,5 miliona KM) raspoređena je na sljedeći način: 71% ili 89 miliona KM u osnovni kapital (zadržanu dobit i rezerve), tri banke su dio dobiti u iznosu od dva miliona KM usmjerile za djelimično pokriće ranijih gubitaka, za pokriće nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu 17 miliona KM, dok su dvije banke 19 miliona KM izdvojile za isplatu dividende. Takođe, jedna banka je iz zadržane dobiti isplatila dividendu u iznosu od 19 miliona KM.

Na promjene osnovnog kapitala uticalo je i sljedeće: kod jedne banke direktna uplata u rezerve 20 miliona KM i u drugom kvartalu dokapitalizacija u iznosu od 20 miliona KM, uz istovremeno smanjenje rezervi djelimičnim pokrićem akumuliranih gubitaka u iznosu od 125 miliona KM. Efekat na osnovni kapital prestankom rada jedne banke u privremenoj upravi je pozitivan u iznosu od 17,5 miliona KM.

¹⁶ Regulatorni kapital definiran čl. 8. i 9. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka („Službene novine Federacije BiH”, broj 3/03, 18/03, 53/06, 55/07, 81/07, 6/08, 86/10, 70/11).

¹⁷ Po konačnim podacima osam banaka je uključilo iznos revidirane dobiti u dopunski, a dvije u osnovni kapital.

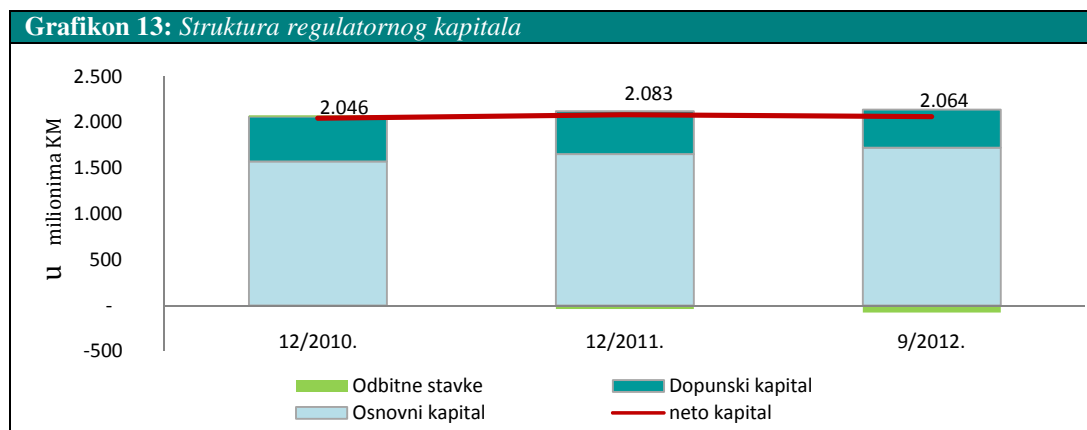
¹⁸ Izvor podataka je kvartalni Izvještaj o stanju kapitala banaka (Obrazac 1-Tabela A), propisan Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka.

Odbitne stavke (koje umanjuju osnovni kapital) su smanjene za 175 miliona KM i to najviše iz osnova smanjenja kumuliranih gubitaka kod četiri banke u iznosu od 176 miliona KM (od ovog iznosa 125 miliona KM odnosi se na jednu banku, a pokriće je izvršeno iz rezervi, a 47,8 miliona KM na smanjenje po osnovu prestanka rada jedne banke u privremenoj upravi), smanjenja tekućeg gubitka za 39 miliona KM i nematerijalne imovine za 5,7 miliona KM.

Dopunski kapital je smanjen za 51 milion KM, s većim promjenama u strukturi: dobit iz 2011. godine u iznosu od 62 miliona KM, prenesena je u osnovni kapital, subordinisani dugovi (redovne otplate dospjelih obaveza) smanjeni su za 14,5 miliona KM, dok su stavke trajnog karaktera povećane za 17 miliona KM (kod jedne banke). Jedna banka je revidiranu tekuću dobit u iznosu od 7,3 miliona KM uključila u dopunski kapital.

Izmjenom regulative u odbitne stavke od kapitala uključena je nova obračunska stavka: nedostajuće rezerve za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu, koja je sa 30. 09. 2012. godine iznosila 73,6 miliona KM, što je razlika između potrebnih regulatornih rezervi za kreditne gubitke po bilansnim i vanbilansnim stavkama¹⁹ i rezervi za kreditne gubitke formiranih iz dobiti. Od ukupnih nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu u iznosu od 110 miliona KM banke su na teret kapitala iskazale 73,6 miliona KM, što predstavlja 67%²⁰ od ukupnog iznosa nedostajućih rezervi za kreditne gubitke. Takođe, banke su u skladu s propisima FBA, a na osnovu odluke skupštine, iz tekuće dobiti za 2011. godinu ili rezervi izdvojile nedostajući iznos rezervi za kreditne gubitke od 19 miliona KM, iskazan sa 31. 12. 2011. godine. Uticaj prestanka rada jedne banke u privremenoj upravi na kapital je pozitivan, (odbitna stavka: uloženi (investicije) banke u kapital drugih pravnih lica koji prelaze 5% visine osnovnog kapitala banke), u iznosu od 15,9 miliona KM.

U narednom grafikonu je data struktura regulatornog kapitala.

Neto kapital je, kao rezultat gore navedenih promjena, smanjen za 1% ili 19 miliona KM i sa 30. 09. 2012. godine iznosi 2,06 milijardi KM.

Adekvatnost kapitaliziranosti pojedinačnih banaka, odnosno ukupnog sistema, zavisi, s jedne strane, od nivoa neto kapitala, a s druge, od iznosa rizikom ponderisane aktive.

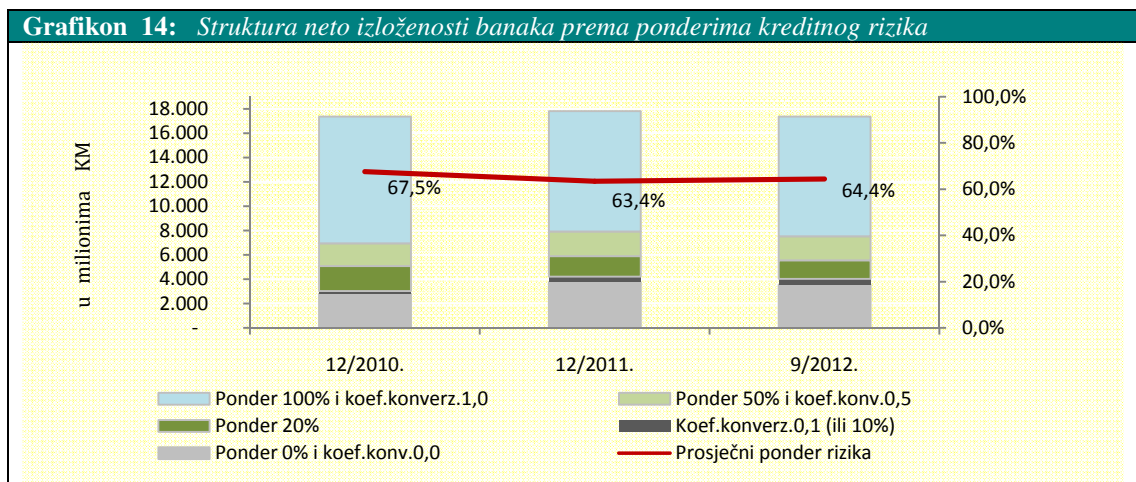
¹⁹ Banka iskazuje potrebne regulatorne rezerve kada je ispravka vrijednosti (po MRS-u) manja od obračunatih regulatornih rezervi, što se utvrđuje na nivou pojedinačnog dužnika. Ovu metodologiju banke su počele primjenjivati sa 30.06.2012.godine.

²⁰ Banke su bile obavezne da sa 30.09.2012.godine na teret kapitala, a prema dozvoljenoj dinamici, iskažu minimum 1/2 nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu, utvrđenih na izvještajni datum.

U narednoj tabeli daje se struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika, odnosno koeficijenta konverzije za vanbilansne stavke.

-u 000 KM-

Tabela 16: Struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika					
O P I S	31.12.2010.	31.12.2011.	30.09.2012.	INDEKS	
1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)
UKUPNA IZLOŽENOST (1+2):	17.354.697	17.814.140	17.349.686	103	97
1 Aktiva bilansa stanja	14.887.124	14.987.978	14.522.030	101	97
2. Vanbilansne pozicije	2.467.573	2.826.162	2.827.656	115	100
RASPORED PO PONDERIMA RIZIKA I KOEFICIJENTIMA KONVERZIJE					
Ponder 0%	3.147.567	3.721.678	3.499.005	118	94
Ponder 20%	1.640.802	1.674.585	1.518.788	102	91
Ponder 50%	42.576	83.165	54.125	195	65
Ponder 100%	10.056.179	9.508.550	9.450.112	95	99
Koef.konverzije 0,0	0	54.529	60.623	N/a	111
Koef.konverzije 0,1	220.264	445.006	461.030	202	104
Koef.konverzije 0,5	1.923.685	1.938.361	1.921.020	101	99
Koef.konverzije 1,0	323.624	388.266	384.983	120	99
RIZIK PONDERISANE AKTIVE I KREDITNIH EKVIVALENATA	11.713.116	11.286.997	11.172.524	96	99
Prosječni ponder rizika	67,5%	63,4%	64,4%	94	102

Ukupna neto izloženost banaka koja se ponderira, u prva tri kvartala 2012. godine je smanjena za 3% ili 464 miliona KM, na što je najviše uticao pad bilansnih stavki (uglavnom stavke koje se ponderišu sa 0% i 20%), i djelimično vanbilansnih stavki (najviše s koeficijentom konverzije 0,5), što je uticalo da rizik ponderisane aktive i kreditnih ekvivalenata ima isti smjer, odnosno pad od 1% ili 114 miliona KM (sa 11,29 milijarde KM na 11,17 milijardi KM). Na ovo je najviše uticalo smanjenje stavki sredstava koje banke drže kod CBBiH (ponder 0%).

Suprotno kretanje od rizikom ponderisane aktive i kreditnih ekvivalenata imao je ponderisani operativni rizik (POR), koji je povećan za 1% i iznosi 974 miliona KM. Sve to je rezultiralo smanjenjem ukupnih ponderisanih rizika za 1% ili 106 miliona KM.

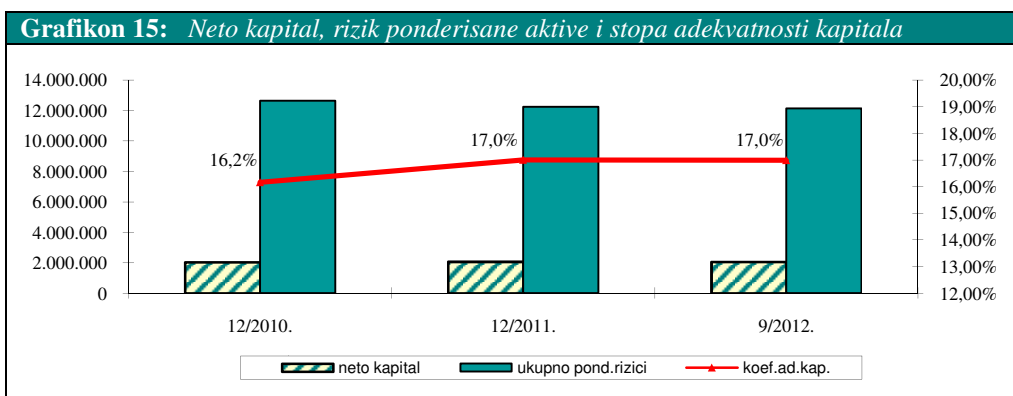
Sa 30. 09. 2012. godine učešće ponderisane aktive izložene kreditnom riziku iznosilo je 92%, a operativnom riziku 8%.

Stopa kapitaliziranosti banaka izražena kao odnos kapitala i aktive sa 30. 09. 2012. godine iznosila je 13,4%, što je za 0,4 procentna poena više nego na kraju 2011. godine.

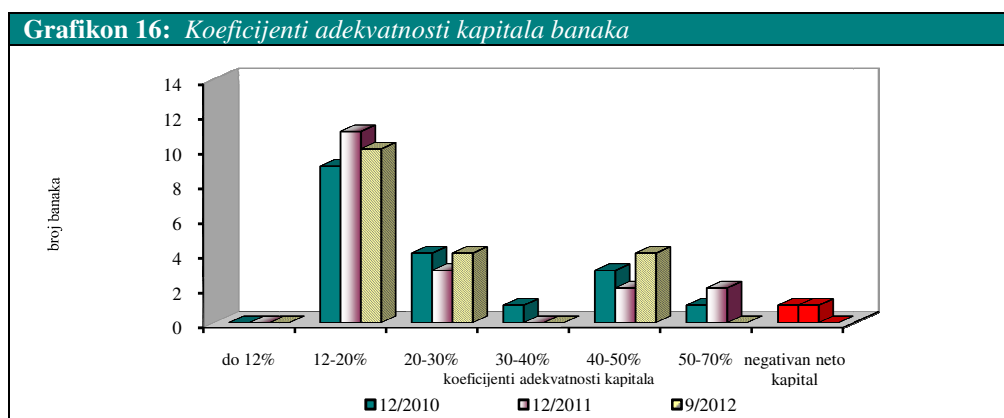
Jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala²¹ banaka jeste koeficijent adekvatnosti kapitala, izračunat kao odnos neto kapitala i rizikom ponderisane aktive. Ovaj koeficijent je na nivou bankarskog sektora sa 30. 09. 2012. godine iznosio 17%, što je na istom nivou kao i na kraju 2011. godine. Iako su ukupni ponderisani rizici smanjeni za 1% ili 106 miliona KM, adekvatnost kapitala je ostala na istom nivou kao i na kraju 2011. godine zbog blagog smanjenja neto kapitala.

- 000 KM-

OPIS	31.12.2010.	31.12.2011.	30.09.2012.	INDEKS	
1	2	3	4	5(3/2)	6(4/3)
1. NETO KAPITAL	2.045.886	2.083.295	2.064.005	102	99
2. RIZIK PONDERISANE AKTIVE I KRED. EKVIVALENTA	11.713.116	11.286.997	11.172.524	96	99
3. POR (PONDERISANI OPERATIVNI RIZIK)	942.707	965.932	974.284	102	101
4. UKUPNI PONDERISANI RIZICI (2+3)	12.655.823	12.252.929	12.146.808	97	99
5. STOPA NETO KAPITALA (ADEKVATNOSTI KAPITALA) (1/4)	16,2%	17,0%	17,0%	105	100

Stopa adekvatnosti kapitala bankarskog sistema sa 30. 09. 2012. godine od 17% je i dalje znatno više od zakonskog minimuma (12%) i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sistema i jaku osnovu i temelj za očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti.

²¹ Zakonom propisana minimalna stopa adekvatnosti kapitala iznosi 12%.

Svih 18 banaka u F BiH sa 30. 09. 2012. godine imalo je koeficijent adekvatnosti kapitala veći od zakonom propisanog minimuma od 12%. Prema analitičkim podacima na kraju trećeg kvartala 2012. godine 14 banaka je imalo stopu adekvatnosti kapitala nižu nego na kraju 2011. godine, u rasponu od 0,1 do 22,6 procentnih poena, dok je kod četiri banke bolja.

U nastavku se daje pregled stopa adekvatnosti kapitala u odnosu na zakonski minimum od 12%:

- 6 banaka ima stopu između 13% i 16,9%,
- 4 banke imaju stopu između 17,2% i 18,7%,
- 4 banke imaju stopu između 20,8% i 22,5% i
- 4 banke imaju adekvatnost između 41,9% i 46,8%.

FBA je, vršeći nadzor poslovanja i finansijskog stanja banaka u FBiH, u skladu sa zakonskim ovlastima, a u cilju jačanja sigurnosti i banaka pojedinačno i sistema u cjelini, nalagala bankama poduzimanje odgovarajućih aktivnosti na jačanju kapitalne osnove i osiguranju kapitala adekvatnog visini i profilu postojeće i potencijalne izloženosti svim rizicima koji su imanentni bankarskom poslovanju. Jedna od mjera koje je FBA poduzela u cilju očuvanja kapitalne osnove i sigurnosti i stabilnosti banaka je i preporuka bankama, kao i prethodne dvije godine, da ostvarenu dobit za 2011. godinu ne usmjeravaju u isplatu dividendi nego u jačanje kapitalne osnove.

Kao i do sada, prioritetan zadatak većine banaka u sistemu je dalje jačanje kapitalne osnove, a u fokusu su velike banke u sistemu, posebno zbog promjena u poslovnom i operativnom okruženju u kojem banke u Federaciji BiH posluju, djelovanja i uticaja svjetske finansijske i ekonomske krize i na našu zemlju i negativnih efekata koje ova kriza ima na bankarski sektor i ukupnu ekonomiju BiH. U uslovima djelovanja ekonomske krize i rasta kreditnog rizika uzrokovanog padom kvaliteta kreditnog portfolija kroz rast nenaplativih potraživanja, ovaj zahtjev ima prioritetan značaj i zato je segment kapitala pod kontinuiranim pojačanim supervizorskim nadzorom, kako ne bi došlo do ugrožavanja stabilnosti banaka i erozije kapitalne osnove na nivo koji bi ugrozio ne samo poslovanje banaka, nego uticao na stabilnost ukupnog bankarskog sistema.

2.1.3. Aktiva i kvalitet aktive

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka utvrđeni su kriteriji za procjenu izloženosti banaka kreditnom riziku ocjenom kvaliteta njihove aktive i adekvatnosti rezervi za kreditne i druge gubitke prema rizičnosti plasmana i sredstava-stavki bilansa i vanbilansnih stavki.

Stupanjem na snagu Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine, banke su počev od 31. 12. 2011. godine dužne sačinjavati i prezentirati finansijske izvještaje u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS) i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI), pri čemu se za priznavanje i mjerenje finansijske imovine i obaveza primjenjuje MRS 39 - Finansijski instrumenti, priznavanje i mjerenje i MRS 37- Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva. Dakle, prilikom procjene izloženosti banaka kreditnom riziku, banke su dužne i dalje obračunavati RKG u skladu sa kriterijama iz Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, uvažavajući već formirane ispravke vrijednosti bilansne aktive i rezerviranja za gubitke po vanbilansnim stavkama koje se evidentiraju u knjigama banaka, kao i RKG formirane iz dobiti (na računima kapitala).

Tabela 18: Aktiva (bilans i vanbilans), RKG po regulatoru i ispravke vrijednosti po MRS-u			
O P I S	31.12.2011.	30.09.2012.	INDEKS
1. Rizična aktiva ²²	13.376.110	13.446.260	100
2. Obračunate regulatorne rezerve za kreditne gubitke	1.294.757	1.346.906	104
3. I spravka vrijednosti i rezerve za vanbilansne stavke	1.039.529	1.088.129	105
4. P otrebne regulatorne rezerve iz dobiti za procjenjene gubitke	255.228	396.949	156
5. Formirane regulatorne rezerve iz dobiti za procjenjene gubitke	292.225	311.397	107
6. Nedostajući iznos regulat. rezervi iz dobiti za procjenjene gubitke	19.386	110.049	568
7. Nerizične stavke	5.787.457	5.427.493	94
8. UKUPNA AKTIVA (1+7)	19.163.567	18.873.753	98

Ukupna aktiva sa vanbilansnim stavkama (aktiva)²³ banaka u F BiH sa 30. 09. 2012. godine iznosila je 18,9 milijardi KM i u odnosu na kraj 2011. godine manja je za 2% ili 290 miliona KM. Rizična aktiva iznosi 13,4 milijarde KM, što je isti nivo kao na kraju 2011. godine.

Nerizične stavke iznose 5,4 milijardi KM ili 29% ukupne aktive s vanbilansom i manje su za 6% ili 360 miliona KM u odnosu na kraj 2011. godine.

Ukupne obračunate RKG po regulatornom zahtjevu iznose 1,3 milijarde KM, a formirane ispravke vrijednosti bilansne aktive i rezerviranja za gubitke po vanbilansnim stavkama 1,1 milijarda KM. Potrebne regulatorne rezerve²⁴ iznose 397 miliona KM i veće su za 56% ili 142 miliona KM. Formirane regulatorne rezerve iz dobiti iznose 311 miliona KM i veće su za 7% ili 19 miliona KM, što je rezultat pokrića nedostajućeg iznosa RKG iskazanog sa 31. 12. 2011. godine. Nedostajuće regulatorne rezerve²⁵ sa 30. 09. 2012. godine iznose 110 miliona KM.

Tabela 19: Ukupna aktiva, bruto bilansna aktiva, rizične i nerizične stavke aktive								
O P I S	IZNOS (u 000 KM)						INDEKS	
	31.12.2010.	Strukt. %	31.12.2011.	Strukt. %	30.09.2012.	Strukt. %	8 (4/2)	9 (6/4)
1.	2	3	4	5	6	7		
Kreditni	9.244.429	86,4	9.364.121	85,4	9.307.215 ²⁶	84,1	101	99
Kamate	51.348	0,5	109.696	1,0	96.997	0,9	214	88
Dospjela potraživanja	566.629	5,3	937.899	8,5	1.070.597	9,7	165	114
Potraživanja po plać. garancijama	553	0,0	24.808	0,2	25.786	0,2	4486	104
Ostali plasmani	410.797	3,8	171.052	1,5	205.074	1,8	42	120
Ostala aktiva	427.890	4,0	371.127	3,4	359.883	3,3	87	97
1.RIZIČNA BILANSNA AKTIVA	10.701.646	100,0	10.978.703	100,0	11.065.552	100,0	103	101
2. NERIZIČNA BILANSNA AKTIVA	5.035.264		5.290.275		4.909.674		105	93
3. BRUTO BILANSNA AKTIVA (1+2)	15.736.910		16.268.978		15.975.226		103	98
4. RIZIČNI VANBILANS	2.352.092		2.397.407		2.380.708		102	99
5. NERIZIČNI VANBILANS	0		497.182		517.819		n/a	104
6. UKUPNE VANBILANSNE STAVKE (4+5)	2.352.092		2.894.589		2.898.527		123	100
7. RIZIČNA AKTIVA S VANBILANSOM (1+4)	13.053.738		13.376.110		13.446.260		102	100
8. NERIZIČNE STAVKE (2+5)	5.035.264		5.787.457		5.427.493		115	94
9. AKTIVA S VANBILANSOM (3+6)	18.089.002		19.163.567		18.873.753		106	98

²² Isključen iznos plasmana i potencijalnih obaveza od 203.681 h/KM obezbjeđenih novčanim depozitom.

²³ Aktiva definirana članom 2. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službene novine F BiH“, broj 3/03, 54/04, 68/05, 86/10, 6/11, 70/11, 85/11; 85/11-prečišćeni tekst).

²⁴ Potrebne regulatorne rezerve predstavljaju pozitivnu razliku između obračunatih RKG i ispravki vrijednosti (obračunate RKG su veće od ispravke vrijednosti).

²⁵ Nedostajući iznos regulatornih rezervi predstavlja pozitivnu razliku između potrebnih i formiranih RKG.

²⁶ Isključen iznos kredita od 146.888 hiljada KM pokriven novčanim depozitom (uključen u nerizičnu bilansnu aktivu).

Bruto bilansna aktiva²⁷ iznosi 15,97 milijardi KM, manja je za 2% ili 294 miliona KM, a rizična bilansna aktiva iznosi 11,1 milijarda KM, što je 69% bruto bilansne aktive i veća je za 1% u odnosu na kraj 2011. godine. Nerizična bilansna aktiva iznosi 4,9 milijardi KM i manja je za 7% ili 381 milion KM. Vanbilansne rizične stavke iznose 2,4 milijarde KM i manje su za 1%, a nerizične stavke 518 miliona KM i veće su za 4% ili 21 milion KM u odnosu na 2011. god.

Uticaj ekonomske krize na ukupnu ekonomiju i privredu u BiH je i dalje izražen, tako da se do kraja 2012. godine, u segmentu kreditiranja kao ključnoj djelatnosti banaka, ne očekuje značajniji kreditni rast, što potvrđuju i podaci za devet mjeseci 2012. godine. Krediti su sa 30. 09. 2012. godine iznosili 10,6 milijardi KM sa rastom od 1,4% ili 154 miliona KM u odnosu na kraj 2011. godine, dok je učešće u aktivni povećano za 2,6 procentnih poena i iznosi 71,3%.

U tri kvartala 2012. godine plasirano je ukupno 4,3 milijarde KM novih kredita, što je za 6% ili 248 miliona KM više u odnosu na isti period 2011. godine. Od ukupno plasiranih kredita na privredu se odnosi 68%, a na stanovništvo 27%. Ročna struktura novoodobrenih kredita je promjenjena u korist kratkoročnih kredita u odnosu na kraj 2011. godine, učešće dugoročnih iznosilo je 45%, a kratkoročnih 55% (31.12.2011: dugoročni 49%, kratkoročni 51%).

Tri najveće banke u F BiH s iznosom kredita od 6,1 milijarda KM imaju učešće od 57,5% u ukupnim kreditima na nivou sistema.

Trend i promjena učešća pojedinih sektora u ukupnoj strukturi kredita dati su u sljedećoj tabeli.

-u 000 KM-

Tabela 20: <i>Sektorska struktura kredita</i>								
SEKTORI	31.12.2010.		31.12.2011.		30.09.2012.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Vladine institucije	126.328	1,3	125.827	1,2	133.876	1,2	100	106
Javna preduzeća	238.105	2,4	257.547	2,4	252.778	2,4	108	98
Privatna preduzeća i društ.	4.815.426	48,2	4.989.796	47,6	5.096.652	47,9	104	102
Bankarske institucije	10.975	0,1	16.411	0,2	11.452	0,1	149	70
Nebankarske finansijske instit.	37.235	0,4	40.978	0,4	38.553	0,4	110	94
Gradani	4.733.198	47,4	5.043.634	48,1	5.094.579	47,9	106	101
Ostalo	20.644	0,2	13.478	0,1	13.475	0,1	65	100
UKUPNO	9.981.911	100,0	10.487.671	100,0	10.641.365	100,0	105	101

U posmatranom periodu sektorska struktura kredita je neznatno promijenjena u odnosu na kraj 2011. godine. Krediti dati stanovništvu su povećani za 1% ili 51 milion KM, iznose 5,1 milijardu KM, što je učešće od 47,9% (na kraju 2011. godine 48,1%). Krediti dati privatnim preduzećima su veći za 2% ili 107 miliona KM, iznose 5,1 milijardu KM ili 47,9% ukupnih kredita (na kraju 2011. godine 47,6%).

Prema dostavljenim podacima od banaka sa stanjem 30. 09. 2012. godine, s aspekta strukture kredita stanovništvu po namjeni, povećano je učešće kredita odobrenih za finansiranje potrošnih dobara²⁸, sa 73% na 74%, dok je učešće stambenih kredita smanjeno sa 24% na 23%, a sa preostalim 3% kreditirani su mali zanati, mali biznis i poljoprivreda.

Tri najveće banke u sistemu plasirale su stanovništvu 61%, a privatnim preduzećima 53% ukupnih kredita datih ovim sektorima (31.12.2011: stanovništvo 64,5%, privatna preduzeća 52%).

²⁷ Izvor podataka: Izvještaj o klasifikaciji aktive bilansa i vanbilansnih stavki banaka.

²⁸ Uključeno kartično poslovanje.

Valutna struktura kredita: najveće učešće od 65% ili 6,9 milijardi KM imaju krediti odobreni s valutnom klauzulom (EUR: 6,6 milijardi KM ili 96%, CHF: 287 miliona KM ili 4%), krediti u domaćoj valuti 34% ili 3,7 milijardi KM, a najmanje učešće od samo 1% ili 104 miliona KM imaju krediti u stranoj valuti (EUR: 78 miliona KM ili 75%, CHF: 12 miliona KM ili 11%). Ukupan iznos kredita u CHF valuti od 299 miliona KM iznosi 2,8% ukupnog kreditnog portfolia i skoro cijeli iznos se odnosi na jednu banku u sistemu.

Budući da su plasmani, odnosno krediti najrizičniji dio aktive banaka, njihov kvalitet predstavlja jednu od najznačajnijih determinanti stabilnosti i uspješnosti poslovanja banaka. Ocjena kvaliteta aktive je ustvari ocjena izloženosti kreditnom riziku plasmana banke, odnosno identificiranje potencijalnih kreditnih gubitaka.

Kvalitet aktive i vanbilansnih rizičnih stavki, opći kreditni rizik, potencijalni kreditni gubici po kategorijama klasifikacije²⁹ dati su u sljedećoj tabeli.

Tabela 21: Klasifikacija aktive, opći kreditni rizik (OKR) i potencijalni kreditni gubici (PKG)												
Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I UČEŠĆE (u %)										INDEKS	
	31.12.2010.			31.12.2011.			30.09.2012.					
	Klasif. aktiva	Učešće %	OKR PKG	Klasif. aktiva	Učešće %	OKR PKG	Klasif. aktiva	Učešće %	OKR PKG	11(5/2)	12(8/5)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			
A	10.477.329	80,3	209.555	10.612.528	79,3	212.248	10.681.442	79,4	213.629	101	101	
B	1.645.750	12,6	132.048	1.419.030	10,6	118.847	1.301.502	9,7	112.317	86	92	
C	471.505	3,6	113.962	282.847	2,1	67.999	380.529	2,8	94.127	60	134	
D	455.303	3,5	258.297	375.980	2,8	209.936	368.380	2,8	212.426	83	98	
E	3.851	0,0	3.851	685.725	5,2	685.727	714.407	5,3	714.407	n/a	104	
Rizična ak. (A-E)	13.053.738	100,0	717.713	13.376.110	100,0	1.294.757	13.446.260	100,0	1.346.906	102	100	
Klasifikovana (B-E)	2.576.409	19,7	508.158	2.763.582	20,7	1.082.509	2.764.818	20,6	1.133.277	107	100	
Nekvalitetna (C-E)	930.659	7,1	376.110	1.344.552	10,1	963.662	1.463.316	10,9	1.020.960	144	109	
Nerizična akt.³⁰	5.035.264			5.787.457			5.427.493			115	94	
UKUPNO (rizična i nerizična)	18.089.002			19.163.567			18.873.753			106	98	

Ako se analizira kvalitet rizične aktive kroz kretanje i promjene ključnih pokazatelja, može se konstatovati da je za tri kvartala 2012. godine došlo do blagog pogoršanja pokazatelja kvaliteta aktive. Kod nekih banaka pokazatelji su imali blage oscilacije (poboljšanje ili pogoršanje), odnosno sedam banaka ima pokazatelje učešća i klasifikovane i nekvalitetne aktive u odnosu na rizičnu aktivu lošije od bankarskog sektora.

Klasifikovana aktiva je sa 30. 09. 2012. godine iznosila 2,8 milijardi KM, a nekvalitetna 1,5 milijardi KM (31. 12. 2011. godine: 2,8 milijardi KM i 1,3 milijarde KM).

Klasifikovana aktiva (B-E) je na istom nivou kao prethodne godine: B kategorija je smanjena za 8% ili 117 miliona KM, a nekvalitetna aktiva (C-E) je povećana za 9% ili 119 miliona KM. Koeficijent klasifikovane i rizične aktive iznosi 20,6%, što je za 0,1 procentni poen manje nego na kraju 2011. godine.

Najvažniji pokazatelj kvaliteta aktive je odnos nekvalitetne i rizične aktive. Ako se analizira trend ovog pokazatelja u 2012. godini, može se zaključiti da je prisutno blago pogoršanje,

²⁹ U skladu sa članom 22. stav (7) Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banke su dužne da formiraju i kontinuirano održavaju rezerve za OKR i PKG u sljedećim procentima po kategorijama : A 2%, B 5% do 15%, C 16% do 40%, D 41% do 60% i E 100%.

³⁰ Stavke aktive koje se, u skladu s članom 2. stav (2) Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, ne klasifikuju i stavke na koje se, u skladu sa čl.22. stav (8) Odluke, ne obračunavaju rezerve za OKG od 2%.

odnosno rast od 0,8 procentnih poena i sa 30. 09. 2012. godine iznosi 10,9%, a osnovni razlog tome je navedeni rast nekvalitetne aktive od 9% u 2012. godini. Ovo je još uvijek relativno nizak omjer, ali isti treba uzeti s dozom rezerve, imajući u vidu da učešće B kategorije u rizičnoj aktivi iznosi 9,7%, te sumnju da dio plasmana koji su iskazani u ovoj kategoriji imaju lošiji kvalitet i da trebaju biti kategorizirani kao nekvalitetna aktiva.

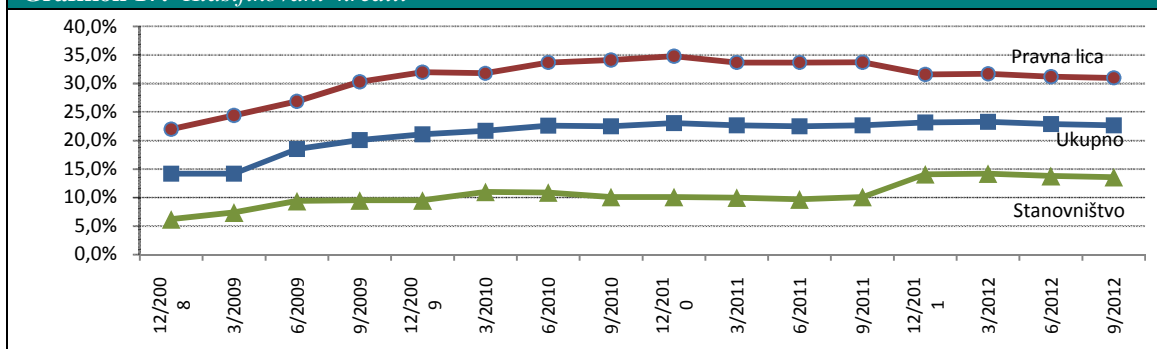
Sektorska analiza podataka temelji se na pokazateljima kvaliteta kredita datih za dva najznačajnija sektora: pravnim licima i stanovništvu. Dva navedena pokazatelja za ove sektore se značajno razlikuju i ukazuju na postojanje veće izloženosti kreditnom riziku, a time i potencijalnim kreditnim gubicima, kod kredita plasiranim pravnim licima.

Tabela 22: Klasifikacija kredita datih stanovništvu i pravnim licima

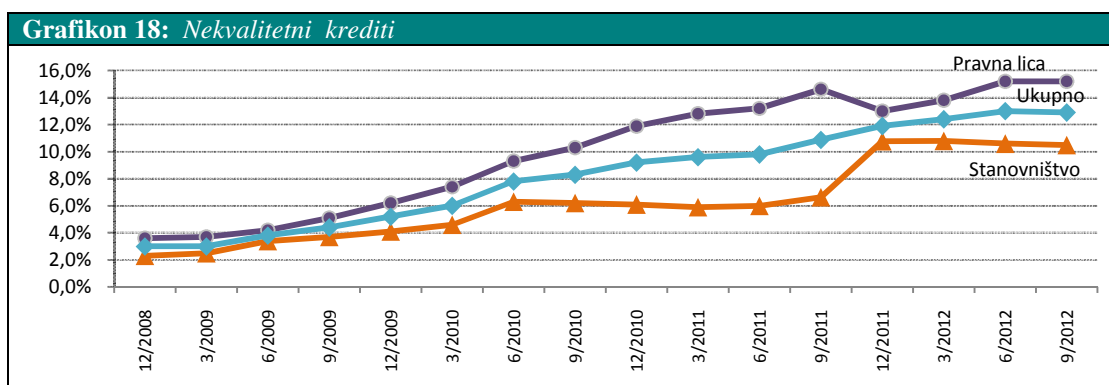
Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I UČEŠĆE (u %)												INDEKS
	31.12.2011.						30.09.2012.						
	Stanovni Učešće		Pravna Učešće		UKUPNO		Stanovni Učešće		Pravna Učešće		UKUPNO		
1	2	3	4	5	6 (2+4)	7	8	9	10	11	12 (8+10)	13	14(12/6)
A	4.334.673	85,94	3.722.420	68,38	8.057.093	76,82	4.401.470	86,40	3.825.429	68,97	8.226.899	77,31	102
B	164.427	3,26	1.014.460	18,64	1.178.887	11,24	158.458	3,11	878.149	15,83	1.036.607	9,74	88
C	128.876	2,56	143.447	2,63	272.323	2,60	102.476	2,01	265.457	4,79	367.933	3,46	135
D	156.974	3,11	207.674	3,81	364.648	3,48	159.647	3,13	196.280	3,53	355.927	3,34	98
E	258.685	5,13	356.035	6,54	614.720	5,86	272.527	5,35	381.472	6,88	653.999	6,15	106
UKUPNO	5.043.635	100,0	5.444.036	100,0	10.487.671	100,0	5.094.578	100,0	5.546.787	100,0	10.641.365	100,0	101
Klas. kred. B-E	708.962	14,06	1.721.616	31,62	2.430.578	23,18	693.108	13,60	1.721.358	31,03	2.414.466	22,69	99
Nekv. kred C-E	544.535	10,80	707.156	13,00	1.251.691	11,93	534.650	10,49	843.209	15,20	1.377.859	12,95	110
		48,09		51,91		100,00			47,87		52,13		100,00
Učešće po sektorima u klasifikovanim kreditima, nekvalitetnim kreditima i B kategoriji:													
Klasifikacija B-E		29,17		70,83		100,00			28,71		71,29		100,00
Nekvalitetna C-E		43,50		56,50		100,00			38,80		61,20		100,00
Kategorija B		13,95		86,05		100,00			15,29		84,71		100,00

Indikatori kvaliteta kredita su blago pogoršani u odnosu na kraj prethodne godine, posebno učešće nekvalitetnih kredita koje je povećano za jedan procentni poen, kao rezultat rasta ukupnih nekvalitetnih kredita za 10% ili 126 miliona KM i to pravnih lica za 19% ili 136 miliona KM, dok su nekvalitetni krediti stanovništva imali pad od 2% ili 10 miliona KM. Učešće klasifikovanih kredita je smanjeno na 22,7%, odnosno za 0,5 procentnih poena zbog smanjenja B kategorije za 12% ili 142 miliona KM.

Grafikon 17: Klasifikovani krediti

Od ukupnih kredita odobrenih pravnim licima u iznosu od 5,5 milijardi KM, sa 30. 09. 2012. godine, kao i na kraju prethodne godine, 31% ili 1,7 milijardi KM je klasificirano u kategorije B do E, dok je od ukupno odobrenih kredita stanovništvu u iznosu od 5,1 milijarda KM, u navedene kategorije klasificirano 13,6% ili 693 miliona KM (na kraju 2011. godine 14,1% ili 709 miliona KM).

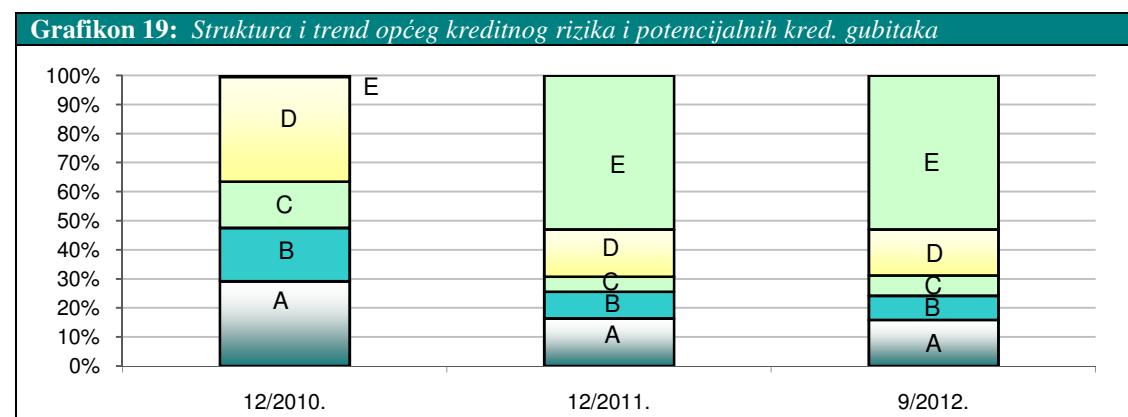

Od kredita plasiranih pravnim licima kao nekvalitetni krediti klasificirano je 15,2% ili 843 miliona KM od ukupnih kredita odobrenih ovom sektoru (sa 31. 12. 2011. godine iznosili su 707 miliona KM, što je 13% ukupnih kredita). Za sektor stanovništva isti iznose 10,5% ili 535 miliona KM (31. 12. 2011. godine 10,8% ili 544 miliona KM).

Nivo općeg kreditnog rizika i procijenjenih potencijalnih kreditnih gubitaka po kategorijama klasifikacije, utvrđenih u skladu sa kriterijima i metodologiji propisanoj u odlukama FBA, njihov trend i struktura na nivou bankarskog sektora dati su u sljedećoj tabeli i grafikonu.

Tabela 23: Struktura i trend općeg kreditnog rizika i potencijalnih kreditnih gubitaka

Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I STRUKTURA (u%)						INDEKS	
	31.12.2010.		31.12.2011.		30.09.2012.		8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
A	209.555	29,2	212.248	16,4	213.629	15,9	101	101
B	132.048	18,4	118.847	9,2	112.317	8,3	90	94
C	113.962	15,9	67.999	5,2	94.127	7,0	60	138
D	258.297	36,0	209.936	16,2	212.426	15,8	81	101
E	3.851	0,5	685.727	53,0	714.407	53,0	n/a	104
UKUPNO	717.713	100,0	1.294.757	100,0	1.346.906	100,0	180	104

Analizirajući nivo obračunatih RKG ukupno i po kategorijama klasifikacije, u odnosu na kraj 2011. godine, rezerve za opći kreditni rizik (za kategoriju A) i potencijalne kreditne gubitke su veće za 4% ili 52 miliona KM i iznose 1,3 milijarde KM. Rezerve za opći kreditni rizik su veće za 1% ili 1,4 miliona KM u odnosu na kraj 2011. godine, a rezerve za B kategoriju su smanjene za 6% ili 6,5 miliona KM zbog smanjenja iste za 8% ili 117 miliona KM. Zbog rasta nekvalitetne aktive (C, D i E kategorija) za 9% ili 119 miliona KM, povećane su i rezerve za ove najlošije kredite za 6% ili 57 miliona KM. Nominalno, najveći rast od 29 miliona KM imale su rezerve za E kategoriju, ali je značajan i rast rezervi za C kategoriju od 26 miliona KM ili 38%.

Jedan od najvažnijih pokazatelja kvaliteta aktive je odnos potencijalnih kreditnih gubitaka (PKG) i rizične aktive sa vanbilansom. Ovaj pokazatelj iznosi 8,4% i veći je za 0,3 procentna poena u odnosu na 2011. godinu.

Sa 30. 09. 2012. godine banke su prosječno za B kategoriju imale obračunate rezerve po stopi od 8,6%, za C kategoriju 24,7%, D kategoriju 57,7% i E 100% (na kraju 2011. godine: B 8,4%, C 24,0%, D 55,8% i E 100%).

U skladu sa MRS/MSFI banke su obavezne umanjena vrijednosti imovine knjižiti kroz troškove formirajući ispravke vrijednosti za bilansne stavke i rezerviranja za rizične vanbilansne stavke (ranije troškovi RKG).

Pregled ukupnih stavki aktive (bilans i vanbilans) i stavki u statusu neizmirenja obaveza (default), kao i pripadajuće ispravke vrijednosti i rezerviranja (utvrđenih u skladu sa internim metodologijama banaka čiji je minimum elemenata propisan regulativom FBA) na nivou bankarskog sektora dati su u sljedećoj tabeli.

Opis	IZNOS (u 000 KM) I UČEŠĆE (u%)				INDEX
	31.12.2011.		30.09.2012.		
	UKUPNO		UKUPNO		
	Iznos	Učešće	Iznos	Učešće	
1	2	3	4	5	6 (4/2)
1. RIZIČNA AKTIVA (a+b)	13.376.110	100,0%	13.446.260	100,0%	101
a) Stavke u statusu neizmirenja obaveza (default)	1.606.395	12,01%	1.780.733	13,24%	111
a.1. bilansne stavke u defaultu	1.572.090		1.757.539		112
a.2. vanbilansne stavke u defaultu	34.305		23.194		68
b) Stavke u statusu izmirenja obaveza (performing assets)	11.769.715	87,99%	11.665.527	86,76%	99
1.1 UKUPNE ISPRAVKE VRIJEDNOSTI RIZIČNE AKTIVE (a+b)	1.039.529	100,0%	1.088.129	100,0%	105
a) Ispravke vrijednosti za default	883.835	85,02%	929.223	85,40%	105
a.1. Ispravke vrijednosti bilansnih stavki u defaultu	878.079		925.153		105
a.2. Rezerve za vanbilans u defaultu	5.756		4.070		71
b) Ispravke vrijednosti za performing assets (IBNR ³¹)	155.694	14,98%	158.906	14,60%	102
2. UKUPNI KREDITI (a+b)	10.487.671	100,0%	10.641.365	100,0%	101
a) Krediti u defaultu (non-performing loans)	1.494.247	14,25%	1.696.996	15,95%	114
b) Krediti u statusu izmirenja obaveza (performing loans)	8.993.424	85,75%	8.944.369	84,05%	99
2.1. ISPRAVKA VRIJEDNOSTI KREDITA (a+b)	931.946	100,0%	991.799	100,0%	106
a) Ispravka vrijednosti kredita u defaultu	813.078	87,25%	878.667	88,59%	108
b) Ispravka vrijednosti performing kredita (IBNR kredita)	118.868	12,75%	113.132	11,41%	95
Pokrivenost stavki u statusu neizmirenja obaveza (default)	55,0%		52,2%		
Pokrivenost stavki u statusu izmirenja obaveza (performing assets)	1,3%		1,4%		
Učešće kredita u defaultu u ukupnim kreditima	14,2%		15,9%		

Učešće kredita u defaultu u ukupnim kreditima povećano je sa 14,2% na 15,9%, a učešće svih stavki u defaultu u ukupnoj rizičnoj aktivi sa 12% na 13,2%.

Pokrivenost stavki u statusu neizmirenja obaveza (defaultu) ispravkama vrijednosti iznosi 52,2%, a stavki u statusu izmirenja obaveza (performing assets) 1,4%, a ukupne ispravke vrijednosti iznose 8,1% rizične aktive (12/11: 7,8%).

³¹ IBNR (identified but not reported)-latentni gubici.

Zbog trenda rasta nenaplativih potraživanja, odnosno kašnjenja klijenata u plaćanju dospjelih kreditnih obaveza došlo je do aktiviranja jamstava kod jednog broja kredita u kašnjenju, koji su imali ovakvu vrstu osiguranja, tako da je teret otplate tih kredita pao na jemce, odnosno žirante. FBA je od 31.12.2009. godine propisala izvještaj o otplati kredita na teret jemaca, s ciljem prikupljanja, praćenja i analize podataka o kreditima koje otplaćuju jemci. Prema izvještajima banaka u F BiH sa 30. 09. 2012. godine 3.066 jemaca je ukupno otplatilo 12,3 miliona KM od ukupno odobrenog iznosa kredita od 74 miliona KM (2.681 kreditna partija), što je za 12% manje u odnosu na iznos otplate na teret jemaca sa 31. 12. 2011. godine (14 miliona KM otplatila su 3.576 jemaca, dok je iznos ukupno odobrenih kredita bio 80 miliona KM-3.122 kreditne partije). Stanje preostalog duga iznosi 43 miliona KM (31. 12. 2011.: 47 miliona KM).

Iz navedenih podataka može se zaključiti da je u devet mjeseci 2012. godine smanjen iznos kredita koje otplaćuju jemci, stanje preostalog duga, kao i iznos otplate na teret jemaca. Učešće iznosa kredita i broja kreditnih partija koje otplaćuju jemci u odnosu na podatke za ukupan sistem je nizak i iznosi svega 0,41% i 0,22%.

U cilju ublažavanja negativnih efekata globalne finansijske i ekonomske krize, a vodeći računa o očuvanju stabilnosti bankarskog sektora, FBA je krajem 2009. godine donijela Odluku o privremenim mjerama za reprogram kreditnih obaveza fizičkih i pravnih lica³².

Osnovni cilj donošenja ovakvih privremenih mjera bio je stimulisanje banaka na "oživljavanje" kreditne aktivnosti, a restrukturiranjem postojećih potraživanja, bez povećanja cijene kredita i troškova za postojeće dužnike, pomoći i fizičkim i pravnim licima da prevaziđu situaciju u kojoj su se našli zbog uticaja ekonomske krize (smanjena platežna sposobnost, kod fizičkih lica zbog gubitka posla, kašnjenja plate, smanjenja plata i sl., a kod pravnih zbog povećane nelikvidnosti, značajnog smanjenja poslovnih aktivnosti, vrlo teškog stanja u realnom sektoru uopće i sl.).

Postupajući po navedenoj Odluci, banke u Federaciji BiH su u tri kvartala 2012. godine, od ukupno primljenih 226 zahtjeva za reprogram kreditnih obaveza odobrile 204 zahtjeva u ukupnom iznosu od 51 milion KM ili 83%, što je za 7% manje u poređenju sa istim periodom 2011. godine. Od ukupnog iznosa odobrenih reprogramiranih obaveza na pravna lica se odnosi 49 miliona KM, a na fizička lica dva miliona KM.

Neto efekat na rezerve za kreditne gubitke po osnovu izvršenih reprograma je povećanje od 169 hiljada KM. Treba istaći da je bilo suprotnih kretanja, odnosno i povećanja i smanjenja RKG po ovom osnovu, što je na kraju rezultiralo navedenim neto efektom.

Reprogramirani krediti u posmatranom periodu 2012. godine u odnosu na ukupne kredite 30. 09. 2012. godine imaju učešće od svega 0,48% (za sektor pravnih lica u odnosu na portfolio pravnih lica ovaj procenat iznosi 0,88%, dok je za sektor stanovništva 0,04%).

Iz navedenih podataka može se zaključiti da je i po broju i po iznosu reprogramiranih kreditnih obaveza rezultat relativno skroman, ako se to upoređuje i s ukupnim kreditnim protfolijem i po sektorima (za pravna i fizička lica).

Iako rezultati i efekti primjene Odluke nisu značajni, ocjenjuje se da je donošenje ovakvog propisa bilo izuzetno važno, odnosno ovakvih mjera privremenog karaktera u uvjetima izraženog djelovanja finansijske i ekonomske krize i na finansijski i na realni sektor u F BiH bilo je nužno, te je imalo pozitivan efekat na dužnike (i fizička i pravna lica), olakšavajući im servisiranje dugova u skladu s njihovim platežnim mogućnostima. Stoga je prolongiranje promjene Odluke do kraja 2012. godine opravdano, posebno zbog činjenice da je uticaj krize još uvijek evidentan.

Analiza kvaliteta aktive, odnosno kreditnog portfolija pojedinačnih banaka, kao i on site kontrole u samim bankama, ukazuju da je kreditni rizik dominantni rizik kod najvećeg broja banaka, a

³² "Službene novine F BiH", br.2/10 i 1/12.

zabrinjava činjenica da jedan broj banaka ima neadekvatne prakse upravljanja, odnosno ocjene, mjerenja, praćenja i kontrole kreditnog rizika i klasifikaciju aktive, što se u on site kontrolama utvrdilo kroz značajne iznose nedostajućih rezervi za kreditne gubitke, koje su banke formirale po nalogu FBA.

FBA je bankama, kod kojih je kontrolom ocijenjen slab kvalitet aktive i slabe prakse upravljanja kreditnim rizikom, naložila korektivne mjere u smislu izrade operativnog programa koji mora sadržavati plan aktivnosti na poboljšanju postojećih praksi upravljanja kreditnim rizikom, odnosno kvaliteta aktive, smanjenje postojećih koncentracija, te rješavanje problema nekvalitetne aktive i sprječavanje njenog daljeg pogoršanja. Izvršavanje naloga FBA se kontinuirano nadzire kroz pojačan postkontrolni postupak na osnovu izvještaja i ostale dokumentacije dostavljene od strane banaka, kao i provjere istog ciljanim on site kontrolama. Nadzor ovog segmenta poslovanja je pojačan zbog evidentnih negativnih trendova, što značajno utiče i na pogoršanje profitabilnosti banaka i slabljenje kapitalne osnove kod nekih banaka, zbog čega banke moraju pravovremeno poduzeti aktivnosti na pribavljanju kapitala iz eksternih izvora.

Transakcije s povezanim licima

U svom poslovanju banke su izložene raznim vrstama rizika, od kojih poseban značaj ima rizik vezan za transakcije s licima povezanim sa bankom.

FBA je, u skladu sa Bazelskim standardima, uspostavila određene opreznosne principe i zahtjeve vezane za transakcije s licima povezanim s bankom, što je regulirano Odlukom o minimalnim standardima za poslovanje banaka s licima povezanim s bankom, u kojoj su propisani uslovi i način poslovanja banaka s povezanim licima. Na osnovu te Odluke i Zakona o bankama Nadzorni odbor banke, a na prijedlog direktora, dužan je da donese posebne politike banke za poslovanje s povezanim licima i da prati njihovu primjenu.

Odlukama FBA propisan je i poseban set izvještaja koji obuhvaćaju transakcije s jednim dijelom povezanih lica, i to kredite i potencijalne i preuzete vanbilansne obaveze (garancije, akreditivi, preuzete kreditne obaveze) kao najčešći i najrizičniji vid transakcija između banaka i povezanih lica.

Set propisanih izvještaja uključuje podatke o kreditima datim sljedećim kategorijama povezanih lica:

- dioničarima banke s više od 5% glasačkih prava,
- članovima Nadzornog odbora i uprave banke i
- supsidijarnim licima i drugim preduzećima povezanim s bankom.

-000 KM-

Opis	DATI KREDITI ³³			INDEKS	
	31.12.2010.	31.12.2011.	30.09.2012.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Dioničarima sa više od 5% glasačkih prava, subs. i drugim povezanim pred.	84.600	131.962	126.036	156	95
Članovima Nadzornog odbora i Odbora za reviziju	375	400	710	107	177
Upravi banke	2.239	2.170	2.318	97	107
UKUPNO	87.214	134.532	124.589	154	93
Potencijalne i preuzete vanbil. obaveze	22.653	29.818	19.556	132	66

³³ Pored kredita, uključena i ostala potraživanja, deponovana sredstva i plasmani dioničarima (finansijskim institucijama) sa više od 5% glasačkih prava.

U posmatranom periodu kreditne izloženosti prema osobama povezanim s bankom su smanjene za 7%, a potencijalne obaveze za 34%, zbog smanjenja izloženosti kod dvije velike banke. Iz prezentiranih podataka može se zaključiti da se i dalje radi o malom iznosu kreditno-garancijskih poslova s povezanim licima i da je nivo rizika nizak. FBA posebnu pažnju (pri on site kontrolama) usmjerava na poslovanje banaka s povezanim licima, naročito ocjeni sistema identifikacije i monitoringa izloženosti riziku poslovanja s povezanim licima. Kontrolori FBA na licu mjesta daju naloge za otklanjanje uočenih propusta u određenim rokovima i pokreću prekršajne postupke, a sastavni dio tih aktivnosti je i praćenje i nadzor provođenja datih naloga u postkontrolnom postupku. To se pozitivno odrazilo na ovaj segment poslovanja, jer je u bankama značajno poboljšana kvaliteta upravljanja ovim rizikom.

2.2. Profitabilnost

Prema podacima iz bilansa uspjeha, na nivou bankarskog sistema u Federaciji BiH za devet mjeseci 2012. godine ostvaren je pozitivan finansijski rezultat - dobit u iznosu od 111 miliona KM, što je na nivou sistema povećanje više od 2,5 puta ili 69 miliona KM u odnosu na isti period 2011. godine. Najveći pozitivan efekat na finansijski rezultat sistema imalo je značajno smanjenje gubitaka kod banaka koje su u istom periodu prošle godine negativno poslovale (tri banke, efekat 49,7 miliona KM), zatim veća dobit kod banaka koje su pozitivno poslovale i u istom periodu prošle godine (11 banaka, efekat 18 miliona KM), posebno kod većih banaka (četiri banke, efekat 14,6 miliona KM), te dobit kod banaka koje su poslovale s gubitkom u uporednom periodu prethodne godine (dvije banke, efekat tri miliona KM).

Najveći uticaj na poboljšanje profitabilnosti većine banaka imalo je smanjenje troškova ispravke vrijednosti u odnosu na troškove rezervi za kreditne gubitke u odnosu na isti period 2011. godine, a što je najvećim dijelom posljedica implementacije MRS-a 39 i MRS-a 37. Znatno veći pad nekamatnih rashoda amortizirao je smanjenje ukupnog prihoda, što je uticalo na ostvarenje veće dobiti u odnosu na isti period prošle godine.

Pozitivan finansijski rezultat od 117 miliona KM ostvarilo je 15 banaka i isti je veći za 17% ili 17 miliona KM nego u istom periodu 2011. godine. Istovremeno, gubitak u poslovanju u iznosu od šest miliona KM iskazan je kod tri banke i isti je manji za 89% ili 52 miliona KM u odnosu na isti period 2011. godine.

Detaljniji podaci dati su u sljedećoj tabeli.

-000 KM-

Tabela 26: Ostvareni finansijski rezultat: dobit/gubitak						
Opis	30.09.2010.		30.09.2011.		30.09.2012.	
	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka
1	2	3	4	5	6	
Gubitak	-98.836	7	-58.594	6	-6.298	3
Dobit	40.095	13	100.066	13	117.054	15
Ukupno	-58.741	20	41.472	19	110.756	18

Kao i u ostalim segmentima, i u ovom su prisutne koncentracije: od ukupno ostvarene dobiti (117 miliona KM) 70% ili 82 miliona KM se odnosi na dvije najveće banke u sistemu, čiji je udio aktive u bankarskom sektoru 49%, dok se u ukupnom gubitku od 6,3 miliona KM samo na jednu veliku banku u stranom vlasništvu, koja se, sa učešćem aktive 9,9%, u sistemu nalazi na trećem mjestu, odnosi 95,8% ili šest miliona KM (u istom periodu prošle godine gubitak te banke iznosio je 54,7 miliona KM). Analitički podaci pokazuju da ukupno 16 banaka ima bolji finansijski rezultat (za 71 milion KM), dok dvije banke imaju lošiji rezultat (za dva miliona KM).

Na osnovu analitičkih podataka, kao i pokazatelja za ocjenu kvaliteta profitabilnosti (visina ostvarenog finansijskog rezultata-dobit/gubitak i koeficijenta koji se koriste za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja, te drugih parametara vezanih za ocjenu uspješnosti poslovanja), evidentno je da je ukupna profitabilnost sistema poboljšana u odnosu na prethodne godine, a posebno kod većih banaka, koje su ostvarile znatno veću dobit nego u istom periodu prošle godine, što je prvenstveno rezultat primjenjenog novog metodološkog pristupa koji posljedično ima uticaj na značajno smanjenje troškova ispravki vrijednosti u odnosu na troškove rezervi za kreditne gubitke u istom periodu prošle godine.

Na nivou sistema ostvaren je ukupan prihod u iznosu od 629 miliona KM, sa stopom pada od 7% ili 47 miliona KM u odnosu na isti period 2011. godine. Ukupni nekamatni rashodi iznose 519 miliona KM, sa stopom pada od 18% ili 117 miliona KM, što se pozitivno odrazilo na ukupan finansijski rezultat sektora.

I pored rasta prosječnih kamatonosnih kredita kod skoro svih banaka za 4%, smanjenje prosječne kamatne stope na kredite imalo je za posljedicu dalji trend pada kamatnih prihoda. Iako je jedan broj banaka zabilježio povećanje kamatnih prihoda u odnosu na isti period prošle godine, kao rezultat intenziviranja kreditnih aktivnosti, posebno u prvoj polovini 2012. godine, ali sa stagnantnim trendom u trećem kvartalu, niži kamatni prihodi kod tri velike banke, koje su nosioci profitabilnosti, uticali su na smanjenje na nivou sistema. Kamatni prihodi iznose 605 miliona KM, što je za 5% ili 32 miliona KM niže nego u istom periodu 2011. godine, a učešće u strukturi ukupnog prihoda je poraslo sa 94,1% na 96,1%. Najveće učešće imaju prihodi od kamata po kreditima koji su imali najveći nominalni pad od 20 miliona KM ili 4%, kao rezultat smanjenja prosječnih aktivnih kamatnih stopa na kredite za posmatrani period sa 5,58% na 5,19%, dok je učešće u ukupnim prihodima poraslo sa 83,8% na 86,8%. Takođe, treba istaći da, nakon kamatnih prihoda po kreditima, druga značajna stavka s negativnim uticajem na ukupne kamatne prihode, su prihodi po kamatonosnim računima kod depozitnih institucija, s niskim učešćem od 0,5%, ali značajnim smanjenjem od 82% ili 16 miliona KM, što je prvenstveno rezultat nižih naknada na sredstva obavezne i iznad obavezne rezerve kod Centralne banke BiH.

Pozitivna kretanja zabilježena su u kamatnim rashodima, koji su u odnosu na isti period prethodne godine imali veću stopu pada (-7%) u odnosu na stopu smanjenja kamatnih prihoda (-5%). Kamatni rashodi iznose 204 miliona KM, a njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda je skoro na istom nivou kao i prethodne godine od 32,4%. Kamatni rashodi po depozitima, koji iznose 164 miliona KM, kao najveća stavka i relativno i nominalno u ukupnim kamatnim rashodima, smanjeni su za 5% ili osam miliona KM, što je prvenstveno rezultat smanjenja prosječnih kamatonosnih depozita za 7%. Kamatni rashodi po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama iznose 29 miliona KM i u odnosu na isti period 2011. godine bilježe smanjenje od 17%, sa smanjenjem učešća sa 5,2% na 4,6%.

Kao rezultat pada i kamatnih rashoda (-7%) i kamatnih prihoda (-5%), neto kamatni prihod smanjen je za 4% ili 16 miliona KM i iznosi 401 miliona KM, s povećanim učešćem u strukturi ukupnog prihoda sa 61,7% na 63,7%.

Operativni prihodi iznose 228 miliona KM i u odnosu na isti period 2011. godine manji su za 12% ili 31 milion KM, a njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda je smanjeno je sa 38,3% na 36,3%. Najvećim dijelom to je rezultat uticaja nove metodologije, jer su se prihodi iz osnova naplate ranije otpisanih potraživanja, prema prethodnoj metodologiji, bilansno iskazivali na poziciji ostalih operativnih prihoda, dok se po novoj metodologiji netiraju na poziciji troškova ispravke vrijednosti (prihodi od smanjenja rezervisanja). U okviru operativnih prihoda najveće učešće imaju naknade za izvršene usluge koje bilježe rast od 3% ili četiri miliona KM.

Ukupni nekamatni rashodi iznose 519 miliona KM i u odnosu na isti period 2011. godinu manji su za 18% ili 117 miliona KM, prvenstveno kao rezultat značajnog smanjenja troškova ispravke vrijednosti (prema ranijoj metodologiji to su bili troškovi rezervi za kreditne gubitke). Istovremeno, njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda smanjeno je sa 93,9% na 82,4%. Troškovi ispravke vrijednosti iznose 94 miliona KM i u odnosu na isti period prošle godine (po tadašnjoj metodologiji troškovi rezervi za kreditne gubitke), niži su za 55% ili 112 miliona KM, što se pozitivno odrazilo na smanjenje njihovog učešća u strukturi ukupnog prihoda sa 30,5% na 14,9%.

S druge strane, operativni rashodi s iznosom od 370 miliona KM i učešćem od 58,7% u ukupnom prihodu, takođe bilježe blagi pad od 2% ili šest miliona KM, od toga troškovi plata i doprinosa, kao najveća stavka operativnih rashoda, su smanjeni za neznatnih 1% i iznose 185 miliona KM ili 29,3% ukupnog prihoda, dok troškovi fiksne aktive, koji su na istom nivou, iznose 119 miliona KM, što je učešće u ukupnom prihodu od 18,8%. Banke su u periodu nakon izbivanja krize poduzele brojne mjere na racionalizaciji troškova poslovanja, prije svega na smanjenju operativnih rashoda, što je jednim dijelom ublažilo negativan uticaj pada kamatnih prihoda zbog smanjenog obima kreditnih aktivnosti i pada kvaliteta kreditnog portfolija.

Trend i struktura ukupnih prihoda i rashoda daje se u sljedećim tabelama i grafikonima.

- u 000 KM-

Tabela 27: Struktura ukupnih prihoda									
Struktura ukupnih prihoda	30.09.2010.		30.09.2011.		30.09.2012.		INDEKS		
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	8 (4/2)	9 (6/4)	
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)	
I Prihodi od kamata i slični prihodi									
Kamatonosni rač. depozita kod depoz.inst.	10.117	1,2	19.119	2,1	3.353	0,4	189	18	
Kredit i poslovi lizinga	584.168	67,2	567.062	63,2	546.598	65,6	97	96	
Ostali prihodi od kamata	46.669	5,3	51.115	5,7	55.066	6,6	110	108	
UKUPNO	640.954	73,7	637.296	71,1	605.017	72,6	99	95	
II Operativni prihodi									
Naknade za izvršene usluge	150.973	17,4	156.605	17,5	160.138	19,2	104	102	
Prihodi iz posl. sa devizama	27.097	3,1	34.870	3,9	34.784	4,2	129	100	
Ostali operativni prihodi	50.831	5,8	67.911	7,6	33.445	4,0	134	49	
UKUPNO	228.901	26,3	259.386	28,9	228.367	27,4	113	88	
UKUPNI PRIHODI (I + II)	869.855	100,0	896.682	100,0	833.384	100,0	103	93	

Grafikon 20: Struktura ukupnih prihoda

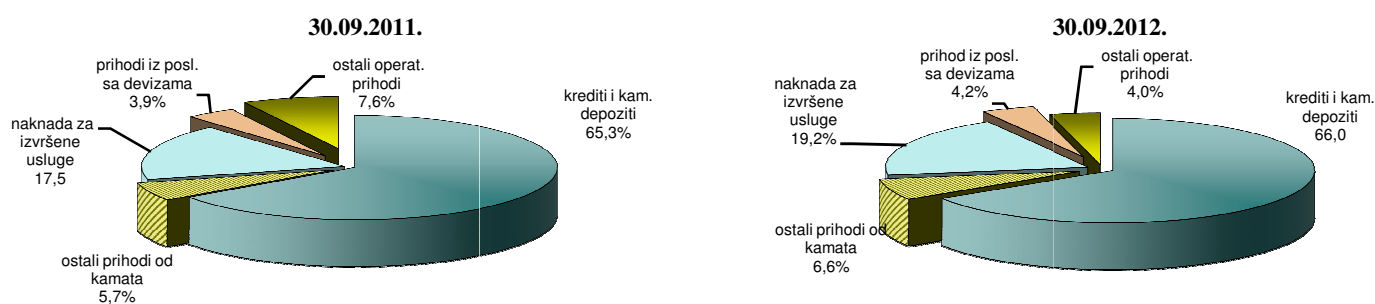
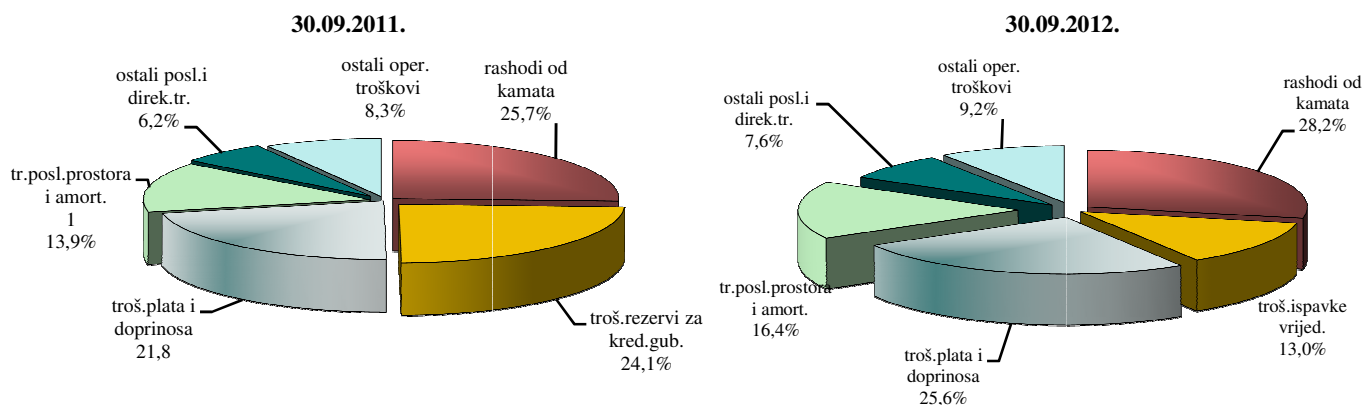

Tabela 28: Struktura ukupnih rashoda

Struktura ukupnih rashoda	30.09.2010.		30.09.2011.		30.09.2012.		INDEKS	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	8 (4/2)/	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)/	9 (6/4)
I Rashodi od kamata i slični rashodi								
Depoziti	205.259	22,1	172.150	20,1	163.678	22,6	84	95
Obaveze po uzetim kredit. i ostalim pozajm.	32.669	3,5	35.184	4,1	29.050	4,0	108	83
Ostali rashodi od kamata	11.614	1,3	12.453	1,5	11.224	16	107	90
UKUPNO	249.542	26,9	219.787	25,7	203.952	28,2	88	93
II Ukupni nekamatni rashodi								
Troškovi ispravke vrijed. rizične akt., rezerviranja za poten.ob i ostala vrijed.usklađenje ³⁴	264.900	28,5	206.140	24,1	93.718	13,0	78	45
Troškovi plata i doprinosa	181.300	19,5	186.587	21,8	184.611	25,6	103	99
Troškovi posl.prostora i amortizacija	111.980	12,1	118.515	13,9	118.620	16,4	106	100
Ostali poslovni i direktni troškovi	50.400	5,4	53.318	6,2	55.089	7,6	106	103
Ostali operativni troškovi	70.435	7,6	70.843	8,3	66.603	9,2	101	94
UKUPNO	679.015	73,1	635.403	74,3	518.641	71,8	94	82
UKUPNI RASHODI (I + II)	928.557	100,0	855.190	100,0	722.593	100,0	92	84

Grafikon 21: Struktura ukupnih rashoda

U sljedećoj tabeli dati su najznačajniji koeficijenti za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti banaka.

- u %-

Tabela 29: Koeficijenti profitabilnost, produktivnosti i efikasnosti po periodima

KOEFICIJENTI	30.09.2010.	30.09.2011.	30.09.2012.
Dobit na prosječnu aktivu	-0,39	0,32	0,74
Dobit na prosječni ukupni kapital	-3,54	2,74	5,14
Dobit na prosječni dionički kapital	-5,03	4,02	9,35
Neto prihod od kamata/ prosječna aktiva	2,57	2,77	2,69
Prihod od naknada/ prosječna aktiva	1,50	1,72	1,53
Ukupan prihod/ prosječna aktiva	4,07	4,49	4,23
Poslovni i direktni rashodi ³⁵ /prosječna aktiva	2,07	1,72	1,00
Operativni rashodi/ prosječna aktiva	2,38	2,50	2,48
Ukupni nekamatni rashodi/ prosječna aktiva	4,45	4,22	3,48

Analizom osnovnih parametara za ocjenu kvaliteta profitabilnosti, zbog većeg iznosa ostvarene dobiti u odnosu na isti period prethodne godine, ROAA (zarada na prosječnu aktivu) je sa 0,32% porastao na 0,74% i ROAE (zarada na prosječni dionički kapital) sa 4,02% na 9,35%. Međutim,

³⁴ Po prethodnoj metodologiji :Troškovi rezervi za opći kred. rizik i potencijalne kreditne gubitke.

³⁵ U rashode su uključeni troškovi ispravke vrijednosti.

produktivnost banaka, mjerena odnosom ukupnog prihoda i prosječne aktive (4,23%) bilježi pogoršanje u odnosu na uporedni period prethodne godine (4,49%), zbog smanjenja ukupnog prihoda (-7%). Kao posljedica značajnog smanjenja troškova ispravke vrijednosti (prethodne godine: troškovi rezervi za kreditne gubitke) ističe se i poboljšanje koeficijenta poslovni i direktni rashodi u odnosu na prosječnu aktivu, sa 1,72% na 1,00%.

U pogoršanim uslovima poslovanja banaka i zbog negativnih efekata koji ima ekonomska i finansijska kriza na bankarski sektor u F BiH, profitabilnost banaka će i u narednom periodu najviše biti pod uticajem daljeg kretanja i trenda u kvalitetu aktive, odnosno kreditnih gubitaka i kreditnog rizika, te će zavisi od efikasnog upravljanja i kontrole operativnih prihoda i troškova. Prisutno usporavanje i pad ekonomskih aktivnosti utiče na smanjenje potražnje za kreditima, ali i restriktivni pristup na strani ponude (banaka), što će se direktno odraziti na profitabilnost ukupnog bankarskog sektora do kraja godine. Također, dobit banaka, odnosno finansijski rezultat biće u velikoj mjeri pod utjecajem cjenovnog i kamatnog rizika, kako na strani izvora i kretanja cijena izvora finansiranja banaka, tako i mogućnosti ostvarivanja kamatne marže koja će biti dovoljna da pokrije sve nekamatne rashode i na kraju, osigura i zadovoljavajuću dobit na uloženi kapital za vlasnike banaka. Stoga je ključni faktor efikasnosti i profitabilnosti svake banke kvalitet menadžmenta i poslovna politika koju vodi, jer se time najdirektnije utiče na njene performanse.

2.3. Ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope

U cilju veće transparentnosti i lakše usporedivosti uvjeta banaka za odobravanje kredita i primanje depozita i zaštite klijenata kroz uvođenje transparentnog prikaza troškova kredita odnosno prihoda depozita, a u skladu s međunarodnim standardima, kriterijima i praksama u drugim zemljama, FBA je od 01. 07. 2007. godine propisala jedinstven način obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope³⁶ za sve banke sa sjedištem u Federaciji BiH i njihove organizacione dijelove koji posluju na teritoriji F BiH, kao i na organizacione dijelove banaka koji posluju u Federaciji BiH. Efektivna kamatna stopa predstavlja stvarnu relativnu cijenu kredita, odnosno prihoda na depozit, izraženu kao procenat na godišnjem nivou.

Efektivnom kamatnom stopom se smatra dekurzivna kamatna stopa koja se obračunava na godišnjem nivou, i to primjenom složenog kamatnog računa, na način da se diskontovana novčana primanja izjednačavaju sa diskontovanim novčanim izdacima odobrenih kredita, odnosno primljenih depozita.

Banke su obavezne mjesečno izvještavati FBA o ponderisanim nominalnim i efektivnim kamatnim stopama na kredite i depozite odobrene odnosno primljene u izvještajnom mjesecu, u skladu s propisanom metodologijom³⁷.

U sljedećoj tabeli daje se pregled ponderisanih nominalnih i efektivnih kamatnih stopa (dalje: NKS i EKS) na kredite na nivou bankarskog sistema i za dva najznačajnija sektora (privredu i stanovništvo) za decembar 2010. godine, juni, septembar i decembar 2011. godine, te juni i septembar 2012. godine.

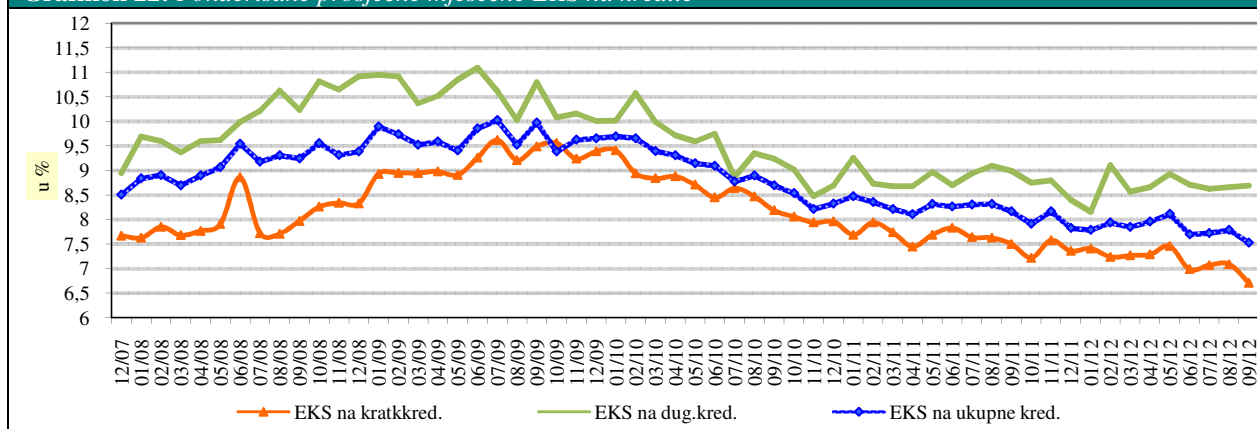
³⁶ Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite ("Službene novine F BiH", br. 27/07).

³⁷ Uputstvo za primjenu Odluke o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite i Uputstvo za izračunavanje ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope.

Tabela 30 : Ponderisane prosječne mjesečne NKS i EKS na kredite

OPIS	12/2010.		6/2011.		9/2011.		12/2011.		6/2012.		9/2012.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderisane kam. stope na kratkoročne kredite	7,51	7,96	7,24	7,83	6,93	7,50	6,78	7,36	6,31	6,99	6,29	6,71
1.1. Privredi	7,47	7,82	7,19	7,68	6,87	7,34	6,74	7,28	6,29	6,93	6,30	6,66
1.2. Stanovništvu	8,67	12,65	8,74	12,64	8,38	12,07	8,66	11,89	7,73	10,88	8,23	11,55
2. Ponderisane kam. stope na dugoročne kredite	7,91	8,69	7,76	8,70	8,05	8,99	7,57	8,40	7,77	8,71	7,72	8,69
2.1. Privredi	7,34	7,82	7,17	7,67	7,54	8,08	6,96	7,59	6,82	7,41	6,83	7,60
2.2. Stanovništvu	8,79	10,05	8,16	9,39	8,46	9,71	8,25	8,51	8,39	9,54	8,43	9,57
3. Ukupno ponderisane kam. stope na kredite	7,72	8,33	7,50	8,27	7,43	8,17	7,14	7,83	6,91	7,70	6,88	7,53
3.1. Privredi	7,42	7,82	7,68	7,18	7,06	7,54	6,81	7,38	6,41	7,03	6,43	6,89
3.2. Stanovništvu	8,78	10,18	9,54	8,19	8,46	9,85	8,27	8,69	8,36	9,61	8,42	9,68

Grafikon 22: Ponderisane prosječne mjesečne EKS na kredite

Kod analize trenda kamatnih stopa relevantno je pratiti kretanje ponderisane EKS, a razlika u odnosu na ponderisanu NKS je rezultat naknada i provizija koji se plaćaju banci za odobreni kredit i koji ulaze u obračun cijene kredita. Zato EKS predstavlja stvarnu cijenu kredita.

Ponderisana EKS na kredite u prva tri kvartala 2012. godine ima blagi trend pada. U odnosu na nivo iz decembra 2011. godine od 7,83%, ponderisana EKS na kredite bilježi kontinuirano smanjenje, sa blagim povećanjima u februaru (0,15 procentnih poena), julu (0,03 procentna poena) i augustu (0,06 procentnih poena), te ista u septembru 2012. godine iznosi 7,53%.

Tokom prvih devet mjeseci 2012. godine veće oscilacije bilježe ponderisane kamatne stope na dugoročne kredite i to unutar 1,66 procentnih poena, nego na kratkoročne, koje su se kretale unutar 0,70 procentnih poena.

Ponderisana EKS na kratkoročne kredite u septembru 2012. godine iznosila je 6,71%, što je za 0,65 procentnih poena manje u odnosu na decembar 2011. godine.

Ponderisana EKS na dugoročne kredite je u septembru 2012. godine iznosila 8,69%, što je u odnosu na decembar 2011. godine više za 0,29 procentna poena.

EKS na kredite odobrene za dva najznačajnija sektora: privredi i stanovništvu, imale su suprotan smjer kretanja. Naime, ponderisana EKS na kredite odobrene privredi, iako još uvijek niža od EKS na kredite stanovništvu, smanjena je sa 7,38% iz decembra 2011. godine na nivo od 6,89%

u septembru 2012. godine. Kod dugoročnih kredita privredi, iako je kamatna stopa imala veće oscilacije u toku prvih devet mjeseci 2012. godine (do 1,16 procentnih poena), u septembru 2012.godine iznosi 7,60%, što je na istom nivou kao i u decembru 2011. godine (7,59%). Kod kratkoročnih kredita, kamatna stopa je oscilirala unutar 0,76 procentnih poena, te u poređenju sa dugoročnim, imala je izraženiji trend pada od 0,62 procentna poena u odnosu na decembar 2011. godine, tako da u septembru iznosi 6,66%. Pomenuta stopa je ujedno i najmanja EKS kod kratkoročnih kredita privredi posmatrano u periodu od zadnjih pet godina.

S druge strane, EKS na kredite plasirane stanovništvu u prvih devet mjeseci 2012. godine bilježi rast od 0,99 procentnih poena i u septembru iznosi 9,68%. EKS na dugoročne kredite ovog sektora u decembru 2011.godine je iznosila 8,51%, što je bila najniža stopa posmatrano u periodu od zadnje četiri godine (2008.-2011.), i rezultat je konkurentnijih kamatnih stopa s krajem 2011.godine. Međutim, u januaru 2012.godine, pomenute stope se vraćaju na razinu ranijih perioda, da bi u septembru 2012.godine iznosila 9,57%.

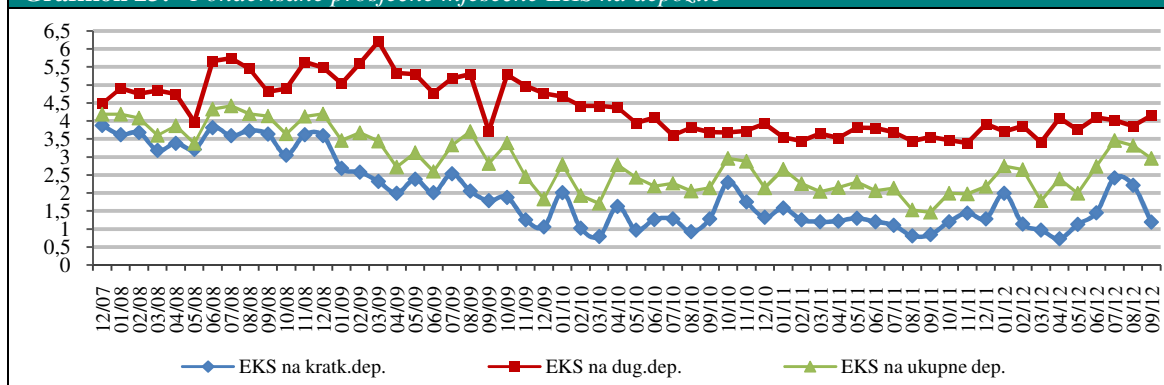
EKS na kratkoročne kredite sa decembarskog nivoa 2011. godine od 11,89%, smanjena je u septembru 2012.godine na nivo od 11,55%, uz prisutne oscilacije od 1,78 procentnih poena tokom prvih devet mjeseci 2012. godine.

Ponderisane NKS i EKS po oročenim depozitima, izračunatim na osnovu mjesečnih izvještaja, za bankarski sektor prikazane su u sljedećoj tabeli.

Tabela 31 : Ponderisane prosječne mjesečne NKS i EKS na depozite

OPIS	12/2010.		6/2011.		9/2011.		12/2011.		6/2012.		9/2012.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderisane kam. stope na kratkoročne depozite	1,31	1,32	1,21	1,20	0,94	0,94	1,28	1,28	1,44	1,45	1,18	1,19
1.1. do tri mjeseca	0,97	0,97	1,01	1,01	0,78	0,78	0,91	0,91	0,48	0,48	0,87	0,87
1.2. do jedne godine	2,61	2,63	2,53	2,51	2,40	2,41	2,74	2,74	3,15	3,18	1,87	1,9
2. Ponderisane kam. stope na dugoročne depozite	3,89	3,92	3,78	3,81	3,54	3,56	3,88	3,91	4,07	4,1	4,12	4,15
2.1. do tri godine	3,78	3,80	3,64	3,65	3,44	3,45	3,73	3,75	4,01	4,03	4,08	4,10
2.2. preko tri godine	4,48	4,57	4,52	4,61	3,90	3,96	4,56	4,61	4,57	4,76	4,41	4,50
3. Ukupno ponderisane kam. stope na depozite	2,13	2,14	2,05	2,06	1,46	1,46	2,17	2,18	2,72	2,74	2,94	2,96

Grafikon 23: Ponderisane prosječne mjesečne EKS na depozite

Za razliku od kredita, kod kojih uticaj na stvarnu cijenu imaju troškovi povezani s odobravanjem i servisiranjem kredita (pod uslovom da su poznati kod odobravanja), kod depozita gotovo da nema razlike između nominalne i efektivne kamatne stope.

U odnosu na decembar 2011. godine ponderisana EKS na ukupne oročene depozite u septembru 2012. godine povećana je za 0,78 procentnih poena (sa 2,18% na 2,96%). Ponderisana EKS na kratkoročne depozite, imala je blagi trend pada, i u septembru je iznosila 1,19% (decembar 2011.:1,28%). Ponderisana EKS na dugoročne depozite u odnosu na decembar 2011. godine bilježi rast od 0,24 procentnih poena, i u septembru 2012. godine iznosi 4,15%.

Banke su u septembru 2012. godine plaćale privredi prosječnu EKS na depozite (2,91%) na sličnom nivou kao i stanovništvu (2,98%), što nije bio slučaj u ranijim periodima, gdje su prosječne EKS na depozite privredi uglavnom bile dosta niže od onih koji se plaćaju stanovništvu (decembar 2011. godine: 1,28% i 3,07%). Prosječna EKS na kratkoročne depozite privrede smanjena je sa 0,51% iz decembra 2011. godine na 0,32% koliko je iznosila u septembru 2012. godine, a razlog je povećanje kratkoročnih depozita privrede do tri mjeseca, koji nose znatno niže kamatne stope. S druge strane, EKS na dugoročne depozite ovog sektora je povećana u septembru 2012. godine na nivo od 5,15%, što je za 0,42 procentna poena više nego u decembru 2011. godine.

Ponderisane kamatne stope na kredite koji se odnose na ugovoreno prekoračenje po računima i na depozite po viđenju, izračunate su na osnovu mjesečnih izvještaja, daju se u sljedećoj tabeli.

Tabela 32 : Ponderisane prosječne NKS i EKS kredite-prekoračenja po računima i na depozite po viđenju

O P I S	12/2010.		9/2011.		12/2011.		6/2012.		9/2012.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	12	13
1. Ponderisane kam. stope na kredite-prekoračenja po računima	8,29	8,29	8,89	9,02	8,73	8,86	8,40	8,53	8,42	8,56
2. Ponderisane kam. stope na depozite po viđenju	0,22	0,22	0,22	0,22	0,18	0,18	0,22	0,22	0,22	0,22

Na ove stavke aktive i pasive EKS je u pravilu jednaka nominalnoj kamatnoj stopi. Ponderisana EKS na ukupne kredite po prekoračenjima računa za bankarski sektor u septembru 2012. godine iznosila je 8,56% (pad od 0,3 procentna poena u odnosu na decembar 2011. godine), a na depozite po viđenju 0,22%, što je više za 0,04 procentna poena u odnosu na decembar 2011. godine.

2.4. Likvidnost

Upravljanje rizikom likvidnosti je, uz upravljanje kreditnim rizikom, jedan od najvažnijih i najsloženijih segmenata bankarskog poslovanja. Održavanje likvidnosti u tržišnoj ekonomiji je permanentna obaveza banke i osnovna pretpostavka za njenu održivost na finansijskom tržištu, te jedan od ključnih preduvjeta za uspostavljanje i očuvanje povjerenja u bankarski sistem u svakoj zemlji, njegovu stabilnost i sigurnost.

Do izbijanja globalne finansijske i ekonomske krize, u normalnim uvjetima poslovanja banaka i stabilnom okruženju, rizik likvidnosti je za banke imao sekundaran značaj, odnosno kreditni rizik je bio u prvom planu i uspostavljeni sistemi upravljanja, odnosno identificiranja, mjerenja i kontrole ovog rizika bili su pod kontinuiranim nadzorom u cilju njihovog unaprjeđenja i poboljšanja.

Kada je došlo do poremećaja na finansijskim tržištima zbog uticaja globalne krize, rizik likvidnosti je naglo dobio na značaju, i upravljanje ovim rizikom postalo je ključni faktor za nesmetano poslovanje, blagovremeno izvršavanje dospjelih obaveza i očuvanje dugoročne pozicije banke, u smislu njene solventnosti i kapitalne osnove. Pored toga treba istaći i da je međuzavisnost svih rizika kojima banka jeste ili može da bude izložena u svom poslovanju također došla do izražaja sa izbijanjem krize.

U posljednjem kvartalu 2008. godine, nakon širenja globalne krize i njenog negativnog uticaja na finansijski i ekonomski sistem u BiH, došlo je do porasta rizika likvidnosti u bankama u F BiH. Iako je došlo do povlačenja dijela štednih depozita i narušavanja povjerenja u banke, ocijenjeno je da nijednog trenutka likvidnost bankarskog sistema nije bila ugrožena, jer su banke u F BiH, zbog regulatornih zahtjeva i propisanih limita, koji se temelje na konzervativnom pristupu, imale značajna likvidna sredstva i dobru poziciju likvidnosti.

U 2009. godini zaustavljena su negativna kretanja iz posljednjeg kvartala 2008. godine, a osnovni pokazatelji likvidnosti, zahvaljujući najvećim dijelom smanjenoj kreditnoj aktivnosti, su poboljšani. U 2010. godini dolazi do blagog pogoršanja pokazatelja, što se sa nešto manjim intezitetom nastavilo u 2011. godini. Do nešto većeg pogoršanja pokazatelja dolazi ponovno u prvom kvartalu 2012. godine, kao posljedica smanjenja novčanih sredstava po osnovu blagog povećanja kreditnih aktivnosti i investicija u vrijednosne papire, značajnijeg smanjenja depozita, plaćanja dospjelih kreditnih obaveza, te rasta nenaplaćenih potraživanja. Ipak, u drugom kvartalu 2012. godine došlo je do zaustavljanja ovog negativnog trenda, a pokazatelji likvidnosti su nešto poboljšani u odnosu na kraj prvog kvartala, kao posljedica zaustavljanja trenda smanjenja novčanih sredstava, uz blagi rast depozita i kreditnih obaveza. U trećem kvartalu 2012. godine zabilježeno je dalje blago smanjenje novčanih sredstava i depozita, te kredita u izvorima što je sa 30. 09. 2012. godine dovelo do pokazatelja koji su, iako bolji u odnosu na kraj prvog kvartala 2012. godine, ipak nešto lošiji u odnosu na kraj 2011. godine.

I pored navedenih negativnih trendova, likvidnost bankarskog sistema u Federaciji BiH i dalje je dobra, sa zadovoljavajućim učešćem likvidnih sredstava u ukupnoj aktivi, te vrlo dobrom ročnom usklađenošću finansijske aktive i obaveza, sa trendom poboljšanja u 2011. i 2012. godini. Međutim, zbog još uvijek prisutnog uticaja i djelovanja finansijske krize u svijetu, te dužničke krize u Eurozoni, koja se negativno reflektira na bankarske sisteme pojedinih evropskih zemalja i banke „majke“ banaka u F BiH, ocjena je da rizik likvidnosti i dalje treba biti pod pojačanim nadzorom. Takođe, treba imati u vidu činjenicu da je uticaj krize na realni sektor još uvijek izražen, čije se negativne posljedice reflektiraju na ukupno privredno i ekonomsko okruženje u kojem banke u BiH posluju, što rezultira kašnjenjem dužnika u otplati dospjelih kreditnih obaveza i rastom nenaplativih potraživanja, odnosno do smanjenja priliva likvidnih sredstava u bankama i konverzije kreditnog rizika u rizik likvidnosti.

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti propisani su minimalni standardi koje je banka dužna da osigura i održava u procesu upravljanja ovim rizikom, odnosno minimalni standardi za kreiranje i provođenje politike likvidnosti koja osigurava sposobnost banke da potpuno i bez odlaganja izvršava svoje obaveze na dan dospijea.

Navedeni propis predstavlja okvir za upravljanje rizikom likvidnosti i sadrži kvalitativne i kvantitativne odredbe i zahtjeve prema bankama. Propisani su limiti koje banke trebaju ispunjavati vezano za prosječni dekadni minimum i dnevni minimum novčanih sredstava u odnosu na kratkoročne izvore, kao i minimalni limiti ročne usklađenosti dospijea instrumenata finansijske aktive i obaveza do 180 dana.

U strukturi izvora finansiranja banaka u Federaciji BiH na dan 30. 09. 2012. godine najveće učešće od 72,4% i dalje imaju depoziti, zatim slijede uzeti krediti (uključujući subordinisane dugove³⁸) s učešćem od 9,3%. Uzeti krediti su sa dužim periodima ročnosti i predstavljaju kvalitetan izvor za dugoročne plasmane, te poboljšavaju ročnu usklađenost stavki aktive i obaveza, iako je već duže vrijeme prisutan trend njihovog smanjenja.

³⁸ Subordinisani dugovi: uzeti krediti i stavke trajnog karaktera.

S druge strane, ročna struktura depozita je znatno nepovoljnija³⁹, a nakon dužeg perioda poboljšanja, tokom 2010. godine došlo je do blagog pogoršanja, što je trend koji se, sa nešto manjim intenzitetom, nastavio u 2011. godini i u prvom kvartalu 2012. godine. U drugom i trećem kvartalu 2012. godine ipak dolazi do zaustavljanja ovog negativnog trenda, što sa krajem trećeg kvartala rezultira nešto povoljnijom ročnom strukturom u odnosu na 31. 12. 2011. godine.

- u 000 KM-

Tabela 33: Ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeću

DEPOZITI	31.12.2010.		31.12.2011.		30.09.2012.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Štednja i dep. po viđenju	5.054.335	45,0	4.983.292	44,8	4.694.709	43,5	99	94
Do 3 mjeseca	344.926	3,1	433.030	3,9	151.602	1,4	126	35
Do 1 godine	1.085.115	9,6	756.332	6,8	880.969	8,1	70	116
1. Ukupno kratkoročni	6.484.376	57,7	6.172.654	55,5	5.727.280	53,0	95	93
Do 3 godine	2.832.507	25,2	3.272.641	29,4	3.505.387	32,5	116	107
Preko 3 godine	1.915.947	17,1	1.679.380	15,1	1.566.153	14,5	88	93
2. Ukupno dugoročni	4.748.454	42,3	4.952.021	44,5	5.071.540	47,0	104	102
UKUPNO (1 + 2)	11.232.830	100,0	11.124.675	100,0	10.798.820	100,0	99	97

Ukupni depoziti su u odnosu na 31. 12. 2011. godine smanjeni za 3% ili 326 miliona KM, najvećim dijelom po osnovu smanjenja depozita bankarskih institucija za 19% ili 250 miliona KM, javnih preduzeća za 14% ili 197 miliona KM, privatnih preduzeća za 8% ili 116 miliona KM i vladinih institucija za 14% ili 96 miliona KM, što je dijelom kompenzirano rastom štednje za 4% ili 250 miliona KM, te rastom depozita nebankarskih finansijskih institucija za 18% ili 85 miliona KM. Ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeću je relativno dobra, s učešćem kratkoročnih depozita od 53% i dugoročnih 47%. U odnosu na kraj 2011. godine evidentno je blago poboljšanje ročnosti zbog smanjenja učešća kratkoročnih depozita za 2,5 procentnih poena i za isto povećanje dugoročnih depozita.

Promjene u ročnoj strukturi rezultat su smanjenja kratkoročnih depozita za 7% ili 445 miliona KM, najvećim dijelom depozita po viđenju javnih preduzeća, vladinih institucija i privatnih preduzeća, te depozita oročenih do tri mjeseca kod sektora bankarskih institucija. Dugoročni depoziti blago su povećani za 2% ili 119 miliona KM što je rezultat rasta depozita stanovništva. Treba istaći da je kod dugoročnih depozita i dalje dominantno učešće dva sektora, i to: stanovništva sa povećanjem učešća sa 56,8% na 60,1% i bankarskih institucija sa smanjenjem učešća sa 19,4% na 13,9%, iako su i depoziti javnih preduzeća također značajan dugoročni izvor sa povećanjem učešća sa 11,5% na 12,9%. U depozitima oročenim od jedne do tri godine najveće učešće od 64,9% imaju depoziti stanovništva, uz napomenu da je, zbog sporijeg porasta ovih depozita od ukupnih depozita od jedne do tri godine, došlo do blagog smanjenja učešća za 0,5 procentnih poena, zatim depoziti javnih preduzeća 17,8% uz povećanje učešća za 0,9 procentnih poena. U periodu preko tri godine najveće učešće od 49,1% imaju depoziti stanovništva uz povećanje učešća za devet procentnih poena, a depoziti bankarskih institucija, nakon već duže vrijeme prisutnog trenda smanjenja, imaju učešće od 33,8% (na kraju 2011. godine 46,9%; 2010. godine 60,9%).

Iako ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeću prikazuje blago poboljšanje ročnosti, za analizu rizika likvidnosti relevantnija je ročnost depozita po preostalom dospijeću, jer prikazuje stanje depozita za period od izvještajnog datuma do datuma dospijeća, što je prezentirano u narednoj tabeli.

³⁹ Prema preostalom dospijeću.

Tabela 34: Ročna struktura depozita po preostalom dospijeću								
DEPOZITI	31.12.2010.		31.12.2011.		30.09.2012.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Štednja i dep. po viđenju (do 7 dana)	5.377.075	47,9	5.184.070	46,6	4.804.637	44,5	96	93
7- 90 dana	776.732	6,9	917.917	8,3	649.794	6,0	118	71
91 dan do jedne godine	2.240.255	19,9	2.219.322	19,9	2.547.313	23,6	99	115
1. Ukupno kratkoročni	8.394.062	74,7	8.321.309	74,8	8.001.744	74,1	99	96
Do 5 godina	2.214.874	19,7	2.404.179	21,6	2.538.585	23,5	109	106
Preko 5 godina	623.894	5,6	399.187	3,6	258.491	2,4	64	65
2. Ukupno dugoročni	2.838.768	25,3	2.803.366	25,2	2.797.076	25,9	99	100
UKUPNO (1 + 2)	11.232.830	100,0	11.124.675	100,0	10.798.820	100,0	99	97

Iz podataka se može zaključiti da je ročna struktura depozita po preostalom dospijeću znatno lošija zbog visokog učešća kratkoročnih depozita od 74,1%, te da je prisutan trend blagog poboljšanja u odnosu na kraj 2011. godine. Kratkoročni depoziti su imali pad od 4% ili 320 miliona KM, sa smanjenjem učešća za 0,7 procentnih poena, dok su dugoročni depoziti smanjeni za 0,2% ili šest miliona KM, uz povećanje učešća sa 25,2% na 25,9%. Ako se pogleda struktura dugoročnih depozita, vidljivo je da dominiraju depoziti s preostalom ročnošću do 5 godina (90,8% dugoročnih depozita i 23,5% ukupnih depozita). Ako se uporede podaci o ročnosti depozita po ugovorenom i preostalom dospijeću, može se zaključiti da je od 5,07 milijardi KM dugoročno ugovorenih depozita, sa 30. 09. 2012. godine cca 2,27 milijarde KM imalo preostalo dospijeće manje od jedne godine.

Postojeća ročna struktura depozita, kao najvećeg izvora finansiranja banaka u F BiH, kod većeg broja banaka postaje sve više limitirajući faktor kreditnog rasta, s obzirom da je najveća potreba banaka za plasiranjem dugoročnih kredita. Stoga se banke suočavaju s problemom kako osigurati kvalitetnije izvore u smislu ročnosti, posebno zbog činjenice da je značajno smanjen priliv finansijskih sredstava (zaduživanje) iz inostranstva, kako od matičnih grupacija, tako i od finansijskih institucija-kreditora.

U funkciji planiranja potrebnog nivoa likvidnih resursa, banke trebaju planirati izvore i strukturu adekvatnog likvidnog potencijala, i u vezi s tim planirati i kreditnu politiku. Ročnost plasmana, odnosno kreditnog portfolija je determinisana upravo ročnošću izvora. S obzirom da je ročna transformacija sredstava kod banaka inherentno povezana sa funkcionalnim karakteristikama bankarskog poslovanja, banke kontinuirano kontrolišu i drže ročne debalanse između izvora i plasmana u okviru propisanih minimalnih limita.

Tabela 35: Ročna struktura kredita								
KREDITI	31.12.2010.		31.12.2011.		30.09.2012.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Dospjela potraživanja i plaćene vanbilobaveze	567.182	5,7	962.707	9,2	1.096.383	10,3	170	114
Kratkoročni krediti	2.129.184	21,3	2.287.597	21,8	2.375.707	22,3	107	104
Dugoročni krediti	7.285.545	73,0	7.237.367	69,0	7.169.275	67,4	99	99
UKUPNO KREDITI	9.981.911	100,0	10.487.671	100,0	10.641.365	100,0	105	101

U tri kvartala 2012. godine dugoročni krediti su blago smanjeni za 1% ili 68 miliona KM, kratkoročni krediti bilježe porast od 4% ili 88 miliona KM, dok su dospjela potraživanja povećana za 14% ili 134 miliona KM. U strukturi dospjelih potraživanja 64% se odnosi na privatna preduzeća, 34% stanovništvo i 2% na ostale sektore.

Sektorska analiza po ročnosti za dva najznačajnija sektora pokazuje da su krediti plasirani stanovništvu 84,1% dugoročni, a od ukupno odobrenih kredita privatnim preduzećima na dugoročne se odnosi 49,6%.

U strukturi aktive krediti, kao najznačajnija kategorija, imaju i dalje najveće učešće od 71,3% što je za 2,6 procentnih poena više u odnosu na kraj 2011. godine, zbog smanjenja aktive za 2%, dok su krediti ostvarili blagi rast od 1,5%. Novčana sredstva su smanjena za 12% ili 531 milion KM, a njihovo učešće, u odnosu na kraj 2011. godine, smanjeno je sa 28,7% na 25,8%.

Pregled osnovnih pokazatelja likvidnosti je prikazan u sljedećoj tabeli. Prelazak na novu regulativu sa 31. 12. 2011. godine doveo je do značajnog povećanja iznosa ukupnih kredita što je imalo uticaja na pogoršanje pokazatelja: krediti u odnosu na depozite i uzete kredite, u odnosu na prethodne periode. U tri kvartala 2012. godine došlo je do blagog pogoršanja pokazatelja likvidnosti, uzrokovanog smanjenjem novčanih sredstava i depozita, izuzev koeficijenta kratkoročne finansijske obaveze/ukupne finansijske obaveze koji je poboljšán radi bolje ročne strukture izvora.

- u % -

Tabela 36: Koeficijenti likvidnosti			
Koeficijenti	31.12.2010.	31.12.2011.	30.09.2012.
1	2	3	4
Likvidna sredstva ⁴⁰ / ukupna aktiva	30,2	28,9	26,4
Likvidna sredstva / kratkoročne finans.obaveze	50,8	49,0	46,1
Kratkoročne finans.obaveze/ ukupne finans.obaveze	68,1	69,1	68,1
Kredit / depoziti i uzeti krediti ⁴¹	79,0	84,3	88,7
Kredit / depoziti, uzeti krediti i subordinisani dugovi ⁴²	77,6	82,9	87,3

Banke su u 2012. godini redovno ispunjavale obavezu održavanja propisane obavezne rezerve kod Centralne banke BiH. Obavezna rezerva kao značajan instrument monetarne politike, u BiH u uslovima funkcioniranja valutnog odbora i finansijski nerazvijenog tržišta, jedini je instrument monetarne politike putem kojeg se ostvaruje monetarna kontrola, u smislu prevencije brzog rasta kredita i smanjenja multiplikacije, ali i povećanja likvidnosti banaka u uslovima uticaja krize i pojačanog odliva sredstava iz banaka, kao što se to desilo nakon 01. 10. 2008. godine u BiH. S druge strane, primjena regulative o deviznom riziku i održavanje valutne usklađenosti s propisanim limitima, utiče takođe značajno na iznos koji banke drže na računu rezervi kod Centralne banke BiH u domaćoj valuti, čime se osigurava visoka likvidnost banaka pojedinačno i bankarskog sektora.

Sve banke kontinuirano ispunjavaju i to znatno iznad propisanog minimuma, obavezu dekadnog prosjeka od 20% u odnosu na kratkoročne izvore sredstava i dnevnog minimuma od 10% prema istoj osnovici, što se vidi iz sljedećeg pregleda.

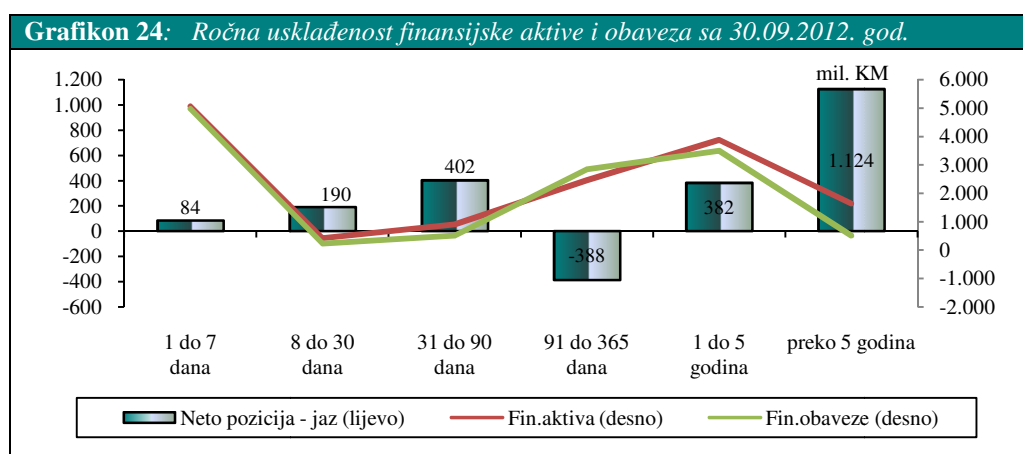
⁴⁰ Likvidna sredstva u užem smislu: gotovina i depoziti i druga finansijska sredstva sa preostalim rokom dospjeća manjim od tri mjeseca, isključujući međubankarske depozite.

⁴¹ Iskustveni standardi su: manji od 70%-veoma solidan, 71%-75%-zadovoljavajući, 76%-80%-na granici zadovoljavajućeg, 81%-85%-nedovoljan, preko 85%-kritičan.

⁴² Prethodni koeficijent je proširen, u izvore su uključeni i subordinisani dugovi, što je realniji pokazatelj.

Tabela 37: Pozicija likvidnosti - dekadni prosjek i dnevni minimum					
1	31.12.2010.	31.12.2011.	30.09.2012.	INDEKS	
	Iznos	Iznos	Iznos	5(3/2)	6(4/3)
1. Prosječno dnevno stanje novčanih sredstava	3.887.490	3.759.486	3.412.788	97	91
2. Najniže ukupno dnevno stanje novč.sredst.	3.585.319	3.550.990	3.211.518	99	90
3. Kratkoročni izvori sred.(osnovica za obračun)	6.128.941	6.013.102	5.906.669	98	98
4.Iznos obaveze :					
4.1. dekadni prosjek 20% od iznosa red.br. 3	1.225.788	1.202.620	1.181.335	98	98
4.2. dnevni minimum 10% od iznosa red.br.3	612.894	601.310	590.667	98	98
5.Ispunjenje obaveze : dekadni prosjek					
Višak = red.br.1 – red.br. 4.1.	2.661.702	2.556.866	2.231.453	96	87
6. Ispunjenje obaveze : dnevni minimum					
Višak = red.br.2 – red.br. 4.2.	2.972.425	2.949.680	2.620.851	99	89

Ukoliko se posmatra ročna usklađenost preostalih dospijuća ukupne finansijske aktive i obaveza, može se zaključiti da je usklađenost dobra i nešto bolja u odnosu na 31. 12. 2011. godine.

Na kraju trećeg kvartala 2012. godine kratkoročna finansijska aktiva banaka je bila veća od kratkoročnih obaveza za 292 miliona KM. U odnosu na kraj 2011. godine kada je pozitivni jaz iznosio 171 milion KM, to je povećanje od 121 miliona KM, što je dovelo i do poboljšanja koeficijenta pokrivenosti kratkoročnih obaveza koji je povećan sa 101,9% na 103,4%.

Kratkoročna finansijska aktiva je smanjena za 3,5%, a kratkoročne finansijske obaveze za 4,9%. U okviru kratkoročne finansijske aktive smanjenje je zabilježeno kod novčanih sredstava od 12,1% ili 531 milion KM i vrijednosnih papira koji se drže do dospelosti od 22,5% ili 16 miliona KM. Finansijska aktiva preostalog roka dospelosti preko jedne godine smanjena je za 0,2% ili 13 miliona KM, najvećim dijelom zbog smanjenja kredita od 0,6% ili 34 miliona KM.

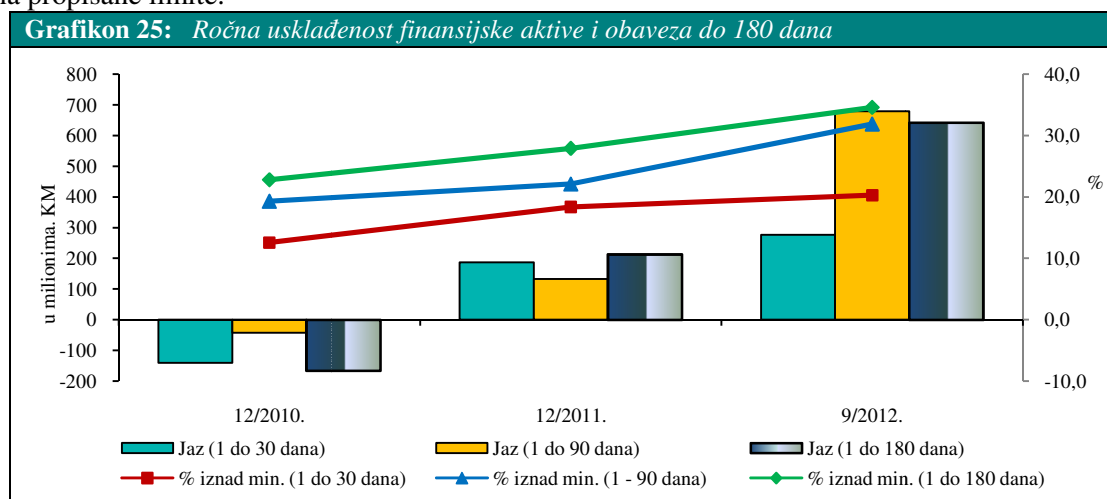
Na strani obaveza s rokom dospelosti do jedne godine, najveće smanjenje se odnosi na depozite, koji su manji za 3,8% ili 320 miliona KM, obaveze po uzetim kreditima, koje su manje za 38,7% ili 150 miliona KM, te obaveze po osnovu subordinisanog duga, koje su manje za 59,5% ili 44 miliona KM, što je dovelo do ukupnog smanjenja obaveza sa rokom dospelosti do jedne godine za 4,9% ili 437 miliona KM. Obaveze s rokom dospelosti preko jedne godine su neznatno smanjene za 0,3% ili 12 miliona KM, što je posljedica nešto većeg smanjenja ostalih finansijskih obaveza, koje su manje za 38,9% ili 60 miliona KM, što je kompenzirano rastom obaveza po osnovu subordinisanog duga, koje su veće za 22,9% ili 30 miliona KM, te rastom obaveza po uzetim kreditima, koje su veće za 2,7% ili 25 miliona KM. Obaveze sa rokom dospelosti preko jedne godine po osnovu primljenih depozita su neznatno smanjene za 0,2% ili 6 miliona KM.

Pored navedenog propisanog minimalnog standarda, vrlo važan aspekt praćenja i analize pozicije likvidnosti je ročna usklađenost preostalih dospjeća stavki finansijske aktive i obaveza prema vremenskoj skali, koja je propisanim minimalnim limitima kreirana na vremenski horizont od 180 dana⁴³.

- u 000 KM -

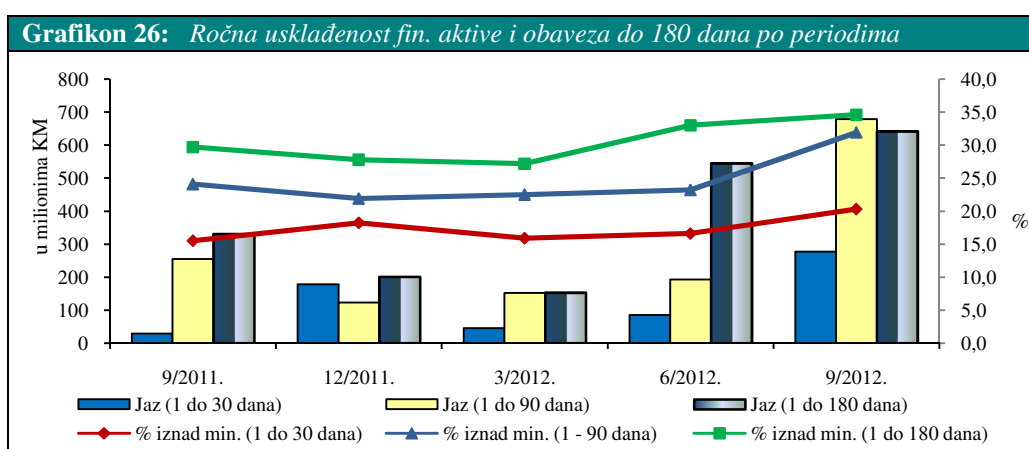
Tabela 38: Ročna usklađenost finansijske aktive i obaveza do 180 dana					
Opis	31.12.2010.	31.12.2011.	30.09.2012.	INDEKS	
	Iznos	Iznos	Iznos	5 (3/2)	6(4/3)
1	2	3	4	5	6
I. 1-30 dana					
1. Iznos finansijske aktive	5.674.836	5.748.473	5.475.719	101	95
2. iznos finansijskih obaveza	5.816.147	5.561.192	5.198.926	96	93
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	- 141.311	187.281	276.793	N/a	148
<i>Obračun izvršenja propisane obaveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	97,6%	103,4%	105,3%		
b) Propisani minimum %	85,0%	85,0%	85,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	12,6%	18,4%	20,3%		
II. 1-90 dana					
1. Iznos finansijske aktive	6.408.275	6.511.798	6.383.247	102	98
2. iznos finansijskih obaveza	6.450.887	6.378.807	5.704.304	99	89
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	- 42.612	132.991	678.943	N/a	511
<i>Obračun izvršenja propisane obaveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	99,3%	102,1%	111,9%		
b) Propisani minimum %	80,0%	80,0%	80,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	19,3%	22,1%	31,9%		
III. 1-180 dana					
1. Iznos finansijske aktive	7.343.882	7.522.305	7.344.318	102	98
2. iznos finansijskih obaveza	7.509.597	7.308.881	6.702.639	97	92
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	- 165.715	213.424	641.679	N/a	301
<i>Obračun izvršenja propisane obaveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	97,8%	102,9%	109,6%		
b) Propisani minimum %	75,0%	75,0%	75,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	22,8%	27,9%	34,6%		

Iz prezentiranih podataka se zaključuje da su se banke na dan 30. 09. 2012. godine pridržavale propisanih ograničenja i ostvarile bolju ročnu usklađenost finansijske aktive i obaveza u odnosu na propisane limite.

⁴³ Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka propisani su procenti za ročnu usklađenost finansijske aktive i obaveza: najmanje 85 % izvora sredstava s rokom dospjeća do 30 dana mora biti angažirano u plasmane s rokom dospjeća do 30 dana, najmanje 80% izvora sredstava s rokom dospjeća do 90 dana u plasmane s rokom dospjeća do 90 dana, i najmanje 75% izvora sredstava s rokom dospjeća do 180 dana u plasmane s rokom dospjeća do 180 dana.

Nakon što je sa 31. 12. 2010. godine iznos finansijskih obaveza bio veći od iznosa finansijske aktive, i to u sva tri vremenska intervala do 180 dana, u 2011. godini dolazi do poboljšanja ročne usklađenosti. Na kraju 2011. godine finansijska aktiva u sva tri intervala bila je veća od finansijskih obaveza, a ostvareni procenti ročne usklađenosti bili su iznad propisanog minimuma za 18,4% u prvom intervalu, 22,1% u drugom i 27,9% u trećem. Trend poboljšanja ročne usklađenosti se nastavio i u 2012. godini, tako da je sa 30. 09. 2012. godine finansijska aktiva bila veća od finansijskih obaveza u sva tri intervala dospjeća, uz nešto veće poboljšanje pozicija likvidnosti u intervalu do 90 i do 180 dana. U intervalu do 180 dana je došlo do poboljšanja u drugom kvartalu 2012. godine, radi nešto većeg povećanja finansijske aktive, prvenstveno kredita, u odnosu na povećanje finansijskih obaveza (depozita), i nešto manje u trećem kvartalu 2012. godine, radi smanjenja fin.obaveza (obaveza po uzetim kreditima i subordinisanom dugu). U intervalu dospjeća do 90 dana, značajnije poboljšanje je zabilježeno u trećem kvartalu radi povećanja kredita i smanjenja depozita i obaveza po uzetim kreditima i subordinisanom dugu.

Na osnovu svih iznesenih pokazatelja likvidnost bankarskog sistema u F BiH i dalje se ocjenjuje zadovoljavajućom. Međutim, kako je ovaj segment poslovanja i nivo izloženosti likvidnosnom riziku u korelaciji s kreditnim rizikom, a imajući u vidu i efekte finansijske krize na BiH i uticaj na bankarski sektor u F BiH, prvenstveno u kontekstu dodatnog pritiska na likvidnost banaka, s jedne strane, zbog smanjenja depozita i loše ročne strukture depozita, te otplate dospjelih kreditnih obaveza i znatno manjeg zaduživanja kod međunarodnih finansijskih institucija, što je u proteklim godinama bio najkvalitetniji izvor finansiranja banaka s aspekta ročnosti, a s druge strane, zbog slabijeg priliva likvidnih sredstava zbog pada naplativosti kredita, treba istaći da će u narednom periodu banke trebati još više pažnje posvetiti upravljanju rizikom likvidnosti, uspostavljanjem i provođenjem politika likvidnosti koje će osigurati izvršenje svih dospjelih obaveza na vrijeme, a na osnovu kontinuiranog planiranja budućih likvidnosnih potreba uzimajući u obzir promjene u operativnim, ekonomskim, regulativnim i ostalim uslovima poslovnog okruženja banaka.

FBA će putem izvještaja i on site kontrola u bankama pratiti i nadzirati kako banke upravljaju ovim rizikom i da li postupaju u skladu s usvojenim politikama i programima.

2.5. Devizni rizik-devizna usklađenost aktive i pasive bilansa i vanbilansa

U svom poslovanju banke su izložene značajnim rizicima proizašlim iz mogućih gubitaka po bilansnim i vanbilansnim stavkama nastalim uslijed promjene cijena na tržištu. Jedan od tih rizika je i devizni rizik (FX) koji nastaje kao rezultat promjena valutnih kurseva i/ili neusklađenosti nivoa aktive, pasive i vanbilansnih stavki u istoj valuti - individualna devizna pozicija ili svih valuta zajedno sa kojima banka posluje - ukupna devizna pozicija banke.

U cilju osiguranja primjene i provođenja opreznosnih principa kod obavljanja deviznih aktivnosti banaka, te smanjenja uticaja deviznog rizika na njihovu profitabilnost, likvidnost i kapital, FBA je donijela Odluku o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom banaka⁴⁴ kojom se reguliraju minimalni standardi za donošenje i provođenje programa, politika i procedura za preuzimanje, praćenje, kontrolu i upravljanje deviznim rizikom, te propisana ograničenja za otvorenu individualnu i ukupnu deviznu poziciju (duga ili kratka), obračunata u odnosu na osnovni kapital banke.⁴⁵

Kako bi FBA pratila usklađenost banaka s propisanim ograničenjima i nivo izloženosti deviznom riziku, banke su dužne dnevno izvještavati FBA. Na osnovu kontrole, praćenja i analize dostavljenih izvještaja, može se zaključiti da se banke pridržavaju propisanih limita i da obavljaju svoje FX aktivnosti u okvirima istih.

S obzirom da Centralna banka BiH funkcioniše kao valutni odbor, gdje je EURO valuta sidro valutnog odbora, u praksi banke nisu izložene deviznom riziku kada je u pitanju najznačajnija valuta EURO.

Prema stanju na dan 30. 09. 2012. godine na nivou bankarskog sistema u valutnoj strukturi aktive banaka učešće stavki u stranim valutama iznosilo je 13,7% ili dvije milijarde KM (na kraju 2011. godine 14,9% ili 2,3 milijarde KM). S druge strane, valutna struktura pasive bitno je drugačija, jer je učešće obaveza u stranoj valuti znatno veće i iznosi 48,5% ili 7,2 milijarde KM (na kraju 2011. godine 50% ili 7,6 milijardi KM).

U sljedećoj tabeli daje se struktura i trend finansijske aktive i obaveza i devizna pozicija za EURO kao najznačajniju valutu⁴⁶ i ukupno.

⁴⁴ "Službene novine F BiH", br. 3/03, 31/03, 64/03, 54/04.

⁴⁵ Članom 8. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banke propisana su ograničenja: za individualnu deviznu poziciju za EURO najviše do 30% osnovnog kapitala, za ostale valute do 20% i deviznu poziciju banke najviše do 30%.

⁴⁶ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija.

Tabela 39: Devizna usklađenost finansijske aktive i obaveza (EURO i ukupno)

Opis	31.12.2011.				30.09.2012.				INDEKS	
	EURO		UKUPNO		EURO		UKUPNO		EURO	UKUPNO
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	6/2	8/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
<i>I. Finansijska aktiva</i>										
1. Novčana sredstva	1.251	15,8	1.783	20,2	1.056	13,7	1.528	17,9	84	86
2. Krediti	70	0,9	93	1,1	34	0,5	54	0,6	49	58
3. Krediti s val. Klauzulom	6.262	79,2	6.537	74,2	6.227	80,9	6.476	76,0	99	99
4. Ostalo	323	4,1	394	4,5	379	4,9	463	5,5	117	118
Ukupno (1+2+3+4)	7.906	100,0	8.807	100,0	7.696	100,0	8.521	100,0	97	97
<i>II. Finansijske obaveze</i>										
1. Depoziti	5.424	71,5	6.108	73,6	5.157	68,6	5.818	70,9	95	95
2. Uzeti krediti	1.225	16,2	1.254	15,1	1.105	14,7	1.127	13,7	90	90
3. Dep. i kred. s val.klauz.	661	8,7	661	8,0	971	12,9	971	11,8	147	147
4. ostalo	271	3,6	277	3,3	286	3,8	296	3,6	106	107
Ukupno (1+2+3+4)	7.581	100,0	8.300	100,0	7.519	100,0	8.212	100,0	99	99
<i>III. Vanbilans</i>										
1. Aktiva	239		241		152		161			
2. Pasiva	250		377		208		336			
<i>IV. Pozicija</i>										
Duga (iznos)	314		371		121		134			
%	19,0%		22,4%		7,0%		7,8%			
Kratka										
%										
Dozvoljena	30%		30%		30%		30%			
Manja od dozvoljene	11,0%		7,6%		23,0%		22,2%			

Ako se analizira struktura stranih valuta, u finansijskoj aktiv⁴⁷ dominantno je učešće EURO od 71,8%, što je nešto niže od učešća 31. 12. 2011. godine (72,4%), zbog smanjenja nominalnog iznosa sa 1,6 milijardi KM na 1,5 milijardi KM. Učešće EURO u obavezama je neznatno smanjeno sa 90,6% na 90,4%, uz blagi pad nominalnog iznosa sa 6,9 na 6,5 milijardi KM.

Međutim, u obračun izloženosti FX riziku ulazi i iznos indeksiranih stavki aktive (kredit) i obaveza⁴⁸, koji je posebno značajan u aktiv⁴⁷ (76% ili 6,5 milijardi KM) i nominalno je na približno istom nivou u odnosu na 31. 12. 2011. godine (74,2% ili 6,5 milijardi KM). Na ostale devizne stavke aktive odnosi se 24% ili dvije milijarde KM sa strukturom: stavke u EURO 17,2% ili 1,5 milijardi KM i ostale valute 6,8% ili 0,5 milijardi KM (na kraju 2011. godine krediti ugovoreni sa valutnom klauzulom u iznosu od 6,5 milijardi KM su imali učešće od 74,2%, a ostale stavke u EURO 18,7% ili 1,6 milijardi KM). Od ukupnih neto kredita (9,6 milijardi KM), 67% je ugovoreno s valutnom klauzulom, uglavnom vezano za EURO (96,2%).

Na strani izvora, struktura finansijskih obaveza uslovljava i determinira strukturu stavki finansijske aktive, za svaku valutu pojedinačno. U deviznim obavezama (8,2 milijarde KM) najveće učešće od 79,7% ili 6,5 milijardi KM imaju stavke u EURO (najviše depoziti), dok je učešće i iznos indeksiranih obaveza minimalan i iznosi 11,8% ili jednu milijardu KM (na kraju

⁴⁷ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija: dio finansijske aktive (u stranim valutama denominirana u KM). Prema metodologiji, finansijska aktiva se do 31.12.2011. godine iskazivala po neto principu, odnosno umanjena za rezerve za kreditne gubitke, dok se sa prelaskom na novu metodologiju izračuna umanjena stavki finansijske aktive u skladu sa MRS, od 31.12.2011. godine, iskazuje umanjena za ispravke vrijednosti i rezerve za potencijalne obaveze.

⁴⁸ U cilju zaštite od promjena deviznog kursa banke ugovaraju određene stavke aktive (kredit) i obaveza s valutnom klauzulom (propisom je dozvoljena samo dvosmjerna valutna klauzula).

2011. godine učešće obaveza u EURO bilo je 83,4% ili 6,9 milijardi KM, a indeksiranih obaveza 8,0% ili 0,7 milijardi KM).

Posmatrano po bankama i ukupno na nivou bankarskog sistema FBiH može se konstatovati da se izloženost banaka i sistema FX riziku u 2012. godini kretala u okviru propisanih ograničenja. Sa 30. 09. 2012. godine dugu deviznu poziciju imalo je 11 banaka, a kratku poziciju sedam banaka. Na nivou sistema iskazana je duga devizna pozicija od 7,8% ukupnog osnovnog kapitala banaka, što je za 22,2 procentna poena manje od dozvoljene. Individualna devizna pozicija za EURO iznosila je 7,0% što je za 23 procentna poena manje od dozvoljene, pri čemu su stavke finansijske aktive bile veće od finansijskih obaveza (neto duga pozicija).

Iako u uslovima funkcioniranja valutnog odbora banke nisu izložene deviznom riziku za najznačajniju valutu EURO, dužne su da se pridržavaju propisanih ograničenja za svaku valutu, kao i za ukupnu deviznu poziciju, te da dnevno upravljaju ovim rizikom u skladu s usvojenim programima, politikama, procedurama i planovima.

III ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Bankarski sektor Federacije BiH u periodu provođenja reformi je dostigao zavidan nivo. Naredne aktivnosti treba da budu usmjerene na očuvanje njegove stabilnosti kao prioritetni zadatak u aktuelnim stresnim uslovima, te njegov dalji napredak i razvoj. Ovi ciljevi su uslovljeni stalnim i budnim angažmanom svih dijelova sistema, zakonodavnih i izvršnih vlasti, a što je preduslov za stvaranje povoljnijeg ukupnog ekonomskog ambijenta koji bi podsticajno djelovao na banke i povratno na realni sektor privrede i stanovništva.

Agencija za bankarstvo FBiH u narednom periodu će:

- poduzimati mjere i aktivnosti u okviru svojih nadležnosti za prevazilaženje i ublažavanje negativnih efekata globalne finansijske krize na bankarski sektor u F BiH;
- nastaviti sa provođenjem aktivnosti u okvirima svoje nadležnosti na objedinjavanju supervizije na državnom nivou;
- nastaviti kontinuiran nadzor banaka kontrolama putem izvještaja i kontrolama na lica mjesta sa težištem na kontrolama dominantnih rizičnih segmenata bankarskog poslovanja, s ciljem da bi supervizija bila još efikasnija i u tom smislu:
 - i dalje insistirati na kapitalnom jačanju banaka, posebno onih koje bilježe nadprosječan rast aktive i smanjenje koeficijenta adekvatnosti kapitala,
 - kontinuirano nastaviti nadzirati banke prvenstveno od sistemskog značaja za razvoj kreditnih aktivnosti u kojima je koncentrisan veliki iznos štednje i drugih depozita, a u cilju zaštite deponenata,
 - nastaviti sistematsko praćenje aktivnosti banaka na sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma i unaprijediti saradnju sa drugim nadzornim i kontrolnim institucijama,
 - održati kontinuitet kontrole platnog prometa,
 - raditi, kao i do sada, na dogradnji podzakonske regulative, polazeći od Bazelskih principa, Bazelskih okvira kapitala i Evropskih bankarskih direktiva kao dio priprema za priključivanje BiH Evropskoj uniji,
 - uspostavljati i širiti saradnju sa supervizorskim autoritetima u zemljama iz kojih su investitori prisutni u bankarskom sektoru F BiH, kao i s drugim zemljama u cilju što efikasnije supervizije,
 - unaprijediti saradnju s Udruženjem banaka BiH po svim segmentima bankarskog

poslovanja, organizovanje savjetovanja i pružanje stručne pomoći u primjeni zakonske i podzakonske regulative za bankarstvo, unapređivati saradnju po pitanju stručnog osposobljavanja, prijedloga izmjene svih zakonskih propisa koji su postali ograničavajući faktor u razvoju banaka, uvođenju novih proizvoda, naplati potraživanja i potpuno se uključivati u gradnju i funkcioniranje jedinstvenog registra neurednih dužnika - pravnih i fizičkih lica, sa dnevnom ažurnosti podataka.

- kontinuirano operativno usavršavati informacioni sistem koji će omogućiti što ranije upozoravanje i preventivno djelovanje u otklanjanju slabosti u poslovanju banaka;
- nastaviti permanentnu edukaciju i stručno osposobljavanje kadrova;
- ulagati napore za ubrzanje okončanja preostale privremene uprave i postupaka likvidacije na osnovu zaključka Upravnog odbora.

Takođe je potrebno i dalje snažnije angažovanje i drugih institucija i organa u Bosni i Hercegovini i Federaciji BiH na:

- realizaciji Programa mjera za ublažavanje posljedica globalne ekonomske krize i unapređenja poslovnog ambijenta, prihvaćenog od strane Ekonomsko socijalnog vijeća za teritoriju F BiH u decembru 2008. godine, te sukladno dokumentu Vlade F BiH;
- realizaciji zaključka Parlamenta Federacije BiH o uspostavljanju bankarske supervizije na nivou države;
- opredjeljenju o statusu banaka u vlasništvu Federacije BiH;
- kreiranju i dogradnji regulative za finansijski sektor koja se odnosi na djelovanje, status i poslovanje banaka, mikrokreditnih organizacija, preduzeća koja se bave lizingom, osiguravajućih društava, itd.;
- ubrzanju provođenja ekonomskih reformi u realnom sektoru ekonomije kako bi se isti brže približavao nivou ostvarenom u monetarnom i bankarskom sektoru;
- pripremama za kreiranje zakonske regulative za bankarski sektor i finansijski sistem polazeći i od Bazelskih principa, Bazelskih okvira kapitala i Evropskih bankarskih direktiva;
- uspostavljanju posebnih sudskih odjela za privredu;
- uspostavljanju efikasnijih postupaka izvršenja zaloga;
- donošenju propisa o zaštiti povjerilaca i žiranata, te potpune odgovornosti dužnika;
- donošenju zakona ili poboljšanju postojećih zakonskih propisa kojim se uređuje oblast sigurnosti i zaštite novca u banci i transportu, i sl.

Kao najbitniji dio sistema, banke bi svoje aktivnosti trebale koncentrisati na:

- potpuno posvećenost kvalitetnom i opreznom poslovanju, te odbrani od uticaja krize koja je u sadašnjim uslovima najveća opasnost za banke i za realni sektor privrede i stanovništva;
- daljnje kapitalno jačanje i osiguranje nivoa solventnosti srazmjerno rastu aktive i rizika, većoj profitabilnosti, dosljednijoj primjeni usvojenih politika i procedura u sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma, i sigurnosti i zaštiti novca u banci i transportu, a u skladu sa zakonom i podzakonskim aktima;
- jačanje sistema internih kontrola i funkcije interne revizije kao potpuno neovisne u izvršavanju svojih obaveza i uloge;
- redovno, ažurno i tačno dostavljanje podataka Centralnom registru kredita i Jedinstvenom Centralnom registru računa kod Centralne banke BiH.

Broj: U.O.- 45-2/12
Sarajevo, 06.12.2012. godine

PRILOZI

- PRILOG 1..... Osnovni podaci o bankama u F BiH**
- PRILOG 2..... Bilans stanja banaka u F BiH po šemi FBA**
- PRILOG 3..... Pregled aktive, kredita, depozita i finansijskog rezultata banaka u F BiH**
- PRILOG 4..... Štednja stanovništva u bankama u F BiH**
- PRILOG 5..... Izveštaj o klasifikaciji aktive i vanbilansnih rizičnih stavki u bankama u F BiH**
- PRILOG 6..... Bilans uspjeha banaka u F BiH**
- PRILOG 7..... Izveštaj o stanju i adekvatnosti kapitala banaka u F BiH**
- PRILOG 8..... Podaci o zaposlenim u bankama u F BiH**

Banke u Federaciji Bosne i Hercegovine - 30.09.2012.godine

Br.	BANKA	Adresa		Telefon	Direktor
1	BOSNA BANK INTERNATIONAL dd - SARAJEVO	Sarajevo	Trg djece Sarajeva bb	033/275-100, fax:203-122	AMER BUKVIĆ
2	BOR BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Obala Kulina bana 18	033/663-500, fax:278-550	HAMID PRŠEŠ
3	HYPO ALPE-ADRIA-BANK dd - MOSTAR	Mostar	Kneza Branimira 2b	036/444-444, fax:444-235	ALEXANDER PICKER
4	INVESTICIONO-KOMERCIJALNA BANKA dd - ZENICA	Zenica	Trg B&H 1	032/448-400, fax:448-501	SUVAD IBRANOVIĆ
5	INTESA SANPAOLO BANKA D.D. BOSNA I HERCEGOVINA	Sarajevo	Obala Kulina bana 9a.	033/497-555, fax:497-589	ALMIR KRKALIĆ
6	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA DD V.KLADUŠA	V.Kladuša	Ibrahima Mržljaka 3	037/771-253, fax:772-416	HASAN PORČIĆ
7	MOJA BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Kolodvorska br. 5.	033/720-070, fax:720-100	OGNJEN SAMARDŽIĆ
8	NLB BANKA dd - TUZLA	Tuzla	Maršala Tita 34	035/259-259, fax:250-596	ALMIR ŠAHINPAŠIĆ
9	POŠTANSKA BANKA BiH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Put zivota 2.	033/564-000, fax: 564-050	ĆAMIL KLEPO
10	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO dd - SARAJEVO	Sarajevo	Alipašina 6	033/277-700, fax:664-175	AZEMINA GOLO
11	PROCREDIT BANK dd - SARAJEVO	Sarajevo	Emerika Bluma 8.	033/250-950, fax:250-971	EDIN HRNJICA
12	RAIFFEISEN BANK dd BiH - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne bb.	033/755-010, fax: 213-851	MICHAEL MÜLLER
13	RAZVOJNA BANKA FEDERACIJE BIH	Sarajevo	Igmanska 1	033/277-900, fax: 668-952	RAMIZ DŽAFEROVIĆ
14	SPARKASSE BANK dd - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne br. 7.	033/280-300, fax:280-230	SANEL KUSTURICA
15	TURKISH ZIRAAT BANK BOSNIA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Dženetića Čikma br. 2.	033/252-230, fax: 252-245	ALI RIZA AKBAŞ
16	UNICREDIT BANK dd - MOSTAR	Mostar	Kardinala Stepinca bb	036/312-112, fax:312-121	BERISLAV KUTLE
17	UNION BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Dubrovačka 6	033/561-000, fax: 201-567	SENAD REDŽIĆ
18	VAKUFСКА BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	M. Tita 13.	033/280-100, fax: 663-399	AMIR RIZVANOVIĆ
19	VOLKSBANK BH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Fra Anđela Zvizdovića 1	033/295-601, fax:295-603	REINHOLD KOLLAND

PRILOG 2

**BILANS STANJA BANAKA U FBiH PO ŠEMI FBA
AKTIVNI PODBILANS**

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.12.2010.	31.12.2011.	30.09.2012.
	A K T I V A			
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	4.443.614	4.378.076	3.846.852
1a	Gotov novac i nekamatonski računi depozita	452.188	528.721	651.766
1b	Kamatonski računi depozita	3.991.426	3.849.355	3.195.086
2.	Vrijednosni papiri za trgovanje	233.178	300.228	342.616
3.	Plasmani drugim bankama	145.007	79.940	143.137
4.	Kreditni, potraživanja po poslovima lizinga i dospjela potraživanja	9.981.911	10.487.671	10.641.365
4a	Kreditni	9.414.597	9.524.844	9.544.926
4b	Potraživanja po poslovima lizinga	132	120	56
4c	Dospjela potraživanja po kreditima i poslovima lizinga	567.182	962.707	1.096.383
5.	Vrijednosni papiri koji se drže do dospelja	142.074	158.237	176.842
6.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	521.625	503.802	480.701
7.	Ostale nekretnine	31.139	36.947	32.651
8.	Investicije u nekonsolidovana povezana preduzeća	44.753	42.186	24.372
9.	Ostala aktiva	193.609	281.891	286.690
10.	MINUS:Ispravke vrijednosti*	661.213	1.005.659	1.058.459
10a	Ispravke vrijednosti na stavke pozicije 4. Aktive*	635.792	931.946	991.799
10b	Ispravke vrijednosti na pozicije Aktive osim pozicije 4. *	25.421	73.713	66.660
11.	UKUPNA AKTIVA	15.075.697	15.263.319	14.916.767
	O B A V E Z E			
12.	Depoziti	11.232.830	11.124.675	10.798.820
12a	Kamatonski depoziti	10.134.101	10.128.147	9.410.424
12b	Nekamatonski depoziti	1.098.729	996.528	1.388.396
13.	Uzete pozajmice - dospjele obaveze	1.723	1.762	1.762
13a	Stanje dospjelih, a neisplaćenih obaveza	0		
13b	Stanje neizmirenih - pozvanih za plaćanje vanbilansnih obaveza	1.723	1.762	1.762
14.	Uzete pozajmice od drugih banaka	7.000	2.000	2.000
15.	Obaveze prema vladi	0		
16.	Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	1.403.451	1.319.299	1.194.287
16a	sa preostalim rokom dospelja do jedne godine	381.305	387.585	237.658
16b	sa preostalim rokom dospelja preko jedne godine	1.022.146	931.714	956.629
17.	Subordinisani dugovi i subordinisane obveznice	226.847	206.159	191.666
18.	Ostale obaveze	507.221	529.359	520.640
19.	UKUPNE OBAVEZE	13.379.072	13.183.254	12.709.175
	K A P I T A L			
20.	Trajne prioritetne dionice	25.028	26.059	26.059
21.	Obične dionice	1.148.269	1.167.513	1.167.307
22.	Emisiona ažia	136.485	136.485	136.485
22a	na trajne prioritetne dionice	8.420	8.420	8.420
22b	na obične dionice	128.065	128.065	128.065
23.	Neraspoređena dobit i rezerve kapitala	489.557	376.102	455.663
24.	Kursne razlike	0		
25.	Ostali kapital	-102.714	81.681	110.681
26.	Rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti		292.225	311.397
27.	UKUPNI KAPITAL (20. do 25.)	1.696.625	2.080.065	2.207.592
28.	UKUPNE OBAVEZE I KAPITAL (19 +26)	15.075.697	15.263.319	14.916.767
	PASIVNI I NEUTRALNI PODBILANS	659.059	671.241	672.253
	UKUPNA BILANSNA SUMA BANAKA	15.734.756	15.934.560	15.589.020

*U 2009. I 2010.godini: rezerve za kreditne gubitke

**PREGLED AKTIVE, KREDITA, DEPOZITA I FINANSIJSKOG REZULTATA
BANAKA U F BiH na dan 30.09.2012. godine**

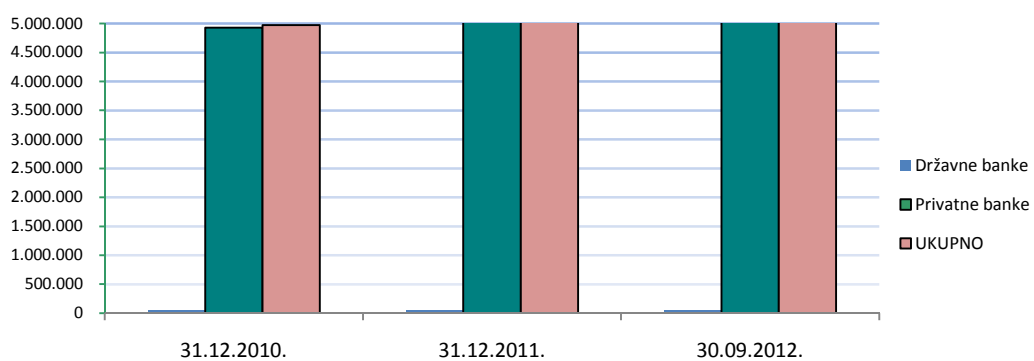
u 000 KM

R. br.	BANKA	Aktiva		Kredit		Depoziti		Finansij ski rezultat
		Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	Iznos
1	BOR BANKA dd SARAJEVO	330.614	2,22	202.631	1,90	206.673	1,91	2.161
2	BBI BANKA dd SARAJEVO	350.586	2,35	240.020	2,26	236.302	2,19	585
3	HYPO ALPE-ADRIA-BANK dd MOSTAR	1.479.232	9,92	1.017.065	9,56	1.016.680	9,41	-6.031
4	INTESA SANPAOLO BANKA D.D. BOSNA I HERCEGOVINA	1.375.736	9,22	1.158.312	10,88	912.334	8,45	11.243
5	INVESTICIONO-KOMERCIJALNA BANKA dd - ZENICA	177.107	1,19	94.351	0,89	124.483	1,15	1.769
6	KOMERCIJALNO INVESTICIONA BANKA dd VELIKA KLADUŠA	62.277	0,42	35.586	0,33	38.286	0,35	566
7	MOJA BANKA dd SARAJEVO	158.128	1,06	116.645	1,10	130.851	1,21	-76
8	NLB TUZLANSKA BANKA dd TUZLA	828.872	5,56	638.812	6,00	630.686	5,84	4.211
9	POŠTANSKA BANKA doo SARAJEVO	50.913	0,34	27.441	0,26	38.184	0,35	-191
10	PRIVREDNA BANKA dd SARAJEVO	220.709	1,48	151.136	1,42	159.116	1,47	112
11	PROCREDIT BANK dd SARAJEVO	314.517	2,11	274.688	2,58	229.784	2,13	309
12	RAIFFEISEN BANK BH dd SARAJEVO	3.713.483	24,89	2.471.605	23,23	2.725.472	25,24	38.175
13	SPARKASSE BANK d.d. SARAJEVO	935.345	6,27	760.531	7,15	813.540	7,53	6.821
14	TURKISH ZIRAAT BANK dd SARAJEVO	218.003	1,46	120.360	1,13	102.713	0,95	1.114
15	UNION BANKA dd SARAJEVO	204.058	1,37	95.341	0,90	145.764	1,35	728
16	UNI CREDIT BANKA BH dd SARAJEVO	3.566.586	23,91	2.494.550	23,44	2.586.604	23,95	44.132
17	VAKUFСКА BANKA dd SARAJEVO	246.935	1,66	179.866	1,69	185.284	1,72	437
18	VOLKSBANK BH dd SARAJEVO	683.666	4,58	562.425	5,29	516.064	4,78	4.691
	UKUPNO	14.916.767	100,00	10.641.365	100,00	10.798.820	100,00	110.756

NOVA ŠTEDNJA STANOVNIŠTVA U BANKAMA U F BiH

u 000 KM

	31.12.2010.	31.12.2011.	30.09.2012.
Državne banke	47.148	50.259	52.857
Privatne banke	4.926.361	5.311.178	5.523.221
UKUPNO	4.973.509	5.361.437	5.576.078

**KLASIFIKACIJA AKTIVE BILANSA I VANBILANSNIH RIZIČNIH STAVKI
na dan 30.09.2012. godine**

- KLASIFIKACIJA STAVKI AKTIVE BILANSA -

u 000 KM

Red br.	STAVKE AKTIVE BILANSE	KLASIFIKACIJA					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Kratkoročni krediti	2.091.505	271.056	10.762	1.212	1.172	2.375.707
2.	Dugoročni krediti	5.975.526	712.447	249.440	131.285	9.698	7.078.396
3.	Ostali plasmani	203.166	440	12	111	1.345	205.074
4.	Obračunata kamata i naknada	40.750	9.891	5.906	7.858	32.592	96.997
5.	Dospjela potraživanja	68.990	53.104	107.701	223.344	617.458	1.070.597
6.	Potraživanja po plaćenim garancijama			30	86	25.670	25.786
7.	Ostala bilansna aktiva koja se klasifikuje	327.272	8.663	732	1.816	21.400	359.883
8.	UKUPNA BILANSNA AKTIVA KOJA SE KLASIFIKUJE (zbir pozicija od 1. do 7. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke)	8.707.209	1.055.601	374.583	365.712	709.335	11.212.440
9.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO BILANSNOJ AKTIVI	171.206	96.481	92.832	211.019	709.338	1.280.876
10.	ISPRAVKA VRIJEDNOSTI BILANSNE AKTIVE	99.856	82.857	97.510	154.657	623.579	1.058.459
11.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCJENJENE GUBITKE PO BILANSNOJ AKTIVI	106.058	50.681	35.167	74.345	88.569	354.820
12.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCJENJENE GUBITKE PO BILANSNOJ AKTIVI	66.726	42.562	21.758	80.826	62.913	274.785
13.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERV IZ DOBITI ZA PROCJENJENE GUBITKE PO BILANSNOJ AKTIVI						103.248
14.	BILANSNA AKTIVA KOJA SE NE KLASIFIKUJE (bruto knjigovod. vrijednost)						4.762.786
15.	UKUPNA BILANSNA AKTIVA (bruto knjigovodstvena vrijednost)						15.975.226

PREGLED AKTIVE BILANSA KOJA SE NE KLASIFIKUJE I IZNOSA PLASMANA OBEZBJEĐENIH NOVČANIM DEPOZITOM

14.a	Gotovina u blagajni i trezoru i novčana sredstva na računu kod Centralne banke BiH, zlato i drugi plemeniti metali	2.434.559
14.b	Sredstva po viđenju i oročena sredstva do mjesec dana na računima kod banaka sa utvrđenim investicionim rejtingom	1.364.055
14.c	Materijalna i nematerijalna imovina	503.772
14.d	Stečena finansijska i materijalna aktiva u procesu naplate potraživanja u toku godinu dana od dana sticanja	4.839
14.e	Vlastite (trezorske) dionice	
14.f	Potraživanja za više uplaćene poreske obaveze	14.665
14.g	Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju	151.221
14.h	Potraživanja od Vlade BiH, Vlade FBiH i Vlade RS, vrijednosni papiri emitovani od strane Vlade BiH, Vlade FBiH i Vlade RS i potraživanja obezbjeđena njihovim безусловnim garancijama plativim na prvi poziv	289.675
	UKUPNO pozicija 14	4.762.786
8a.	Iznos plasmana obezbjeđenih novčanim depozitima	146.888

PRILOG 5A

KLASIFIKACIJA AKTIVE BILANSA I VANBILANSNIH RIZIČNIH STAVKI
na dan 30.09.2012. godine

- KLASIFIKACIJA VANBILANSNIH STAVKI -

u '000 KM

Red br.	VANBILANSNE STAVKE	KLASIFIKACIJA					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Plative garancije	359.533	49.720	1.179	496	15	410.943
2.	Činidbene garancije	515.965	106.352	596	1.185	2	624.100
3.	Nepokriveni akreditivi	41.060	7.531				48.591
4.	Neopozivo odobreni a neiskorišteni krediti	1.249.018	81.431	4.171	869	673	1.336.162
5.	Ostale potencijalne obaveze banke	12.338	867		118	4.382	17.705
6.	UKUPNE VANBILANSNE STAVKE KOJE SE KLASIFIKUJU (zbir pozicija od 1. do 5. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke)	2.177.914	245.901	5.946	2.668	5.072	2.437.501
7.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO VANBILANSNIM STAVKAMA	42.423	15.836	1.295	1.407	5.069	66.030
8.	REZERVIRANJA PO GUBICIMA ZA VANBILANSNE STAVKE	20.167	2.218	1.089	1.465	4.731	29.670
9.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO VANBILANSNIM STAVKAMA	26.456	14.237	680	411	345	42.129
10.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO VANBIL. STAVKAMA	22.259	12.233	561	1.403	156	36.612
11.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERV IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO VANBILANSNIM STAVKAMA						6.901
12.	VANBILANSNE STAVKE KOJE SE NE KLASIFIKUJU						461.026
13.	UKUPNE VANBILANSNE STAVKE						2.898.527
6a.	Iznos potencijalnih obaveza obezbjedenih novčanim depozitom						56.793

PRILOG 6

BILANS USPJEHA banaka u F BiH

u 000 KM

ELEMENTI	OSTVARENO 30.09.2011.		OSTVARENO 30.09.2012.		INDEX 4 / 2
	Iznos	učešće u ukupnom prihodu	Iznos	učešće u ukupnom prihodu	
PRIHODI					
Prihod od kamata	637.296	94%	605.017	96%	95
Kamatni troškovi	219.787	32%	203.952	32%	93
Neto kamatni prihodi	417.509	62%	401.065	64%	96
Prihod od naknada i ostali operativni prihodi	259.386	38%	228.367	36%	88
UKUPNI PRIHOD	676.895	100%	629.432	100%	93
TROŠKOVI					
Ispravke vrijednosti*	206.140	30%	93.718	15%	45
Troškovi plaća i doprinosa	186.587	28%	184.611	29%	99
Troškovi fiksne aktive i režije	118.515	18%	118.620	19%	100
Ostali troškovi	124.161	18%	121.692	19%	98
UKUPNI TROŠKOVI (bez kamata)	635.403	94%	518.641	82%	82
NETO PRIHOD PRIJE POREZA	41.492	6%	110.791	18%	267
Porez na prihod	20	0%	35	0%	175
NETO PRIHOD	41.472	6%	110.756	18%	267

*Do 31.12.2011.godine: rezerve za kreditne gubitke

IZVJEŠTAJ O STANJU I ADEKVATNOSTI KAPITALA BANAKA U F BiH AKTIVNI BILANS

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.12.2010.	31.12.2011.	30.09.2012.
1	OSNOVNI KAPITAL BANKE			
1.a.	Dionički kapital, rezerve i dobit			
1.1.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.nekumulat. dionice -novčane uplate	1.157.918	1.177.932	1.177.726
1.2.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.nekumulat. dionice -uložene stvari i prava	12.550	12.550	12.550
1.3.	Iznos emisionih ažia ostvarenih pri uplati dionica	136.485	136.485	136.485
1.4.	Opšte zakonske rezerve (rezerve propisane zakonom)	183.807	192.752	96.330
1.5.	Ostale rezerve koje se ne odnose na procjenu kvaliteta aktive	228.867	262.501	310.578
1.6.	Zadržana – neraspodijeljena dobit iz prethodnih godina	165.532	225.861	169.420
1.a.	UKUPNO (od 1.1. do 1.6.)	1.885.159	2.008.081	1.903.089
1.b.	Odbitne stavke od 1.a.			
1.7.	Nepokriveni gubici prenešeni iz prethodnih godina	92.058	251.187	120.666
1.8.	Gubitak iz tekuće godine	157.933	45.512	6.298
1.9.	Knjigovodstvena vrijednost vlastitih (trezorskih) dionica u posjedu banke	81	81	156
1.10.	Iznos nematerijalne imovine	63.249	57.180	51.447
1.b.	UKUPNO (od 1.7. do 1.10.)	313.321	353.960	178.567
1.	IZNOS OSNOVNOG KAPITALA: (1.a.-1.b.)	1.571.838	1.654.121	1.724.522
2	DOPUNSKI KAPITAL BANKE			
2.1.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.kumulat. dionice -novčane uplate	2.829	3.090	3.090
2.2.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.kumulat. dionice -uložene stvari i prava	0		0
2.3.	Opšte rezerve za kreditne gubitke na kategoriju A – Dobra aktiva	209.612	212.248	213.629
2.4.	Iznos obračunate dobiti u tekućoj godini revidirane i potvrđene eksternom revizijom	52.090	62.564	7.303
2.5.	Iznos dobiti za koju je FBA izdala rješenje o privremenoj obustavi raspodjele	0	0	0
2.6.	Iznos subordinisanih dugova najviše 50% iznosa Osnovnog kapitala	159.056	139.754	125.261
2.7.	Hibridne konvertibilne stavke - najviše do 50% iznosa Osnovnog kapitala	0	0	0
2.8.	Iznos stavki-obaveza trajnog karaktera bez obaveze za vraćanje	66.399	49.312	66.405
2.	IZNOS DOPUNSKOG KAPITALA: (od 2.1. do 2.8.)	489.986	466.968	415.688
3	ODBITNE STAVKE OD KAPITALA BANKE			
3.1.	Dio uloženog dioničkog kapitala koji je po ocjeni FBA primljena, a precjenjena vrij.	0	0	0
3.2.	Ulozi u kapital drugih pravnih lica koji prelaze 5% visine Osnovnog kapitala banke	15.938	18.408	2.470
3.3.	Potraživanja od dioničara sa znač. glas.pravom - odobrena suprotno propisima	0	0	77
3.4.	VIKR prema dioničarima sa znač. glas. pravom u banci bez saglasnosti FBA	0	0	0
3.5.	Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu		19.386	73.658
3.	IZNOS ODBITNIH STAVKI OD KAPITALA BANKE: (od 3.1. do 3.5.)	15.938	37.794	76.205
A.	IZNOS NETO KAPITALA BANKE (1.+2.-3.)	2.045.886	2.083.295	2.064.005
B.	RIZIK PONDERISANE AKTIVE I KREDITNIH EKIVALENATA	11.713.116	11.286.997	11.172.524
C.	POR (PONDERISANI OPERATIVNI RIZIK)	942.707	965.932	974.284
D.	PTR (PONDERISANI TRŽIŠNI RIZIK)	0		0
E.	UKUPNI PONDERISANI RIZICI B+C+D	12.655.823	12.252.929	12.146.808
F.	STOPA NETO-KAPITALA (ADEKVATNOSTI KAPITALA) (A.:E.) X 100	16,2%	17,00%	16,99%

PODACI O ZAPOSLENIM U BANKAMA F BiH

R.br.	BANKA	31.12.2010.	31.12.2011.	30.09.2012.
1	BOR BANKA dd SARAJEVO	54	57	61
2	BOSNA BANK INTERNATIONAL dd Sarajevo	207	235	245
3	HERCEGOVACKA BANKA dd MOSTAR	75	72	
4	HYPO ALPE ADRIA BANK dd MOSTAR	568	647	610
5	INTESA SANPAOLO BANKA dd BiH	519	525	534
6	INVESTICIONO KOMERCIJALNA BANKA dd ZENICA	178	173	173
7	KOMERCIJALNO INVESTICIONA BANKA dd VELIKA KLADUŠA	67	71	71
8	MOJA BANKA dd SARAJEVO	143	171	165
9	NLB TUZLANSKA BANKA dd TUZLA	474	471	461
10	POŠTANSKA BANKA dd SARAJEVO	91	90	86
11	PRIVREDNA BANKA dd SARAJEVO	211	191	184
12	PROCREDIT BANK dd SARAJEVO	501	427	361
13	RAIFFEISEN BANK BH dd SARAJEVO	1.630	1.576	1.560
14	SPARKASSE BANK dd SARAJEVO	426	432	451
15	TURKISH ZIRAAT BANK dd SARAJEVO	150	158	160
16	UNI CREDIT BANKA BH dd MOSTAR	1.362	1.338	1.321
17	UNION BANKA dd SARAJEVO	180	177	179
18	VAKUFСКА BANKA dd SARAJEVO	222	229	231
19	VOLKSBANK BH dd SARAJEVO	330	329	343
	UKUPNO	7.388	7.369	7.196